

VITRALII

LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

DIRECTOR: Col. (r) Filip Teodorescu

Contact:

București, str. Toamnei nr. 37, sector 2

Tel.: (0040)-21-2119957

acmrr.bucuresti@acmrr-sri.ro

www.acmrr-sri.ro

©ACMRR-SRI

București 2014

ISSN 2067-2896

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”

Consultanți științifici

Acad. Dinu C. Giurescu
Prof. univ. dr. Ioan Scurtu
Prof. univ. dr. Corvin Lupu
Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu
Conf. univ. dr. Aurel V. David

Colegiul de redacție

Redactor șef: Gl. bg.(r) prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Redactor șef adjunct: Paul Carpen

Secretar de redacție: Gl. bg. (r) Maria Ilie

Membri:
Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu
Col. (r) Mihai Constantinescu
Col. (r) Hagop Hairabetian
Gl. mr.(r) Marin Ioniță
Gl. bg. (r) Nechifor Ignat
Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Imagine și probleme economice:

Gl. bg. (r) Adrian Bărbulescu

Potrivit art. 206 CP, responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora. Opiniile și punctele de vedere exprimate de autori în cuprinsul revistei pot să nu corespundă integral cu cele ale ACMRR-SRI. Reproducerea sub orice formă a conținutului acestei publicații este permisă cu menționarea sursei și a autorului. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

C U P R I N S

Editorial

- Ajunge! 9
Interviu cu **col. (r) Filip Teodorescu**, președintele ACMRR-SRI
- Torționarii 16
Paul Carpen

Istorie trăită

- Răsplata 19
Col. (r) Hagop Hairabetian
- Dreptate sau strâmbătate? 23
Col (r) Ioan Sârbu
- Craiova – arc peste timp 35
Col. (r) Ioan Untaru
- Evenimentul cu caracter terorist de la Piatra Neamț -11 ianuarie 2013..... 39
Cristian Rădoi
- Atentatul împotriva ambasadorului Indiei la București 44
Călin Gabriel Popescu

Memorie profesională

- Proliferarea anarhismului și a extremismului după decembrie 1989.... 47
Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu
- Extremismul politic după decembrie 1989..... 56
Gl. bg. (r) Adrian Tudor
- Secvențe din munca unui ofițer de contraspionaj 62
Lt. Col. (r) Mihai Matei
- Amintiri mai mult sau mai puțin vesele 66
Gl. bg. (r) Vasile Coifescu

Atitudini

- Trădarea 69
Paul Carpen

Istoria altfel

- Memorialiștii frontului secret despre relațiile tensionate dintre DSS și KGB în anii '80 71
Prof. univ. dr. Cristian Troncotă
- Ideologia globalizării după sfârșitul bipolarității ideologice 78
Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu
- O personalitate împinsă în uitare: baronul David Urs de Marginea 87
Marius Șpechea

În sprijinul culturii de securitate

- Simpozioane, dezbateri, prezențe în mass-media 91
- Note de lectură 93

Pagini literare 95

*Col. (r) Petru Popița, Nicolae Ardeleanu, gl. bg. (r) Ioan Florian,
lt. col. (r) Mircea Dorin, col. (r) Constantin Matei, col (r) Theodor
Borcan, col. (r) Dumitru Dănuș*

Din activitatea ACMRR-SRI 105

- *Prezenți în viața și cultura cetății*..... 106
- *Semnal editorial* 107
- *Vitralii- Prezență și ecouri* 109

AJUNGE!

Interviu cu domnul colonel (r) Filip Teodorescu, președintele A.C.M.R.R. – S.R.I.

PAUL CARPEN: Domnule președinte, Statutul Asociației în fruntea căreia vă aflați prevede, ca obiectiv al acesteia, apărarea demnității și a onoarei membrilor săi. Recunoscând progresele semnificative făcute în acest domeniu – să nu uităm că am pornit la drum atunci când încă mai reverberau ecourile sintagmei nefericite, „Securiști–teroriști” – fiind deci cu toții conștienți de modificările intervenite în percepția colectivă, nu putem să nu constatăm că, ici-colo, mai izbucnește vreo frază plină de venin, așa după cum pe corpul unui organism aflat în însănătoșire după o grea boală, mai răsare câte un furuncul purulent.

Cum calificați dumneavoastră drumul parcurs și situația actuală, limitându-ne strict la percepția societății asupra principalei instituții informative a statului român?

FILIP TEODORESCU: Ați îmbrăcat întrebarea într-un comentariu destul de larg, ceea ce mă obligă să formulez un răspuns pe măsură.

Voi încerca să abordez, pe rând, problemele pe care le-ați evocat.

Într-adevăr, Asociația noastră s-a constituit în momentele în care își făcea efectul propaganda neagră, abil organizată din exterior și minuțios dirijată în țară, ani de-a rândul, prin persoane care se autointitulau „vectori de opinie”. Altfel spus, aceștia erau cei care indicau membrilor societății cum să gândească, ce opinii au dreptul să formuleze și să susțină. Această propagandă a fost, în decembrie 1989, absolut aberantă și ticăloasă, producând o adevărată isterie colectivă. Victime ale acestei propagande au fost, în primul rând, persoanele cu o cultură politică limitată, ușor influențabile, dispuse a se lăsa cu ușurință conduse de cel care își arogă rolul de lider.

Situația a fost excelent rezumată în volumul domnului dr. Florian Banu, cercetător principal în cadrul CNSAS, care scrie: *„Nașterea unei adevărate culturi a zvonului a permis forțelor interesate o masivă dezinformare a populației în decembrie 1989. Astfel, de la teroriștii care își ascundeau pistoalele în tăvile de colivă cărăte de băbuțe evlavioase, până la otrăvirea cu cianură a surselor de apă potabilă din marile orașe, informațiile cele mai*

abracadabrante erau preluate și răspândite cu nonșalanță atât de simpli cetățeni, cât și de mass-media”.

Referirea la momentul înființării Asociației noastre îmi impune, de asemenea, să subliniez că ea s-a constituit în conformitate cu legea, pe baza unei hotărâri judecătorești, obținând în prealabil toate avizele și îndeplinind toate celelalte formalități necesare. Subliniez aceasta întrucât, nu demult, la o conferință publică, atunci când domnul general (r) Vasile Mălureanu, dorind să pună o întrebare simplă, s-a prezentat, așa după cum este civilizat, cu funcția sa, aceea de vicepreședinte al Asociației, cel care își asumase rolul de amfitrion al manifestării, domnul Ion Caramitru, a exclamat cu o surprindere bine mimată: „*I-auzi, domnule, ăștia sunt organizați!*”.

Da! Suntem organizați. Și nu suntem puțini! Este bine să se știe aceasta.

Propaganda anti-Securitate a urmărit, în opinia mea, mai multe obiective. În primul rând a stabilit „vinovatul” asupra căruia trebuia să se îndrepte oprobriul public, autorul crimelor și al distrugerilor provocate în acel sângeros decembrie 1989. De aceea, în perioada inițială ea a fost susținută cu atâta înflăcărare de către unii generali și ofițeri superiori ai armatei române, cei mai mulți dintre ei cu studii de specialitate în marea Uniune. Ei eludau astfel propriile răspunderi referitoare la distrugerile și violențele pe care le comiseseră.

O altă categorie de persoane care au aderat la ideile anti-Securitate și le-au susținut este reprezentată de cei care, gândind în perspectivă sau deținând informații asupra perspectivei, au ajuns la concluzia că un organ informativ timorat, slăbit, dezorientat, reprezintă o condiție absolut necesară pentru ca ei să poată ține sub obroc matrapazlăcurile pe care urmau să le facă. Aceștia pot fi regăsiți astăzi în rândurile profitorilor de pe urma așa-zisei revoluții, în rândurile îmbogățiților de război. În mâinile lor s-a strecurat averea colectivă, rod al muncii și al sacrificiilor unui întreg popor.

Nu putem să nu-i amintim aici și pe intelectualii¹ sau chiar oamenii simpli, gen Dincă „Gogoșarul”, care vedeau unica șansă pentru devenirea lor socială în aderarea la noile idei, din care ei nu puteau vedea însă decât latura distructivă, fără a fi capabili să prezinte și latura referitoare la noua societate care trebuie construită.

¹ Vezi Florin Abraham (citad după Florian Banu – *România și războaiele minții*): „critica ideologiei comuniste a devenit o chestiune de prestigiu social, transformându-se în element principal al mecanismului acceptării sau excluderii din interiorul grupului social al istoricilor”.

Aceștia – dar nu numai ei – au fost vectorii campaniei de ură, de învrăjbire socială. Rolul principal a revenit însă factorului politic.

PAUL CARPEN: Domnule președinte, nu putem totuși să nu constatăm că lucrurile au început să se schimbe. Propaganda ostilă unei instituții menite să obțină informații secrete, utile conducerii țării, s-a diminuat. Oamenii au conștientizat că asemenea instituții există în orice țară, că la noi ele au apărut, ca structură de stat, încă de pe vremea lui Alexandru Ioan Cuza, că ele sunt absolut necesare și în România democratică în care trăim.

FILIP TEODORESCU: Sunt multe aspecte de comentat, pornind de la cele ce ați afirmat acum. Este adevărat că lucrurile se schimbă, că „lungul drum al zilei către noapte” este, pentru noi, lungul drum al adevărului către lumină, către mintea și sufletul oamenilor. Și, anticipând concluzia la cele ce voi afirma în continuare, le-aș aminti tuturor celor care au răspândit și împrăștiat și acum ura fără temei o veche zicere populară: Românul este amarnic atunci când își dă seama că a fost înșelat. Și de răzbunarea lui să-l ferească Dumnezeu pe făptaș.

Țin să subliniez că trezirea oamenilor la realitate, împrăștierea fumului amăgitor al minciunii în spatele căruia s-au clocit marile afaceri de vânzare a țării este, în primul rând, o consecință a lărgirii posibilităților de informare ale populației și de ridicare a nivelului general de înțelegere a realităților lumii în care trăim.

Un viciu major al propagandei de dinainte de 1989 a fost acela că se baza pe „linia unică” transmisă de la nivelul conducerii politice prin canalele autorizate, respectiv televiziunea și presa de partid. Aceasta a fost „calea bătătorită” pe care s-a calat propaganda din timpul evenimentelor din decembrie 1989. De aceea au căpătat atât de rapid credibilitate informațiile false difuzate atunci prin televiziunea devenită, chipurile, liberă.

Deci meritul principal pentru modificarea percepției generale, atât cea asupra evenimentelor din decembrie 1989, cât și cea asupra oamenilor care au făcut parte din instituția Securității revine populației acestei țări, care s-a trezit încet-încet la realitate.

Un al doilea factor important pentru schimbarea acestei percepții îl reprezintă acei ziariști din presa scrisă și audiovizuală care au preferat să prezinte adevărul așa cum au reușit ei să îl cunoască, fără a aborda linia facilă a conformismului. Viața acestora a devenit astfel mai grea, dar ei dovedesc că

verticalitatea și profesionalismul se situează pe scara valorilor lor pe o treaptă mai înaltă decât așa-numita corectitudine politică. Exemplul excelenței redactoare care este Monica Ghiurco, a cărei emisiune, „*Moștenirea clandestină*”, a fost abuziv întreruptă în timpul transmisiei, este ilustrativ în acest sens.

Nu putem subaprecia, în acest context, apariția revistei noastre „*Vitralii – Lumini și umbre*”, o revistă în care câteva zeci de autori – veterani ai serviciilor de informații, dar nu numai – au prezentat fapte nude, majoritatea referitoare la evenimentele din decembrie 1989, lăsându-i pe cercetătorii istoriei recente să le analizeze, să tragă cuvenitele concluzii, pe care să le împărtășească publicului larg.

Colecția revistei noastre însumează doar 20 de numere, care au la un loc aproape 3000 de pagini. Deși din punct de vedere cantitativ nu s-ar putea spune că am scos la viață un volum mare de informații, revista a reușit să se impună ca o autoritate în materie, a reușit să adune un mare număr de aprecieri pozitive. Acest fapt ne-a determinat să edităm, în urma unei selecții riguroase, volumul „*Adevăruri incomode*” care, de asemenea, s-a bucurat de frumoase aprecieri din partea publicului. Este de datoria noastră, a Colegiului de redacție, să găsim noi tematici interesante, noi autori dispuși să prezinte publicului larg adevăruri greu de contestat, oricât de incomode s-ar dovedi acestea pentru unii. Succesele obținute trebuie dezvoltate, iar pentru dificultățile întâmpinate să stabilim împreună modalități prin care să evităm repetarea lor.

PAUL CARPEN: Și totuși, domnule președinte, analizând noua percepție generală, recunoscând modificarea acesteia în sens pozitiv, nu putem să nu luăm notă de faptul că unii politicieni, unii ziariști folosesc cu sens peiorativ cuvântul „securist”. Ba unii au inventat și un adjectiv: „securistic”. Sigur, de la „fotbalist” putem deriva adjectivul „fotbalistic” și să spunem „un excelent spectacol fotbalistic”; de la „artist” putem forma adjectivul „artistic” și să vorbim, de exemplu, despre „calitățile artistice” ale unei lucrări. Dar nu putem spune, în niciun caz, „tractoristic, farmacistic sau infanteristic ori cavaleristic”. Iar cei care fac, totuși, așa ceva nu pot fi altfel decât ridicoli. Așa stau lucrurile și cu termenul „securistic”. Cine vrea să dovedească faptul că nu stăpânește limba română este liber să se facă de râs în continuare.

FILIP TEODORESCU: Am remarcat și eu aspectul la care ați făcut referire. Cred că, în bună măsură, cei care încearcă acum – și repet: **acum** – să resuscite și să întrețină pe această cale atmosfera de ură de acum 25 de ani sunt aceleași persoane care au generat această atmosferă, angajându-se în acea propagandă mincinoasă pe care o cunoaștem cu toții. Pe undeva, ei parcă încearcă să își dea singuri dreptate, spunând „*Ei, nu au existat ei securiști-teroriști, nu au existat gorilele teroriste, nu au existat nici indivizii care trăgeau din toate pozițiile, dar iată că am descoperit securiști torționari. Așa că trebuie să îi urâm pe acești oameni, să-i ostracizăm! Pentru că sunt răi*”.

Promotorii acestei linii consideră că nu au nevoie de nicio argumentație logică. Dânșii fac o simplă translație: Au fost penitenciarele, ca și DSS, în structura Ministerului de Interne? Au fost. S-au comis acolo, într-o anumită perioadă, fapte nedemne? S-au comis! Atunci, pe această linie de gândire, și toți cei care au lucrat în DSS au încălcat drepturile omului, sunt torționari! Indiferent de domeniul în care au activat.

Nu poate să existe o prostie mai mare decât aceea de a pleda în favoarea pedepsei colective pentru culpe individuale. Dar iată că mai sunt și asemenea voci. Sau, mai bine spus, încă mai sunt și asemenea voci.

Astfel se explică, în opinia mea, lucrurile: Observând diminuarea drastică a credibilității pe care o avea, în opinia publică, susținerea „securiști-teroriști”, cei care au primit misiunea (de la cine oare?) de a decredibiliza serviciul național de informații atacând Securitatea încearcă să inducă o confuzie în percepția publică. Ei încearcă să pună semnul egalității între ofițerul de informații și gardienii închisorilor. Și fac aceasta vânturând sintagma „securiști-torționari”.

PAUL CARPEN: Nu pot să nu mă întreb – și să vă întreb – cum de mai este posibil așa ceva? Când orice om cu o cultură medie știe că instituții menite să apere statul, comunitatea, există în toate țările lumii. Că ele furnizează conducerii politice informații secrete pe baza cărora să poată fi luate decizii corecte, că arma lor este stiloul și nu pistolul, că preocuparea lor majoră este reprezentată de spioni, de trădători, de cei care atentează la pacea și liniștea socială.

FILIP TEODORESCU: Îmi amintesc că în timpul procesului care a fost intentat „lotului Timișoara”, judecătorul mi-a adresat o întrebare legată de armele folosite de Securitate în acele zile și nopți de teroare din decembrie 1989. I-am

răspuns, cu tot respectul, că ofițerii de Securitate nu pot avea nimic în comun cu folosirea armamentului, pentru că arma noastră este pixul nu pistolul.

Începând cu decembrie 1989 am „beneficiat” de posibilitatea de a cunoaște, din interior, sistemul penitenciar din România. Nu sunt amintiri câtuși de puțin plăcute, dar nu am nimic cu cei care își desfășoară activitatea în sistemul penitenciar. Dacă nu ar fi fost nevoie de închisori, ele ar fi fost desființate.

Cred însă că penitenciarele ar trebui să fie pregătite să primească un număr mare de „chiriași” din rândul celor care în decurs de 25 de ani au distrus economia țării, iar ei au devenit miliardari din salariul pe care l-au primit în calitate de bugetari harnici. Sunt convins că nația română are capacitatea de a scăpa de politicianismul ieftin în exprimare, dar foarte scump pentru economia țării. Aceasta ar fi tema asupra căreia ar trebui să insiste formatorii de opinie cinstiți, care au permanent în vedere interesul național, șansa de supraviețuire a acestui popor român.

Revenind la întrebarea dumneavoastră, răspunsul este simplu. Ignoranța este solul fertil pe care se prinde și se dezvoltă propaganda mincinoasă. Apoi: o minciună repetată cu insistență, mai ales atunci când emană de la persoane deținând un rang social înalt, sfârșește prin a fi crezută. În fine, comoditatea în gândire a unora îi face să accepte soluțiile cele mai simple sau, mai bine zis, simplificatoare.

PAUL CARPEN: Cum vedeți perspectiva?

FILIP TEODORESCU: Am arătat deja că oamenii descoperă, într-o măsură tot mai mare, adevărul. Am subliniat rolul pozitiv al gazetarilor corecți. Treptat-treptat se dezvoltă o cultură de securitate, acțiune la realizarea căreia contribuie numeroși factori. Inclusiv revista noastră, „*Vitralii – Lumini și umbre*”. Cred că de acum înainte va fi necesar să ne expunem cu mai multă hotărâre punctele de vedere. Afirm aceasta pentru că prea am tăcut multă vreme. Și atunci mistificatorii adevărului au prins curaj. Ne-am gândit că nu merită a fi băgați în seamă. Dar, pe bună dreptate, un coleg ne atrăgea atenția că tăcerea poate fi interpretată drept acceptare.

Vom continua prezentarea realităților, dar va fi poate necesară o abordare mai directă, mai explicită. Iată un exemplu: ca să părăsească garnizoana (orașul) în care lucra, ofițerul nostru trebuia să facă un raport scris,

menționând unde se duce, la ce oră pleacă, la ce oră se va întoarce, raport care trebuia aprobat. Despre deplasări în străinătate, cu excepția acelei deschideri timide realizate pe vremea cât la conducerea Securității s-a aflat marele om Ion Stănescu, nici nu era vorba. Cealaltă față a monezii ni-i arată pe cei care, de douăzeci și ceva de ani, plâng pe orice umăr găsit disponibil, povestind cât de oprimați și de încorsetați erau ei, dar care hălăduiau prin Europa și America cu titlu personal sau cu însărcinări fantomă primite pe linie de partid. Nu aș dori să fac nominalizări, pentru că lista ar fi prea lungă.

O altă situație asupra căreia va trebui să ne îndreptăm atenția este aceea a acuzațiilor formulate „după ureche” sau „din auzite”. Așa după cum am mai spus, faptul că CNSAS a pus la dispoziția publicului larg documente esențiale privind activitatea Securității ne-a determinat să salutăm această componentă a activității sale. Cine ține neapărat să scrie ori să vorbească despre Securitate să citească mai întâi acele culegeri de texte.

Pentru că, iată, tineri care în vara lui 1989 ieșeau la joacă în pantaloni scurți sau participau cu entuziasm la activitățile pionerești, vin acum, încruntați și încrâncenați, și rostesc fraze acuzatoare, sentințe grave despre stări de fapt pe care nu au avut posibilitatea să le cunoască direct.

Că un loc de frunte printre aceștia îl dețin copiii unor demnitari ai regimului comunist este o circumstanță agravantă și deloc întâmplătoare.

Tuturor celor care consideră profitabilă pentru cariera lor abordarea unei asemenea linii de conduită, le adresez un singur cuvânt:

AJUNGE!

TORTIONARII

În urmă cu câțiva ani, pe căi pe care nu are deocamdată rost să le cercetăm, în limba română a fost introdus un nou cuvânt: TORTIONAR. În fond, nimic extraordinar. Limba este un organism viu, în permanentă schimbare, care se îmbogățește permanent, inclusiv pe calea împrumuturilor. Numai că acest cuvânt a fost introdus nu dintr-o necesitate acută, așa cum se întâmplă cu multe cuvinte importate dintr-o limbă străină odată cu obiectul pe care ele îl desemnează. Nu! El a fost importat cu rolul precis de a fi atașat incriminatoriu unei categorii profesionale largi: ofițerii de securitate.

Credincios principiului conform căruia la inițierea unei dezbateri trebuie să lămurim termenii cu care vom opera, iată, foarte pe scurt, câteva precizări legate de cuvântul în discuție.

Dicționarul explicativ al limbii române (DEX, ediția 1975) nu îl menționează deloc. În DEX termenul apare în ediția 1998: *adj. de tortură; s.m. persoană care torturează; călău*.

Dicționarul Larousse este mai generos, explicând că TORTIONNAIRE provine din latinescul *tortio* = tortură și înseamnă, ca adjectiv, *care servește la tortură*, iar ca substantiv *judecătorul care ordona și călăul care aplica tortura; persoană care provoacă chinuri*.

Exact aici se află clenciul („*Ay, there's the rub*”, spunea Hamlet în celebra sa tiradă). În vreme ce francezii trimit, în mod firesc, termenul la originea sa istorică, iar portalul DEX-on-line preia, în prezent, pentru acest cuvânt, textul explicației din Larousse – *persoană care torturează, călău* – s-au remarcat încercări constante de a plasa termenul într-un cu totul alt context, uitând de istoria sa veche, când tortura, spre rușinea umanității, se aplica pe scară largă în Evul Mediu. Așa se face că în numeroase articole de presă, preluate și de către „*Dicționar de cuvinte recente*”, Editura Logos 1997, termenul primește următoarea conotație: „*persoană care tortura, schingiua în închisorile comuniste*”.

Este corectă o asemenea restrângere a semnificației unui cuvânt?

Pentru slujitorii propagandei împotriva Securității, este probabil necesar să se reafirme că această instituție a fost principalul serviciu de informații (repetăm: de informații) al statului român. Faptul că dintr-o concepție eronată a conducerii politice din acea vreme administrația penitenciarelor s-a aflat, ca și

Securitatea, în structura Ministerului de Interne nu justifică amestecarea celor două entități, care aveau fiecare misiuni și competențe proprii.

Că în penitenciare și alte locuri de detenție s-au comis, într-o anumită perioadă, fapte abominabile reprezintă un dat incontestabil. Deși lumea a evoluat, nu putem totuși exclude posibilitatea ca anumite abuzuri să se mai petreacă în închisori și astăzi. Ceea ce nu ne dă, sub nicio formă, dreptul de a căuta vinovați în afara structurii organizaționale imediate și nici de a face generalizări neavenite.

Întrucât lozinca nefericită „securiști – teroriști” și-a pierdut credibilitatea, acei slujitori ai propagandei negre la care făceam referire mai sus încearcă cu disperare să amăgească spiritele slabe cu o nouă lozincă, la fel de murdară și de ireală ca și prima: „securiști – torționari”. Pentru aceștia, efortul de a descoperi și trage legal la răspundere pe cei care au comis abuzuri în locurile de detenție pare mai puțin important în comparație cu efortul de a menține o imagine întunecată asupra unei instituții.

Nu ne propunem să aducem la lumină exemple cutremurătoare privind excesele unor instituții de forță aparținând „democrațiilor puternic consolidate”, deși încă răzbat până la noi amintiri despre ororile săvârșite în Algeria, în Congo, în Chile, în unele țări din America Centrală sau în Vietnam. Sunt fapte petrecute cu 20 sau 50 de ani în urmă și reînvierea acestui trecut nu face bine nimănui. Nu putem însă să nu reamintim că viața omenească, demnitatea umană au aceeași dimensiune, fie că este vorba despre un român, despre un arab sau despre un african.

Și totuși, se impune în acest context să afirmăm cu toată claritatea: abia la 22 ianuarie 2009, președintele SUA a semnat Ordinul Executiv prin care se interzice practicarea torturii. Repetăm, pentru fixarea datelor: în secolul al XXI-lea Statele Unite interzic torturarea deținuților.

Tot respectul pentru președintele Barack Obama, care a semnat acest Ordin.

Spune documentul: Deținuții *„trebuie să fie tratați omeneste în toate împrejurările și să nu fie supuși violenței la adresa vieții sau persoanei lor (inclusiv uciderile de orice fel, mutilarea, tratamente cu cruzime și tortura) și nici să nu le fie atacată demnitatea personală (inclusiv tratamente umilitoare sau degradante)”*. Parantezele sunt mai grătoare decât restul textului. **Vasăzică abia din ianuarie 2009, deținuții aflați în custodia autorităților SUA nu mai pot fi uciși, mutilați, nu mai pot fi torturați fizic sau psihic.**

În Ordin se mai arată de asemenea că CIA nu va opera centre de detenție și va trebui să închidă, cu maximă operativitate, orice asemenea centre pe care le deține.

Un raport al organizației Uniunea pentru Libertăți Civile arată: „*Tortura nu mai este acceptată oficial. Președintele Obama a dezavuat în mod categoric tortura când a preluat funcția și a închis închisorile secrete ale CIA, unde au avut loc atâtea abuzuri*”.

La 22 ianuarie 2014, cu ocazia împlinirii a cinci ani de la semnarea Ordinului Executiv pentru încetarea torturii, președintele Obama a fost îndemnat printr-un Memoriu semnat de numeroase organizații și personalități să sprijine publicarea raportului de peste 6000 de pagini privind programul de detenție și de interogare al CIA. „*Folosirea în trecut a torturii și a tratamentelor cu cruzime a periclitat în mod grav securitatea noastră națională și a erodat poziția noastră în lume*”, a declarat președintele Centrului pentru victimele torturii.

În scrisoarea comună adresată președintelui Obama de către un mare număr de organizații americane se arată: „*Foști oficiali ai Administrației Bush și ai CIA continuă să atace decizia dumneavoastră. Pretinzând că se sprijină pe informații secrete, ei afirmă că tortura a salvat vieți și că Ordinul dumneavoastră Executiv 13491 face America mai puțin sigură*”.

În 2009, la trei luni după semnarea Ordinului Executiv 13491, Leon Panetta, directorul CIA, a adresat un mesaj public în care arată că în urma Ordinului Executiv „*CIA nu folosește niciuna dintre tehnicile speciale de interogare autorizate de către Departamentul de Justiție din 2002 până în 2009. CIA nu încredințează unor subcontractori activitatea de interogare. CIA nu mai operează locuri de detenție, așa-numitele amplasamente negre*”.

Și aici se impune să stăruim puțin asupra textului. Șeful CIA pasează răspunderea, subliniind că au fost folosite „tehnicele speciale de interogare” autorizate de către Departamentul de Justiție pe vremea președintelui Bush. De asemenea arată că nu externalizează, cum se spune în ultimul timp, serviciul de tortură unor „subcontractori”, iar centrele speciale de detenție, așa-numitele amplasamente negre, au fost dezafectate.

Și, în pofida celor de mai sus, când documentele arată că în SUA tortura era autorizată până în 2009, când principalul serviciu american de spionaj avea propriile sale centre de detenție unde se aplica tortura (există și un regulament, un soi de manual de instruire), în pofida detaliilor zdrobitoare furnizate de comisia specială de anchetă, de presa de investigație, noi nu generalizăm și nu afirmăm „ofițerii CIA – torționari”.

Paul Carpen

R Ă S P L A T A

Se pensionase în toamna lui '89 cu gradul de colonel, după 36 de ani de activitate numai în Direcția de Contraspionaj. După moartea soției nu a mai putut trăi într-o casă în care totul era o amintire sfâșietoare a bolii lungi și necruțătoare care o răpusese pe ființa cea mai dragă. S-a retras la țară în vechea dar caldă casă părintească, lăsând apartamentul fiului cel mic, băiatul cel mare fiind deja la casa lui cu nevastă și doi copii. Menajul i-l făcea sora lui mai mică, ea având casa lipită de cea a părinților.

Imediat după pensionare, un prieten l-a sfătuit să intre în avocatură, dar nu a vrut: „Nu-mi place să iau banii omului asigurându-l de victorie, iar după pierderea procesului să-l amețesc cu tot felul de motive”. A preferat să se ocupe de nepoți, iar în ultimul timp începuse să strângă note în ideea, încă nemărturisită, de a scrie o carte. Era mulțumit și nu tânjea deloc după viața agitată a capitalei, de la televizor își lua doar un minimum de informații de care poate avea nevoie un om modern, urmărea doar câteva emisiuni culturale de ținută iar restul timpului citea sau lucra la proiectata carte. Menținea, grație „mobilului”, o permanentă legătură cu copiii sau cu câte un coleg invidios pe viața lui patriarhală.

*

- Alo, Mircea, a sosit o citație pentru tata de la Curtea de Apel București, zice că este pârât în procesul cu CNSAS, ăia cu arhivele Securității. Este anexată o notă de constatare din care rezultă că tata în activitatea lui ar fi ordonat supravegherea informativă a unuia suspect de trădare și zice, citez: „așa cum reiese din Nota de Constatare, se solicită constatarea calității de lucrător al Securității..., activitatea domnului Vrâncianu Vasile s-a remarcat prin acțiunile ce au avut ca efect îngădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului...” Măi, este o aiureală, cum să constate că tata a fost lucrător de Securitate¹ când treaba asta se știe oficial, o știe și ministerul, o știe o lume întreagă?

¹ N. red. Folosirea în documentele CNSAS și ale instanțelor de judecată a sintagmei „lucrător al Securității” este generatoare de confuzii, deoarece, în sens larg, aceasta desemnează orice cadru, angajat al Securității.

- Este o formulă de a a-l pune cu spatele la zid, chiar dacă nu a făcut nici un fel de poliție politică, că înainte de apariția unei celebre OUG nr. 24 din 2008, erau luați în târbacă doar ofițerii care au făcut poliție politică, acum sunt luați toți de-a valma. Victor, spune-mi când este convocat tata ?

- Peste vreo trei luni. Tu, ca fiul lui și ca avocat, nu ai putea să-l reprezinți fără să-l târâm pe tata prin tribunale? Îți dai seama că pentru inima lui... poate să-i fie fatal un asemenea șoc. Eu aș zice să nu-i spunem nimic.

- Ar fi o variantă să nu se prezinte și atunci se va judeca în lipsă cererea de constatare și bine înțeles instanța va accepta solicitarea. Eu ca să-l reprezint trebuie să am acceptul lui. Afurisită treabă. Ascultă-mă, Victor, mâine iau mașina și mă duc la tata, sper să nu tragă un viscol la noapte și să închidă drumurile. Am să trec pe la tine să-mi dai citația și nota de constatare, am să-l abordez pe tata așa mai pe departe, să văd în ce ape se scaldă și ce crede despre CNSAS-ul ăsta. Dacă-i pericol de furie și agitație nu-i mai arăt nimic și lăsăm instanța să facă ce o crede de cuviință și gata.

*

- Ce bine-i aici la tine, tată, și ce faină este căldura asta din sobă, nici nu se compară cu caloriferele de la oraș.

- Când ți-am zis să aduci copiii aici în vacanța de Crăciun nu ai vrut. Aveau loc să se dea cu săniuța și să se zbenguie în voie fără teama de mașini. În fine lasă asta, tu ce mai faci, ce procese ai?

- Sunt bine, am acum printre altele și un client chemat în proces de CNSAS, este un fost maior de Securitate și este acuzat că fiind activ a îngădit libertățile fundamentale ale unui cetățean, dar îmi place de el, nu pare deloc afectat, având convingerea nevinovăției sale.

- Și bineînțeles este judecat în lumina amărâtei aceleia de OUG 24 pe 2008 - anticipă bătrânul - adică să-i fie recunoscută calitatea de lucrător în fosta Securitate. Cum îl cheamă pe clientul tău ? Fiul spuse la întâmplare un nume.

- Numele nu-mi spune nimic, dar nu are importanță, dacă într-adevăr ceea ce i se impută este superflu, atunci trebuie să-l aperi cu toată convingerea, doar așa se va putea pune capăt abuzurilor.

Fiul căzu pe gânduri și nu mai spuse nimic. Se ridică, se duse până la fereastră și privi afară: - Azi cred că nu va mai ninge - presupuse el - Ce mai citești, văd că ai pe birou o mulțime de fișe, nu cumva ne pregătești surpriza unei cărți?

- Nu știu încă nimic sigur, îmi umplu și eu timpul... Știi la ce mă gândeam ? Văd căăștia de la CNSAS nu s-au băgat până acum pe ofițerii de la contraspionaj, probabil nu le-a venit rândul.

Fiul oftă adânc și scoase un bilețel:

- Tată, numele de Frangopol Mihai îți spune ceva ?

Bătrânul repetă de câteva ori numele:

- Parcă îmi pare cunoscut, alte date despre el ?

- După câte se pare, în prezent ar fi un soi de liber profesionist, afirmă că este revoluționar, dar fără certificat

Bătrânul colonel se opri în fața fiului său:

- Mircea, nu mai umbla cu tertipuri avocățești, scoate-mi ce material ți-a trimis CNSAS-ul.

Punând ochii în pământ, fiul scoase din buzunar materialul trimis de Tribunal și preciză: Este trimis de Curtea de Apel.

Pe măsură ce citea fața bătrânului căpăta o roșeață tot mai intensă și în final murmură:

- Da, îmi amintesc, era o licheluță care se înhăitase cu niște cetățeni greci și scoteau din țară obiecte de patrimoniu. Am predat cazul Miliției economice. Ce s-a mai întâmplat cu el nu știu și pramatia asta susține acum că i-au fost încălcate drepturile, iar CNSAS sare să-i dea dreptate fără nici un discernământ. Ce poate fi mai ușor pentru ei decât să-l aducă în instanță pe Colonelul Vrânceanu pentru că așa vrea jigodia asta. Factorul umilință, dezonoarea unui ofițer care a luptat toată viață pentru demnitatea țării, astea sunt noțiuni necunoscute și nu se iau în calcul.

- Tată, te rog, nu extrapola, este o situație cu adevărat neplăcută, dar te asigur că instanța va respinge demersul CNSAS ca fiind neîntemeiat. Totul va fi o amintire urâtă și cam atât.

- Pe adevărații vinovați, pe activiștii politici ai CC-ului, de acei temuți instructori ai CC, cerberii regimului, cei care au pus umărul la menținerea unui regim represiv care cu timpul a degenerat într-o dictatură de tip asiatic cu largul lor concurs, numai ca să le fie lor bine, peăștia nu-i întreabă nimeni nimic. S-au ascuns în tot felul de partide politice și arată tot timpul cu degetul spre noi care de multe ori ne-am luptat ca să atenuăm asprimea dictaturii lor. Acesta-i adevărul, domnule avocat, dar ce folos, nimeni nu vrea să aplece urechea la adevărurile noastre incomode.

- Tată te implor, fii rațional, calmează-te, uite, dacă vrei nici nu ne mai prezentăm la proces, așa, ca o formă de sfidare.

- Gata, Mircea, m-am liniștit. Lasă hârtiile astea aici, în fond mai avem la dispoziție încă trei luni de gândire. Hai, este timpul să pleci că se întunecă și nu vreau să te prindă întunericul la volan. Mai vorbim mâine la telefon.

- Tată, aș putea rămâne peste noapte aici, mai vorbim, mai gustăm puțin din țuica aceea formidabilă, hai, te rog, mi-e dor să mai stăm la taifas ca pe vremuri.

- Călătorului îi stă bine cu drumul, dă-i bice că te așteaptă cei mici.

După plecarea fiului, se așează obosit în fotoliul din fața teracotei în care se mistuia un butuc mare. Îl cuprinse o ușoară amețală și încercă să se ridice să-și ia un medicament, deoarece simțea că inima voia să-i sară din piept, dar nu reuși și se lăsă din nou în fotoliu. Se uită la hârtiile cu care rămăsese în mână și murmură:

- Asta-i răsplata ? Nu, nu cred., ei nu pot răsplăti... Eu la Tribunal ? ...

Era tot mai confuz, privirea îi fu atrasă hipnotic de jocul focului, simți deodată o ușoară mângâiere pe mâna dreaptă care se sprijinea de fotoliu, întoarse încet capul și o imensă bucurie îl învălui. Soția era lângă el și se așezase zâmbitoare, ușoară ca un abur, pe brațul fotoliului...

*

A doua zi dimineața, sora bătrânului colonel îl găsi mort în fotoliu, cu un zâmbet fericit împietrit pe față și cu niște hârtii pe care le ținea strânse în mâna crispată. Nimeni nu a înțeles cui i-a zâmbit pentru ultima oară.

Col. (r) Hagop Hairabetian

DREPTATE SAU STRÂMBĂTATE?

În curând se vor împlini 25 de ani de la evenimentele din decembrie 1989, în legătură cu care multe aspecte au rămas încă neelucidate, atât din punct de vedere juridic, cât și al adevărului istoric. Îmi vine greu să rememorez evenimentele derulate la Sibiu începând cu 22 decembrie 1989, evenimente care mi-au marcat viața profesională, personală și familială, cunoscut fiind faptul că, de regulă, ființa umană încearcă să uite umilințele, suferințele și întâmplările abominabile trăite, să le înghesuie și să le închidă într-un sertar al memoriei. Cu toate acestea, uneori amintirile revin și redeschid rănilor necicatrizate încă ale sufletului.

Cele întâmplare atunci au creat adevărate drame în familiile colegilor ofițeri și subofițeri asasinați, răniți în urma gloanțelor trase de militari. Ele constituie traume grave pentru cei rămași cu handicap fizic, pentru cei care au fost maltratați, reținuți ilegal, umiliți și supuși la rele tratamente pe durata în care s-au aflat în sala de sport și în bazinul de înot ale UM 01512, comandată de „eroul Sibiului”, lt. col. Dragomir Aurel, pentru cei care au fost internați în Spitalul Județean Sibiu, condus în timpul evenimentelor de către cpt. Tobă Francisc, care s-a autointitulat comandantul militar al instituției sanitare menționate.

Majoritatea celor aflați astăzi într-una dintre situațiile de mai sus aveam atunci calitatea de cadre ale Inspectoratului Județean Sibiu al Ministerului de Interne (MI) și ne aflam, în 22 decembrie 1989, la datorie, în sediile Securității și Miliției.

Situații cu urmări dramatice au trăit și cei care au fost condamnați, respectiv șeful inspectoratului, șefii Securității și Miliției județene, precum și ofițerii cu funcții de comandă din cele două subunități, care au fost încarcerați în diferite penitenciare pe baza unor încadrări juridice greșite, aberante și netemeinice (genocid, omor deosebit de grav etc.). După perioade de detenție de până la doi ani, instanțele militare de recurs au dispus ulterior eliberarea lor și casarea sentințelor. De menționat este faptul că reținerea, arestarea, condamnarea, inclusiv eliberarea acestor oameni au fost acte arbitrare, chiar și în condițiile schimbării de regim, așa după cum s-au întâmplat.

În plus, recomandarea insidioasă pe care au primit-o la eliberare cadrele sus-amintite, potrivit căreia „un an trebuie să stea liniștiți” și „să nu întreprindă nici un fel de acțiuni judiciare”, inoculându-li-se astfel ideea că punerea lor în libertate reprezenta un act de clemență al regimului nou instaurat, a avut drept consecință și decăderea din drepturi, prin depășirea termenului legal în care ar fi avut posibilitatea să solicite despăgubiri statului. În condițiile de atunci, toate cadrele MI puse în libertate, bucuroase că au ieșit din închisoare, au respectat recomandarea primită.

După 1989-1990 nu s-a făcut nicio analiză, nicio evaluare sau estimare a vreunei culpabilități care s-ar fi aflat în sarcina acestor categorii de slujitori ai statului. Serviciile statului cu sarcini de ordine, siguranță, inclusiv de apărare națională au fost atacate mai virulent în anumite zone ale țării, cu precădere în Transilvania: Timișoara, Cluj, Cugir, Sibiu, Odorheiul Secuiesc etc. Nu a existat și nu există până astăzi nicio astfel de evaluare, estimare sau analiză a „pericolului” pe care aceste servicii l-ar fi reprezentat în condițiile răsturnării regimului anterior. Totul este privit ca rezultat al unor evenimente aleatorii...

Este evident că parchetele și instanțele militare nu au dorit și nu doresc să clarifice situația de la Sibiu (detalii am prezentat în articolele publicate în numerele 5 și 19 ale revistei), cu toate că CEDO a recomandat României să își modifice legislația și să statueze că sunt imprescriptibile crimele din timpul evenimentelor din decembrie 1989, iar Curtea Constituțională a României s-a conformat, pronunțând recent o hotărâre favorabilă în acest sens.

Consider că dosarul penal privind evenimentele de la Sibiu reprezintă un caz unic în istoria justiției contemporane referitor la modul lui de finalizare. Nu am auzit până în prezent ca un dosar penal, cu atât de multe și grave infracțiuni să fie finalizat printr-o rezoluție a Parchetului Militar (Rezoluția din 01.03.2010 a Ministerului Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția Parchetelor Militare dată în dosarul nr. 200/P/2007) care să invoce în Motivare prescripția răspunderii penale. Mai mult, după ce a fost atacată de Inspectoratul de Poliție al Județului Sibiu (care a solicitat daune pentru clădirile ce au fost distruse de către Armată în timpul evenimentelor din decembrie 1989), Tribunalul Militar Teritorial București a respins ca nefondată plângerea împotriva rezoluției dată în dosarul nr. 200/P/2007, a obligat Inspectoratul să plătească cheltuieli judiciare și a stabilit că „hotărârea este definitivă” (era o atenționare și pentru alții care ar fi îndrăznit să atace

rezoluția), iar între timp a expirat termenul legal în care ar mai fi fost posibil ca ea să fie atacată.

Aceste soluții ale parchetelor și justiției militare au influențat negativ atitudinea pe care cadrele MAPN din garnizoana Sibiu, implicate în evenimentele din decembrie 1989, au adoptat-o și o au față de ofițerii și subofițerii care au făcut parte din Securitatea și Miliția județului Sibiu. Așa se explică și faptul că niciunul dintre ofițerii sau subofițerii MAPN care au fost implicați în evenimentele de la Sibiu nu și-a exprimat regretul și nu și-a cerut vreodată scuze pentru comportamentul și atitudinea de forță și umilire pe care ei

au avut-o în acea vreme față de colegii lor din Inspectoratul Județean al MI, unii dintre ei manifestă în continuare aroganță, superioritate și pozează în victime.

Un exemplu edificator este cel al monumentelor comemorative pe care sunt încrustate numele eroilor căzuți la datorie în acele zile din decembrie 1989. Ei sunt 25

pentru Inspectoratul Județean al MI: col. pm. Ionescu Constantin, lt. col. pm. Lodromănean Ioan, col. pm. Chiran Silviu, mr. pm. Drăculeț Nicolae, mr. pm. Păiș Ioan, mr. pm. Stuparu Florin, mr. pm. Voicu Nicolaie, cpt. pm. Cîrstea Gelu, cpt. pm. Croitoru Dumitru, cpt. pm. Coman Nicolae, cpt. pm. Corlaciuc Ioan, cpt. pm. Fifoiu Nicolae, cpt. pm. Olărescu Vasile, cpt. pm. Stan Ioan, slt. pm. Ban Vasile, slt. pm. Coca Ioan, slt. pm. Coman Gheorghe, slt. pm. Farcaș Petru, slt. pm. Florea Ilie, slt. pm. Lobont Vasile, slt. pm. Onișor Traian, slt. pm. Roman Ioan, slt. pm. Șandor Pavel, slt. pm. Severin Nicolae, slt. pm. Vasiliu Vasile).

Din rândurile Armatei au căzut 6: slt. pm. Mițiți Dan, slt. pm. Ciul Ioan, slt. pm. Mihai Adrian, slt. pm. Seredenciuc Cristian, slt. pm. Niță Vasile, angajat

civil Hoza Marcel - ultimul împușcat din eroare de către elevii Școlii de Ofițeri.

În plus și poziția actuală a unor foști magistrați militari care au ocupat funcții de conducere în parchetele militare influențează această atitudine. A se vedea în acest sens lucrarea generalului în rezervă magistrat militar Dan Ioan, publicată în cursul anului 2013 și intitulată „Teroriștii din '89”, în care autorul se situează pe aceeași poziție de mistificare a adevărului istoric și reia acuzațiile aberante lansate în perioada post-decembristă împotriva cadrelor Securității și Miliției. Lucrarea urmărește să disculpe elementele din Armată pentru poziția pe care au avut-o și pentru victimele pe care le-au creat și să arunce răspunderea asupra lucrătorilor Securității și Miliției.

Sunt convins că nu toate victimele (morții și răniții) din timpul evenimentelor, atât la Sibiu cât și în alte orașe, sunt o consecință a acțiunilor unor militari din MApN. Unele dintre aceste victime sunt rezultatul acțiunilor întreprinse de forțele străine care s-au aflat pe teritoriul României. În baza scenariului prestabilit, acești morți și răniți erau necesari pentru a crea impresia că Securitatea și Miliția trag în populație, determinând astfel revolta manifestanților și amorsând un conflict între „forțele de ordine loiale dictatorului” și „armata care s-a alăturat poporului pentru apărarea revoluției”.

Asemenea concluzii au rezultat de asemenea din investigațiile efectuate de reputați ziariști și cercetători istorici și publicate în mass-media, precum și din interviurile acordate presei de o serie de participanți la evenimente care au ocupat funcții importante în structurile de decizie ale statului nostru din perioada post-decembristă.

Precizez, pentru cei care nu cunosc, că la Sibiu, în 22 decembrie 1989 amorsarea așa-zisului conflict între Armată, pe de o parte și Miliție și Securitate, pe de alta, s-a produs în jurul orei 12.00, prin rănirea elevului caporal Mițiți Dan din UM 01512. Acesta a fost împușcat dintr-o clădire aflată în vecinătatea sediului Securității, în timp ce se retrăgea spre poarta de acces a UM 01512 împreună cu ceilalți elevi militari care au asigurat paza și ordinea în zonă, ca urmare a ordinului pe care îl primiseră de la comanda unității, pe fondul presiunii crescânde exercitate de către manifestanții prezenți în stradă. Nici până astăzi anchetele parchetului militar nu au stabilit cine l-a împușcat pe Mițiți Dan (în nici un caz cadre din Inspectorat).

La scurtă vreme după acest incident s-a declanșat dezastrul care a avut drept urmare uciderea, rănirea ofițerilor și subofițerilor, distrugerea clădirilor în care se aflau sediile Miliției și Securității, maltratarea, reținerea ilegală, încălcarea demnității și a onoarei militare, inclusiv depozitarea cadrelor de bunuri și valori personale, toate acestea realizate de ofițeri, subofițeri și elevi ai UM 01512 Sibiu.

Fugind de asumarea răspunderii, Dragomir Aurel a declarat Comisiei de Anchetă că, după ce elevul Mițiș Dan a fost împușcat, a plecat cu el la Spitalul Militar, părăsind astfel unitatea. Șeful de Stat Major al unității, lt. col. Irimescu Milan, surprins și el de derularea evenimentelor, a declarat la comisie că nu a dat ordin pentru deschiderea focului împotriva sediilor Miliției și Securității și că nu știa despre faptul că Dragomir Aurel a părăsit unitatea. În acest mod, cei doi „s-au spălat pe mâini” și au plasat răspunderea pentru deschiderea focului asupra altor cadre din unitatea lor.

După revenirea în unitatea sa, care executa deja foc împotriva fostului Inspectorat Județean al MI, Dragomir Aurel a fost contactat în mai multe rânduri de cadre de Securitate pe care le cunoștea, acestea solicitându-i, implorându-l chiar, să înceteze tragerile, precizându-i-se că nici unul din cadrele Inspectoratului nu a tras și nu trage.

Dragomir Aurel a avut convorbiri telefonice și cu generalul Victor Stănculescu, al cărui rol este cunoscut în lovitura militară prin care l-a detronat pe Nicolae Ceaușescu. La ordinul acestuia, Dragomir Aurel a continuat să tragă peste 3 milioane de cartușe, care au fost folosite în focul asupra Inspectoratului Județean MI, pentru a-i nimici pe „teroriști” și pentru a crea cât mai multe victime umane și pagube materiale.

Cu toate că majoritatea cadrelor MI fuseseră reținute și încarcerate încă din după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, în sala de sport și ulterior în bazinul de înot ale UM 01512. Sibiu, Armata a continuat lupta împotriva „teroriștilor” și în zilele următoare, creând victime umane.

Devine astfel clar motivul pentru care Dragomir Aurel a executat ordinele generalului Stănculescu, angrenând în acțiuni întreaga garnizoană militară pe care o comanda. Pe de o parte era necesară legitimizarea grupului care preluase la București puterea politică a țării. Pe de altă parte, aceasta încerca să-și refacă imaginea, terfelită de implicarea ei în faza de represiune a revoltei populare. Este cunoscut faptul că la Sibiu, subunități ale școlii conduse de Aurel Dragomir

interveniseră împotriva manifestanților la 21 decembrie 1989 în Piața Republicii, rezultând victime umane.

După 22 decembrie 1989, Armata a acționat și în alte zone ale orașului, rămânând singura forță militară din oraș. Măsurile pe care militarii le-au întreprins și acțiunile în care au fost angrenați au avut drept urmare apariția de noi victime umane și crearea altor pagube materiale importante.

Trebuie menționat și faptul că în UM 01512, în cursul lunii ianuarie 1990, a fost rescris Jurnalul de operațiuni, urmărindu-se ștergerea urmelor compromițătoare care ar fi putut să acuze unitatea.

Chiar dacă la Sibiu, în timpul evenimentelor din 1989 s-au întâmplat atâtea nenorociri, consider că responsabile pentru acestea sunt doar unele cadre militare. Necazurile se datorează mai ales comandantului garnizoanei, lt. col. Dragomir Aurel, care s-a dovedit incapabil să gestioneze starea de criză care a apărut. A acționat haotic, nu a reușit să stăpânească acțiunile subunităților din subordine, iar în momentele decisive a părăsit postul de comandă. Această situație a permis subordonaților săi să declanșeze focul. A refuzat cooperarea cu factorii de conducere ai Inspectoratului Județean al MI, dispunând arestarea inspectorului șef și a șefilor Securității și Miliției, la scurt timp după declanșarea focului. A executat ordinele primite de la București de continuare a focului împotriva sediilor Securității și Miliției. A insuflat și a accentuat în rândul subordonaților săi psihoza artificial creată împotriva lucrătorilor din MI. A permis înarmarea civililor doar pe bază de buletin, cu arme și muniție, fapt ce a condus la creșterea numărului de victime umane.

Toate acestea au fost accentuate de manipulările realizate în perioada respectivă de către „Televiziunea Română Liberă”, prin știrile false difuzate despre ceea ce se întâmpla la Sibiu.

S-a scris și s-a vorbit mult în legătură cu evenimentele din orașul Sibiu, iar „învingătorii de moment” și-au prezentat versiunea lor. Sibienii, care le-au trăit, cunosc însă adevărul și nu mai cred în gogorițele puse în circulație de cadre ale Armatei.

Îmi amintesc că în 1990, la una dintre ședințele de judecată ale lui Nicu Ceaușescu, proces desfășurat la Sibiu, în sală am stat, împreună cu alți colegi, alături de generalul în rezervă Tache Mitroescu, fost comandant al Școlii de Ofițeri (UM 01512 Sibiu), cu care într-una din pauze am discutat despre ceea ce s-a petrecut la Sibiu în decembrie 1989. Acesta și-a exprimat regretul pentru

întâmplările tragice și a afirmat că principalul vinovat este Dragomir Aurel pe care l-a caracterizat drept „un carierist” care „a primit o căciulă prea mare”.

Rolul nefast jucat de Dragomir Aurel rezultă și din următoarele aspecte care relevă și subliniază caracterul său slugarnic și aventurier, astfel:

- Atitudinea pe care a avut-o după ședința de la fostul Comitet județean PCR, în care Nicu Ceaușescu a prezentat situația de la Timișoara. Adresându-se altor comandanți de unitate prezenți a afirmat „...voi juca o carte mare...” (aspectul rezultă din declarația fostului șef al Inspectoratului județean al MI, col. (r). Rotariu Iulian).

- Înaintea declanșării evenimentelor din 22 decembrie 1989, efectivele Școlii de Ofițeri au fost adunate pe platoul unității. Dragomir Aurel s-a adresat elevilor cu un „cuvânt mobilizator” prin care a evidențiat „importanța momentului” și loialitatea față de regimul comunist ce trebuia „apărat cu eroism” (aspectul rezultă din declarațiile unora dintre comandanții de plutoane și companii care au fost prezenți la eveniment).

- În 23 decembrie 1989 în sala de sport a UM 01512, unde erau reținute cadrele MI, Dragomir Aurel a intrat intempestiv, încadrat de patru elevi înarmați cu pistoale mitralieră, încărcate cu muniție de război și s-a adresat efectivelor de pază spunându-le: „Aveți în față niște teroriști care vă pot ataca și deposeza de arme oricând. De aceea vă ordon să nu aveți milă și să neutralizați prin foc orice încercare de a nu se supune la somații...”

Mai amintesc aici mascarada la care superiorii ierarhici, împreună cu Parchetul Militar, au recurs pentru a nu da curs cercetării de către instanța de judecată și a câștiga timpul necesar pregătirii poziției și învățării pe de rost a declarațiilor pe care Dragomir le-a recitat apoi și le recită și azi. În acest sens, Dragomir a fost în permanență consiliat de Direcția juridică a MAPN. Deși la procesele din ianuarie 1990, cadre de comandă din fostul Inspectorat județean al MI au cerut confruntarea cu Dragomir Aurel, acesta nu s-a prezentat, invocând fie că este în misiune în străinătate, fie că este internat în Spitalul Militar (lucruri neadevărate).

După cum am menționat, în amintirea cadrelor MI și MAPN decedate în evenimente au fost ridicate două monumente comemorative. Acestea se află aproape față în față, de o parte și de alta a străzii care desparte Inspectoratul Județean al MI de Școala de Ofițeri (UM 01512). În fiecare an, la 22 decembrie, au loc ceremonii de comemorare a eroilor, la interval de 30 de

minute una de alta, organizate de Comenduirea Garnizoanei, cu participarea fanfarei militare și a unei Gărzi de onoare, asigurată de un pluton de elevi de la Academia Forțelor Terestre (fosta Școală de Ofițeri, UM 01512). La toate am participat și eu împreună cu colegi din fosta Securitate și Miliție. Am remarcat un lucru care mi se pare destul de ciudat. Niciodată, în afară de oficialitățile care depun coroane, la comemorarea ce se desfășoară în fața sediului fostei Miliții nu au fost prezenți ofițeri în rezervă MApN care erau cadre active ale UM 01512 în timpul evenimentelor. Cu totul opusă este atitudinea cadrelor MI, care după terminarea ceremoniei se deplasează apoi și asistă (chiar dacă nu trec strada) la ceremonia care are loc la monumentul MApN. Consider că gestul în sine spune multe. Dar mă întreb totuși să nu-l fi observat nimeni? Nu îmi vine să cred acest lucru!...

De altfel, refuz să accept ideea că după un sfert de secol colegii din MApN participanți la evenimentele de la Sibiu nu realizează că s-au comportat nedemn și deloc camaraderește față de cadrele din MI (au uitat cumva că toți am depus același jurământ față de țară?), chiar dacă parchetele și justiția militară au încercat să-i acopere și să-i ferească de urmările legale ale acțiunilor lor. Nu pot să accept nici faptul că ceea ce s-a clădit pe minciună și pe escamotarea adevărului poate dăinui la infinit.

Revenind la dosarul evenimentelor de la Sibiu, având în vedere soluția Parchetului și a instanțelor militare, în vara anului 2010, văduvele și urmașii ofițerilor și subofițerilor decedați, precum și alte cadre din fostul Inspectorat Județean MI Sibiu, rănite în timpul evenimentelor din decembrie 1989 au inițiat o acțiune în civil, depusă inițial la Înalta Curte de Casație și Justiție, prin care solicitau daune morale și materiale pârâților lt. col. Dragomir Aurel, cpt. Tobă Francisc, Ministerului Apărării Naționale ca parte responsabilă civilmente, precum și Ministerului de Finanțe.

În februarie 2011, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis că Tribunalul București este competent să judece acțiunea și prin urmare dosarul civil a ajuns și se află pe rolul acestei instanțe.

Deși s-a scurs o bună perioadă de timp, până acum nu s-a ajuns la judecarea fondului cauzei și ne aflăm încă în faza procedurilor. Fiind prezent în calitate de reclamant la toate sesiunile de judecată (de regulă acestea se desfășoară lunar exceptând vacanțele judecătorești) voi prezenta evoluția situației. Precizez că până în prezent dosarul civil are 6 volume.

Perioada care a trecut de la punerea pe rol a acțiunii civile la Tribunalul București se poate împărți, în funcție de măsurile dispuse de instanță, în două mari etape. Prima a durat până în ianuarie 2013, când Tribunalul, invocând măsuri organizatorice, a schimbat completul de judecată, cu motivarea că unii judecători ai Secției civile ar avea de soluționat un volum prea mare de cauze și ar fi extrem de aglomerați, fapt ce impunea redistribuirea dosarelor.

În prima perioadă s-au realizat acte de procedură, au fost analizate, judecate și respinse mai multe excepții invocate de pârâți, referitoare mai ales la competența materială a instanței, evidențiindu-se „campionul” Dragomir Aurel. De altfel, acesta depune la fiecare ședință înscrisuri prin care solicită fie respingerea acțiunii fie mutarea dosarului la Sibiu, unde a avut și are pe rol acțiuni în calitate de pârât și i se solicită daune morale și materiale.

În cadrul procedurilor, întrucât Tobă Francisc nu a fost găsit la domiciliul indicat de către reclamânți, instanța a solicitat ca acesta să fie citat într-un ziar de circulație națională cât și la ușa instanței, lucruri care s-au și realizat.

Menționez că în 24 decembrie 1989, așa cum rezultă din ancheta Parchetului militar, patru cadre de miliție rănite care, din ordinul lui Tobă Francisc, deși necesitau îngrijiri medicale, au fost scoase din Spitalul Județean, sumar îmbrăcate și legate la mâini, urcate pe turela unui TAB și apoi transportate la bazinul de înot al UM 01512, unde nu au mai primit nici un fel de asistență medicală. Urmare a „meritelor” pe care le-a avut în evenimentele din 1989, Tobă Francisc a intrat în politică, a fost deputat o legislatură în Parlamentul României, a ajuns în anturajul lui Adrian Năstase, o perioadă a îndeplinit funcția de director la Fabrica de explozivi de la Făgăraș, apoi a devenit „profesor universitar” specialist în „acțiuni și riscuri neconvenționale de securitate”, iar o perioadă a fost reprezentant al României la Bruxelles.

În acțiunea civilă au făcut cereri de intervenție în nume propriu și persoane civile care în timpul evenimentelor de la Sibiu au fost reținute ilegal în bazinul de înot al UM 01512, solicitări acceptate de instanță.

Având în vedere că dosarul penal de cercetare a evenimentelor nu s-a soldat cu condamnări în penal împotriva cadrelor militare din MApN, instanța a solicitat, în plus față de înscrisurile și probele materiale depuse de reclamânți, să dovedim legătura de cauzalitate între pretențiile noastre și faptele militarilor pârâți, drept pentru care a cerut să prezentăm 10 martori.

La termenul fixat în aprilie 2012, după audierea unui număr de 5 martori, instanța, considerându-se lămurită, a renunțat la audierea celorlalți. Avocatul reclamanților a solicitat să se consemneze renunțarea instanței la audierea celorlalți martori, de asemenea a cerut instanței să considere încheiată faza probatorie și în conformitate cu codul de procedură civilă să se treacă la judecarea fondului. Instanța de judecată a fixat un nou termen fără a face alte precizări.

După ce s-a aflat despre evoluția dosarului și poziția instanței bucureștene, care părea diferită de a celor din Sibiu, unde unele acțiuni în civil inițiate împotriva lui Dragomir Aurel și a altor militari au fost respinse, în dosarul de la Tribunalul București au mai solicitat să intervină în nume propriu și alte persoane care au avut de suferit în evenimentele din 1989. Trebuie să menționez faptul că din punct de vedere procedural, până la judecarea pe fond, instanța putea să accepte noi intervenienți, iar la Sibiu mai există câteva sute de persoane care pot solicita acest lucru.

La următorul termen de judecată au început să apară surprizele. Onorata instanță nu a judecat fondul și a acceptat noile cereri de intervenție. În plus a solicitat să îi fie prezentați și martorii la care a renunțat să îi mai audieze în ședința anterioară, deși faptul era consemnat în încheierea de ședință. Avocatul care ne reprezintă a insistat să se judece fondul, deoarece faza probatorie era încheiată.

Prin poziția pe care onorata instanță a adoptat-o, dovedea cu claritate că intenționează să tergiverseze soluționarea cazului (ea avea posibilitatea să hotărască disjungerea acțiunii pentru cei care au intervenit în nume propriu) și lăsa să se înțeleagă că, după mai bine de un an de când judeca, nu cunoștea sau se prefăcea că nu cunoaște dosarul (aspectul cu martorii). Suspiciunile ne-au fost întărite și de lejeritatea și ușurința cu care aproba pe parcurs solicitările de amânare ale juristului MApN care cerea noi termene, motivând că are procese la alte instanțe fără a depune dovezi în acest sens.

S-a ajuns astfel în ianuarie 2013, când dosarul a fost repartizat altui complet de judecată și, începând de atunci, s-a trecut la a doua etapă. La termenul din ianuarie 2013, noul complet s-a abținut să judece, unul din membrii săi invocând că a avut „o rudă de gradul șapte”, ofițer MApN care se afla la Sibiu în decembrie 1989.

După ce cererea de abținere a fost judecată în camera de consiliu, același complet a fost investit să soluționeze dosarul, stabilind următorul termen în luna martie 2013.

Avocatul reclamanților și-a exprimat temerea că noul complet ar putea să treacă imediat la judecarea fondului și să se pronunțe fără a completa cercetarea judecătorească, bazându-se doar pe cea realizată de completul anterior, fapt care ar fi avut drept consecință casarea sentinței la instanța de apel. Drept urmare, a solicitat să i se dea asigurări că acest lucru nu se va întâmpla, fapt care a deranjat noul complet.

Noul complet a apreciat că nu este îndeplinită procedura legală de citare a pârâtului Tobă Francisc (am precizat anterior că această procedură era deja îndeplinită). A cerut reclamanților să stabilească și să comunice apoi instanței domiciliul pârâtului, deși aceasta putea să se adreseze direct și să solicite la evidența populației adresa la care Tobă Francisc locuiește. După ce reclamanții au stabilit ultimul domiciliu și l-au comunicat, la termenul din aprilie 2013 instanța l-a citat pe Tobă Francisc. Acesta s-a prezentat însoțit de avocat în luna mai 2013 și cu nonșalanță a afirmat că nu a avut cunoștință despre faptul că este chemat în judecată și a solicitat un nou termen pentru studierea dosarului. Avocații reclamanților (între timp ultimii intervenienți și-au angajat și ei avocat) au cerut să i se acorde un termen scurt, de o lună, deoarece procedura citării era deja îndeplinită de către fostul complet de judecată, subliniind și faptul că întrucât cel în cauză a mai fost cercetat în dosarul penal atât de parchetul militar cât și de instanța militară, prin urmare are cunoștință în mare parte despre solicitările reclamanților.

Cu toate acestea, dovedind înțelegere și bunăvoință excesivă față de pârât, onorata instanță i-a acordat patru luni și a hotărât ca următorul termen să fie în septembrie 2013, precizând că este un dosar complex.

Între timp, în perioada care a trecut de la deschiderea acțiunii s-au mai produs modificări. Urmașii celor decedați ale căror mame erau reclamante în dosarul civil au devenit majori, unii dintre ei s-au căsătorit schimbându-și numele. Drept urmare instanța a solicitat ca aceștia să își precizeze calitatea în dosarul civil, dacă mai vor sau nu să fie părți. Situația a necesitat prin urmare fixarea de noi termene în proces pentru obținerea și depunerea actele de stare civilă necesare. Totodată prin intrarea sa în vigoare, noul Cod de Procedură Civilă a influențat situația din dosar. Acesta conține reglementări prin a căror interpretare și aplicare instanța a determinat lungirea procesului în care în prezent sunt 93 de reclamanți, urmași și intervenienți.

Profitând de aceste modificări, ultimii intervenienți au mai propus, iar instanța a acceptat, să audieze noi martori, deși procesul era început pe vechiul Cod de Procedură Civilă. S-a ajuns astfel în luna martie 2014, când au fost audiați cei 8 martori propuși de intervenienți. Din nou am considerat că au fost îndeplinite toate procedurile și așteptam ca la termenul din aprilie anul curent instanța să judece fondul.

Stupoare însă. De această dată, juristul MApN, invocând un deces în familie, a depus la dosar o nouă cerere de amânare pe care onorata instanță i-a aprobat-o, ca și cum parte în acțiune ar fi fost juristul și nu ministerul pe care acesta îl reprezintă, în cadrul căruia există o întreagă Direcție juridică.

Și iată cum, folosind chichițe legale, cei care împart dreptatea tergiversează realizarea actului de justiție, încălcând deseori principii de bază ale dreptului. Consecințele pe care asemenea acțiuni le generează nu fac altceva decât să accentueze neîncrederea și nemulțumirea față de modul în care se desfășurează justiția în România.

Recent am văzut la televizor că șefa DNA, considerând că o instanță judecătorească tergiversează judecarea dosarului unui politician, a sesizat Consiliul Superior al Magistraturii. Nemulțumirea distinsei șefe era accentuată și de cheltuielile materiale însemnate care s-au făcut pentru documentarea cazului, forțele umane angrenate și timpul necesar instrumentării dosarului.

Având în vedere această poziție, situația în care ne aflăm noi mi se pare de-a dreptul strigătoare la cer.

Am să mă explic. Urmărirea penală împotriva celor vinovați de dezastrul de la Sibiu a început cu adevărat abia în 1998. Parchetele militare au audiat în mai multe rânduri la București, Sibiu și Brașov toate cadrele (ofițeri, subofițeri și personal civil) care au făcut parte din fostul Inspectorat Județean al MI, câteva sute de oameni. Au fost audiați alte sute de civili, persoane care au fost implicate sau au avut de suferit în timpul evenimentelor. În anul 2000, majoritatea celor din securitate și miliție au fost citați de Tribunalul Militar Teritorial București și audiați din nou în calitate de martori.

Dosarul a început apoi să fie plimbat între instanțe și parchetele militare, fie pentru completarea cercetării și refacerea rechizitoriului de trimitere în judecată, fie motivându-se declinarea competenței. Așa cum am mai arătat, dosarul penal s-a finalizat în martie 2010, prin rezoluție a Parchetului militar.

Câți bani i-au costat pe contribuabilii români această mascaradă judiciară? Nu cred că știe cineva.

Am început acțiunea în civil, au trecut mai bine de 4 ani de atunci, răstimp în care s-au derulat zeci de ședințe de judecată. La ultimele ședințe juristul MApN a început să vorbească despre niște „dosare clasificate” aflate în posesia parchetelor militare, susținând că din ele ar rezulta nevinovăția lui Dragomir Aurel. Invocarea acestora permitea instanței să amâne *sine die* judecarea fondului, aspect care a început deja să se materializeze.

Astfel, la ședința din luna mai anul curent, când după ultima amânare speram să se judece fondul întrucât procedurile erau îndeplinite, s-a prezentat și pârâtul Dragomir Aurel. Apariția a fost oarecum surprinzătoare, cel în cauză nu a participat la nici una dintre ședințele noului complet de judecată și credeam inițial că venirea sa se datorează faptului că dorea să fie prezent la judecarea fondului cauzei. La început onorata instanță a dat cuvântul juristului de la MApN. Acesta a solicitat ca instanța să ceară Parchetului militar toate declarațiile pe care reclamantii și intervenienții le-au dat în procesul urmăririi penale referitoare la pârâtul Dragomir Aurel. Întrucât nu rezulta cu claritate motivul acestei solicitări, avocații reclamantilor și intervenienților au cerut să fie respinsă.

S-a dat apoi cuvântul pârâtului Dragomir Aurel. La întrebarea instanței, acesta a motivat că nu a putut veni la ședințe întrucât are pe rol mai multe procese la Sibiu. Apoi, timp de o oră, această persoană slută sufletește și mitomană a bătut câmpii, susținând că nu este vinovat de nimic din ceea ce s-a întâmplat la Sibiu pe durata evenimentelor din decembrie 1989. A invocat în apărarea sa aceleași aberații pe care le folosește de aproape un sfert de secol, debitându-le într-un ritm sacadat, cu accente patetice, dorind să impresioneze instanța.

Pârâtul a afirmat cu cinism că în toate acțiunile pe care le-a întreprins pe durata evenimentelor, consemnate în Jurnalul de operații al școlii, a avut aprobarea șefilor săi ierarhici pe linie militară, și că a luat măsura reținerii cadrelor din fostul Inspectorat Județean al MI după ce s-a consultat cu conducerea Procuraturii generale a României și cu factori de decizie din comanda Securității și Miliției. Totodată a executat ordine primite de la noul organism de putere instalat, respectiv Frontul Salvării Naționale cât și din partea Comisiei de Anchetă a Evenimentelor de la Sibiu. Dragomir Aurel i-a nominalizat pe generalii Hortopan Ion și Topliceanu Iulian, Procurorul general

Nicolae Popovici și adjunctul său generalul Gheorghe Diaconescu, șeful Procuraturii Militare și pe colonelul Ion Suceavă, trimis de conducerea Ministerului de Interne la Sibiu (și avansat urgent la gradul de general pentru meritele din Revoluție) pentru a face ordine în rândul milițienilor.

Primii patru sunt decedați, iar despre cel de-al cincilea, care a fost și primul șef al Miliției/Poliției sibiene post-decembriste, pârâtul a declarat că și-a pedepsit subordonații cu arest, care ar acoperi în timp întreaga perioadă în care aceștia au fost reținuți în UM 01512 Sibiu.

Pentru cei care nu cunosc trebuie să precizez că generalul Suceavă, în calitate de comandant s-a deplasat la bazinul de înot și întrebând fiind de subordonați pentru ce fapte sunt reținuți în incinta respectivă, le-a comunicat că i-a pedepsit cu câte zece zile de arest (fără a preciza motivul) și că Ministrul de Interne a mai adăugat la pedeapsă încă douăzeci de zile. *Sic!!* De menționat este faptul că niciun cadru de miliție nu a primit foaie de arest.

Afirmația pârâtului că s-a consultat cu Procurorul general Popovici și cu adjunctul său generalul Diaconescu, după care a luat măsura reținerii cadrelor de securitate și miliție, lăsând să se înțeleagă că ar fi avut aprobarea celor doi, are drept scop inducerea în eroare a instanței, deoarece:

- Reținerea și/sau arestarea se pot face doar în baza unui mandat nominal. Nicio persoană dintre cele care au fost reținute la sala de sport și în bazinul UM 01512 nu a primit mandat semnat de procuror.

- Procurorul general și adjunctul său nu puteau să-i ordone să rețină cadrele de securitate și miliție, deoarece nu îi erau șefi ierarhici. Pârâtul Dragomir Aurel, în calitate de șef al Școlii de ofițeri, se subordona nemijlocit Comandamentului Infanteriei și Tancurilor, al cărui șef era generalul Hortopan Ion, iar în calitate de comandant al Garnizoanei Sibiu se subordona, sub aspectul atribuțiilor specifice, comandantului Armatei a 4-a, generalul colonel Topliceanu Iulian.

- Înainte de a fi mutate în bazinul de înot, cadrele de securitate și miliție au stat două zile în sala de sport, în condiții inumane, și au fost supuse la rele tratamente (legați la mâini și obligați să stea ore în șir cu ele ridicate, fără hrană etc.) de către ofițerii, subofițerii și elevii UM 01512 care au acționat în acest mod la ordinul comandantului lt. col, Dragomir Aurel, aspect ce rezultă și din rechizitoriul Parchetului Militar.

Stupidă a fost și afirmația lui Dragomir Aurel care a susținut că o serie de cadre ale fostului Inspectorat Județean al MI l-au implorat să nu le elibereze din unitate unde, vezi chipurile, erau „protejate” de către militari. Dragomir, în declarația dată în fața instanței, nu a făcut nici o nominalizare. Realitatea este cu totul alta. Noi am fost considerați de către militari „inamici” făcuți „prizonieri de război” și tratați inuman, iar urmare incitărilor și comportamentului lui Dragomir, bătuți, umiliți, jigniți, ni s-au confiscat bunurile personale și nu ni s-a acordat nici un fel de asistență medicală, fapt ce a condus inclusiv la decesul lt. col. Chiran Silviu, fostul șef al Biroului de informații și documente secrete. Ofițerul era rănit în abdomen, se afla la Spitalul Județean de unde, din ordinul lui Dragomir, a fost preluat pe targă și aruncat apoi pe jos în sala de sport. În 24 decembrie 1989 a fost transferat la Spitalul Militar, în stare gravă, a făcut septicemie și a decedat.

Pentru a-l completa pe juristul MAPN, pârâul Dragomir Aurel a precizat instanței că Dosarul penal privind evenimentele de la Sibiu se găsește la Tribunalul Teritorial București. El a solicitat instanței să ceară tribunalului copii ale declarațiilor pe care reclamanții și intervenienții le-au dat pe parcursul urmăririi penale. La întrebarea instanței pentru ce sunt necesare, el a motivat că va dovedi cu ele faptul că generalul Dan Voinea i-a influențat să îl acuze și să îl facă responsabil pentru ceea ce s-a întâmplat la Sibiu. Dacă în primele declarații nu era acuzat, pe parcurs, la sugestia generalului Voinea, acestea au fost modificate și în final el a rămas principalul acuzat.

Onorata instanță, în nemărginita ei înțelepciune și independență, fără a mai da cuvântul avocaților reclamanților și intervenienților (care au protestat degeaba) a acordat un nou termen (tot de patru luni) pentru obținerea acestor înscrisuri, în octombrie 2014.

În concluzie, din modul în care se comportă și al doilea complet care a preluat cauza rezultă că, la rândul lui, refuză să judece, îi favorizează pe pârâți, caută dacă nu chiar inventează și le oferă acestora motive pentru a solicita amânări și mă întreb:

- De ce refuză Justiția Română să judece și să se pronunțe în legătură cu evenimentele de la Sibiu?!...

- De ce MAPN continuă să îi protejeze și nu se delimitează de cei care sunt responsabili de evenimentele de la Sibiu?!...

- Cine răspunde pentru cei 93 de morți și 218 răniți, așa cum rezultă din statistica oficială, cât și pentru pagubele materiale produse în timpul evenimentelor de la Sibiu?!...

Paradoxal pentru morții, răniții și pagubele materiale create la Sibiu singurul condamnat care a fost prezentat drept „teroristul numărul unu al României” este maiorul de miliție Bunda Ioan care a fost acuzat că a „atacat”, înarmat cu un pistol model Carpați, UM 01512, pentru „a-i captura drapelul de luptă” și „a ocupa centrala telefonică” și care „în iureșul acțiunii” ar fi „rănit prin împușcare” un ofițer al școlii. Din păcate, sentința a rămas definitivă, întrucât căile de atac au fost epuizate rapid, în perioada imediată judecării fondului acțiunii de către Justiția Militară care, „legată la ochi”, a refuzat să țină cont că asupra celui în cauză Procuratura militară a făcut presiuni psihice, inclusiv că existau serioase dubii asupra faptului că glonte cu care a fost rănit ofițerul din UM 01512 provenea din pistolul maiorului Bunda.

Și atunci îmi pun fireasca întrebare: „Cui și la ce folosește?!...”

Col. (r.) Viorel Sârbu

CRAIOVA – ARC PESTE TIMP

22 decembrie 1989: victorie până la ora 14⁰⁰, liniște până la ora 18⁰⁰, apoi zvonuri, dezinformare și ură - Început de 2014: optimism democratic

Știrile TVR despre otrăvirea apei, transmise de prezentatorii comuniști deveniți revoluționari, i-au panicat și înspăimântat pe craioveni. Cel mai „convingător” a fost Teodor Brateș, care citea biletele înmânate de curierii „scenaristului” Silviu Brucan și regizorii spectacolului „Revoluția în direct la Televiziunea română”.

Mesajele au fost recepționate și în Bănie. Isteții, cu duiumul în această localitate de pe Jii, se întrebau: care sunt cauzele otrăvirii, cine sunt autorii?

În scurt timp, li s-a răspuns, tot la TVR: „teroriștii securiști, ei otrăveau apa, ei sunt dușmanii revoluției, ei vor răul țării”.

Clarificându-se cauzele și identificându-se „vinovații”, craiovenii au băut apa, cu încredere, de la chiuvetele din bucătării. Au intrat în băi și au făcut dușuri calde și reci. Au privit la „știrile TV” și au ascultat mai atenți, cu îndoială, cu neîncredere, fără să mai creadă chiar tot ce spuneau prezentatorii și moderatorii „revoluționari”.

Au fost câteva excepții. Puținii păcăliți de TVR și-au luat apă în damigene, bidoane și găleți agățate în cobiliță, de la fântâni de adâncime, din incinta unor instituții și unități industriale. Niște militari au umplut o cisternă cu apă de la fântâna școlii din cartierul Brazda lui Novac.

Copiii craioveni de atunci, tineri de peste 30 de ani acum, își amintesc de „frumusețile” revoluției: bilețele „NU BEȚI APĂ, ESTE OTRĂVITĂ”, atenționare scrisă de părinții îngrijorați, lipite la chiuvete în bucătării și în băi, „baricadarea” ușilor de la intrarea în apartamente cu scaune, fotolii și birouri, pentru apărarea de teroriști invizibili, „vacarmul împușcăturilor” de

pe străzi, precum și de „vinovații fără vină”, încă „neidentificați” și netrași la răspundere penală.

S-a aflat de atunci, din timpul evenimentelor, scopul zvonurilor și dezinformării: îndreptarea urii și a violenței spre Securitate - instituția siguranței naționale.

Acum se cunoaște și adevărul: profitorii schimbării regimului comunist cu regimul democratic, cei din țară și din străinătate, au fost interesați să acționeze în voie, nestingheriți de serviciile secrete autohtone.

În perioada „întregerilor” pentru ocuparea posturilor din democrație, după victoria obținută în 22 decembrie 1989 până la ora 14 și pașnică până la ora 18, noi, Securitatea, Miliția și Brigada Trupelor de Securitate, eram consemnați din ordin în sediile unităților. Inspectoratul Județean Dolj al MI era „protejat antiterorism” de tancuri ale Armatei a 3-a, iar Brigada Trupelor de Securitate cu basculante. Priveam la „știri”, surprinși și uimiți de minciunile televizate.

Important de știut! Apa din bazinele Craiovei, “Lunca”, “Bordei” și “Făcăi”, conductele de aducțiune “Jiu”, “Izverna” și “Giroc” au fost în deplină siguranță, strict păzite de angajați înarmați, instruiți de lt. col. Lupu și mr. Leafu. În laboratoarele stațiilor de apă din Craiova, dar și din toată țara, se făceau (și se fac și acum) analize din 4 în 4 ore, conform normelor legale și graficelor aprobate, iar rezultatul consemnat în buletine „APĂ BUNĂ DE BĂUT” era cunoscut de toți factorii responsabili și de conducere.

Aceste analize au caracter de permanență, nu se întrerup la evenimente militare combinate cu revoluții, la schimbarea regimurilor politice.

Oltenii au întrebat atunci, mai întreabă și acum: de ce specialiștii „hidro”, printre care și domnii Ion Iliescu, noul președinte de țară, și Petre Roman, noul premier, nu au făcut nicio referire la „problemă”, nu au dat dispoziții să se comunice adevărul și să ne liniștească?

În fine, ce-a fost a fost și să nu mai fie.

Ce se întâmplă acum prin Bănie?

Alte manifestări, alte atitudini. Nu se mai scrie pe ziduri și nu se mai „urează”: „Jos PCR”, „Jos dictatorul”, „Apa este otrăvită” și nici „Jos Iliescu” sau „Suspendarea, Traiane”.

La modă, se scrie și se strigă, la manifestații spontane și neautorizate: „Salvați Roșia Montană”, „Nu gazelor de șist”, „Și noi, maidanezii, suntem ființe”, „Să plece Mititelu” (de la FC Universitatea), „Noi suntem Știința” (fanii Universității Craiova).

La Craiova au fost de curând pregătite alegerile europarlamentare, parțiale, locale și colegiale. S-au conceput îndemnurile de ștampilare a buletinelor de vot. S-au cules trandafiri în buchete de câte trei și câte unu. S-a scris pe sacoșele partinice de la cine se vor primi cadouri. S-a „proptit” săgeata înclinată. S-au recoltat mere verzi și simpatizanții le-au „mușcat”, așa de gust, inspirați de legendara ofertă și îndemnul Evei asupra lui Adam. S-a sperat într-o îmbulzeală la votare, ca la „promoții”.

S-au emancipat craiovenii, îi copiază pe bucureșteni și pe cei din Pungești. Se manifestă diferit față de exploatarea aurului de la Roșia Montană și a gazelor de șist de la Pungești, din Marea Neagră aproape de plajă și de peste tot. Cei pentru industrializare, foarte mulți susțin că ar fi bine să fie prelucrate și folosite, iar cei pentru protejarea mediului, foarte puțini, spun că ar fi mai bine cu turismul și creșterea caprelor. Vom trăi și vom vedea ce spun studiile științifice și ce hotărâsc guvernul și parlamentul. Despre promulgare, mai târziu, după ianuarie 2015.

Noi, veteranii, cunoștințele noastre, pensionarii, craiovenii îi apreciem și îi respectăm pe jurnaliștii investigatori ai cazurilor de evaziune, corupție, trădare și trafic de influență. Civili întrebă: de ce suspiecții, așa li se spune acum inculpaților, nu se sperie de „stenograme”? Profesioniștii le răspundem: de proști, cunosc „metodologia” descoperirii, este publică și televizată, nu ca înainte, secretă, cad ca muștele în... cătușe, amețiți și orbiți de lăcomie și imunitate.

„Pe vremea mea”, se pomenește vorbind câte unul, fost polițist sau procuror, „dacă instrumentam două-trei astfel de cazuri într-un cincinal”.

Sunt speranțe de mai bine în Craiova. Se mișcă multe. Termoficarea și termoelectrica funcționează la parametri normali, s-au construit pasaje, “Fordul” se dezvoltă și angajează, se reamenajează zona centrală istorică, avem mall-uri mai multe decât ciupercile după ploaie, construcții „industriale” peste tot, comerciale, prestări, case, multe vile, cu autorizații și câteva fără.

Doamna Lia Olguța Vasilescu, prima femeie-primar din istoria Craiovei, împreună cu consiliul local multipartinic, de toate culorile, cooperează și hotărăsc binele oltenilor. Au destul timp să se „certe” la alegerile următoare.

La Craiova se fac planificări, se întocmesc proiecte pentru parcuri industriale, „reluarea” zborului avioanelor oltenești, invitarea cu contracte a investitorilor mari, atragerea de fonduri în euro și dolari. Se testează deja trenuri de mare viteză. Încep lucrările pentru o parcare subterană în zona „Naționalului”.

Poliția, Parchetul, Justiția și S.R.I., ca întotdeauna, acționează în ritm alert, în raport cu situația operativă. Judecătorii abia se mai văd la prezidiul în sălile de ședință publică, din umbra maldărelor de dosare pe rol.

S.O.S.! Doamnă ministru al Finanțelor și domnule ministru al Bugetului! Suplimentați banii pentru mai mulți judecători!

Primărița Lia Olguța Vasilescu, exigentă și ambițioasă, vrea să câștige concursul „Capitala culturală europeană” din 2021. Noi, craiovenii, o susținem.

Despre mine, ce să promit? Voi investiga conform deprinderii profesionale și voi „raporta” despre trecut și prezent informații și date la revista „*Vitralii – Lumini și umbre*”, pentru pagina „luminarea umbrelor”.

Colonel (r) Ioan Untaru

EVENIMENTUL CU CARACTER TERORIST DE LA PIATRA NEAMȚ - 11 IANUARIE 2013 -

“Asigurându-se că nu se află nimeni care l-ar fi putut identifica și împiedica să-și pună în practică activitatea infracțională pentru care se afla în zonă, în jurul orei 02.20, pe data de 11.01.2013, PO, având asupra sa dispozitivul exploziv pus la dispoziție de PD, s-a deplasat la mașina părții vătămate aflată pe o stradă centrală și a montat dispozitivul, legând un fir textil la roata față dreapta a autoturismului. După montarea dispozitivului, infractorul s-a deplasat spre mașina în care îl așteptau ceilalți doi complici care-i asigurau paza și părăsirea în grabă a locului faptei după comiterea infracțiunii. Imediat aceștia au fost imobilizați de organele de urmărire penală.”
(Comunicat de presă al IPJ Neamț)

Acești oameni fuseseră angajați să-l asasineze pe Bogdan Măraru, așa că i-au pus acestuia o bombă. Dacă și-ar fi dus treaba la bun sfârșit, asasinii ar fi primit 50000 de euro. Procurorii DIICOT, care îi monitorizau încă din decembrie, au declarat că membrii grupării intenționau să incendieze și două spații comerciale, aflate în proprietatea unor apropiați ai familiei Măraru. În urma audierilor de la Biroul Teritorial de Combatere a Crimei Organizate și a Terorismului Neamț, au fost reținuți Daniel Pădurariu, fost partener de afaceri al fraților Măraru, suspectat că ar fi comandat atacul, cei trei indivizi care au pus bomba și alți doi care au ajutat la procurarea de explozibil și conceperea dispozitivului. Ulterior a fost reținut și judecat în același caz Ioan Dumitru “Puiu” Mironescu, lider local al lumii interlope.

CARACTERISTICILE DISPOZITIVULUI EXPLOZIV IMPROVIZAT (DEI)

Din raportul de expertiză tehnică a rezultat că sistemul exploziv era format dintr-un pachet de formă cilindrică, atașat de caroseria mașinii. Sistemul cuprindea încărcătura, estimată inițial, pe baza volumului, la circa 4 kg, capsă detonantă și sursa de alimentare cu energie electrică a acesteia. O parte dintre conductorii care ieșeau din pachet uneau capsă detonantă, aflată în încărcătura explozivă, cu sursa de alimentare, iar alte fire se legau la caroseria

mașinii cu un clește de rufe ce avea două plăcuțe metalice despărțite de o plăcuță nemetalică legată printr-un fir textil de roata față dreapta a mașinii.

La punerea în mișcare a mașinii, roata trăgea de fir, care smulgea plăcuța nemetalică și astfel se închidea circuitul de alimentare a capsei detonante, care iniția explozia încărcăturii. Detonarea unei asemenea încărcături explozive ar fi avut rezultate grave, inclusiv distrugeri materiale majore, și ar fi pus în pericol integritatea fizică a persoanelor aflate în zonă.

Datorită poziționării autovehiculului în proximitatea unor locuințe, precum și având în vedere cantitatea mare de explozibil, s-a decis disruperea DEI, prin lovirea acestuia cu un jet de apă la presiune ridicată, care să ducă la fărâmițarea acestuia, prevenindu-se inițierea capsei detonante.

Pentru eliminarea oricăror riscuri la adresa populației civile, s-a dispus evacuarea din zona potențial vătămătoare a 13 familii (alte două familii au refuzat să-și părăsească locuința).

S-a estimat că eventuala explozie a DEI înaintea evacuării complete a populației din perimetrul de risc ar fi produs cca 20 de victime cu leziuni foarte grave și alte 50 până la 100 de victime cu leziuni medii și minore (în acest număr fiind cuprinși și membrii echipelor speciale cu atribuții în neutralizarea DEI sau asistență pentru aceasta).

În urma acțiunii, DEI a fost desprins de pe mașină și neutralizat, descoperindu-se:

- capsă detonantă electrică;
- încărcătură explozivă de bază – 1 kg;
- lamele metalice de la clește de rufe;
- fragmente de exploziv din încărcătura de bază;
- alte fragmente metalice și nemetalice (bandă adezivă, hârtie, cabluri etc.)

Verificarea unei mostre a încărcăturii a fost executată cu o trusă colorimetrică din dotarea SRI, confirmându-se existența nitroglicerinei și a azotatului de amoniu, substanțe care constituie compuși de bază pentru diverși explozivi de uz militar și civil.

Analizele de laborator ulterioare au confirmat prezența acestor două substanțe plus rumeguș, ca agent de afânare a amestecului și încă o substanță generică de tip nitrat, iar raportul de constatare tehnico-științific a încadrat explozivul în categoria dinamitelor și atralitelor.

Analiza a confirmat că DEI era perfect funcțional și apt de detonare. Dacă ar fi explodat, încărcătura de circa un kilogram ar fi produs moartea sau vătămarea gravă a personalului din mașină și din zona adiacentă a acesteia, pe o rază de cca 30 de metri, și ar fi distrus sau deteriorat bunurie materiale aflate în acest perimetru.

Un factor agravant în acest caz a fost amplasarea DEI la mai puțin de 5 metri de o coloană de gaz metan, care ar fi putut de asemenea exploda.

ÎNCADRAREA ATENTATULUI ÎN CATEGORIA ACTIVITĂȚILOR DE NATURĂ TERORISTĂ

Următoarele caracteristici ale infrațiunii, definite de legea specială, au fost luate în considerare ca temeiuri pentru încadrarea faptei în categoria activităților de natură teroristă:

- modalitatea concretă de comitere;
- perseverența infrațională a membrilor grupării;
- folosirea materialelor explozive de mare putere;
- amplasarea DEI într-un perimetru public (ansambluri de locuințe și instituții publice: administrația finanțelor publice, trezoreria, bănci, o biserică și câteva magazine);
- acceptarea suprimării vieții nu doar a victimei vizate, ci și a oricăror persoane aflate în apropierea în momentul deflagrației.

Din punct de vedere al noutății și rarității, aceasta a constituit o cvasi-premieră judiciară sub aspectul cazuisticii, dar și al investigării operative.

IMPLICAREA SERVICIULUI DE AMBULANȚĂ JUDEȚEAN NEAMȚ

La ora 03.26, la Dispeceratul integrat Ambulanță-ISU, a fost primit un apel prin Sistemul național de urgență 112, prin care organele de poliție

solicitau un echipaj cu medic pentru a se deplasa în vederea unei misiuni speciale pe strada Privighetorii din Piatra Neamț.

Întrucât la momentul respectiv nu exista o procedură comună de intervenție în caz de dezastru produs prin explozia unei bombe, atât Serviciul de Ambulanță Județean (SAJ) cât și ISU Neamț au luat măsurile necesare în baza expertizei profesionale.

Deși trebuia anunțat în 3 minute de la primirea apelului, managerul SAJ Neamț a fost informat abia după 36 de minute, deoarece solicitarea făcută de către organele de poliție nu a dat detalii despre tipul misiunii speciale pentru care era solicitată ambulanța, detaliile ajungând la Dispecerat abia după sosirea echipajului medical la fața locului.

Ajuns la locul solicitării, echipajul a luat cunoștință despre existența DEI și a rămas la dispoziția celor care au condus operațiunea, poziționându-se în afara zonei de risc (mai mult de 150 de metri față de locul DEI). Pe timpul staționării ambulanței, echipajul operativ a acordat asistență în evacuarea celor 13 familii și a creat un dispozitiv ad-hoc de management al riscurilor evolutive – primul ajutor pentru eventualii răniți, militari și civili, în cazul detonării DEI.

Estimarea numărului de victime în caz de detonare și gravitatea acestora a depășit capacitatea de intervenție obișnuită a structurilor locale, ceea ce a impus, chiar dacă tardivă, declanșarea Planului roșu de intervenție (și alertarea/ alarmarea tuturor echipajelor SMURD și SAJ Neamț).

La ora 08.00 echipajul din tura de noapte a fost înlocuit cu echipaj complet din tura de zi. La ora 11.28, în urma neutralizării DEI, s-a considerat încetată situația de risc, s-a ridicat interdicția de circulație în perimetrul respectiv și s-a consemnat încetarea intervenției.

CONDAMNĂRI

Judecătoria Curții de Apel Bacău l-au condamnat pe Dumitru „Puiu” Mironescu – acuzat că a pus la cale tentativa de asasinare a lui Bogdan Măraru, prin plasarea unui dispozitiv exploziv sub mașina parcată în apropierea locuinței acestuia din Piatra Neamț – la 15 ani de închisoare cu executare

pentru acte de terorism, constituirea unui grup infracțional organizat, instigare la tentativă de omor și instigare la distrugere.

Magistrații băcăuani au dispus, în cazul lui Mironescu, și o pedeapsă complementară de cinci ani de interdicere a unor drepturi, între care și interdicția de a se afla în municipiul Piatra Neamț. Totodată, Mironescu a fost obligat la plata unor daune morale în valoare de 25.000 de lei pentru cei doi copii ai lui Bogdan Măraru.

În același dosar, alte trei persoane au fost condamnate la pedepse cuprinse între nouă și 12 ani de închisoare, tot pentru acte de terorism, constituirea unui grup infracțional organizat, tentativă de omor și distrugere. Astfel, Daniel Pădurariu a fost condamnat la 10 ani de închisoare, Petrică Jătaru - nouă ani de detenție și Irinel Cosmin Lăcătușiu - 12 ani de închisoare, acesta din urmă fiind condamnat și pentru infracțiuni de deținere și introducere în țară de droguri de risc.

Cristian Rădoi

ATENTATUL ÎMPOTRIVA AMBASADORULUI INDIEI LA BUCUREȘTI

Democrația are avantajele ei, dar nici dezavantajele nu sunt de neglijat. Mai ales pe acestea din urmă le tot constatăm de la Revoluție încoace. Elementul cel mai pregnant al acestui revers al medaliei este TERORISMUL!

Fenomenul a existat în perioada comunistă, intermitent și cu o moderație de care nu era desigur străină abilitatea lui Ceaușescu de a se intercala în încrengătura intereselor arabe sau adiacente.

Singurele precedente memorabile rămân asasinarea diplomatului iordanian, lângă hotelul București¹, și montarea de explozivi în mașina a doi studenți arabi, care a costat viața a doi dintre cei mai buni pirotehniști ai Unității Speciale de Luptă Antiteroristă.

Alte evenimente care ar fi putut avea urmări grave au fost, din fericire, prevenite grație unei excelente activități informative desfășurate de structura specializată.

După „Revoluție”, datorită unor regretabile confuzii, Brigada a traversat o perioadă dificilă, marcată de neîncredere, acuze nefondate, handicapul tot mai acut în dotarea tehnică și, mai ales circulația, scoasă practic de sub orice control, a elementelor presupuse a desfășura sau iniția astfel de activități. Elemente de o gravitate deosebită aveau să pună însă în evidență, în 1991, utilitatea unui astfel de organism, exigențele majore pe care le implică contracararea unor manifestări de extremism violent și irațional, enormele riscuri la care sunt supuși cei care și-au asumat asemenea răspunderi.

În acel an, India și-a sărbătorit ziua națională, fără ca ambasada să organizeze – conform uzanțelor – obișnuitul cocktail aniversar.

Unii s-au întrebat de ce, alții nu s-au întrebat, foarte puțini au știut însă motivul: domnul ambasador se temea de un atentat. Nu fără temei.

¹ A se vedea Alin Covaciu, *Cazul Ahmad Mohamed Ali al-Hersh*, în „Vitrallii – Lumini și umbre” nr. 19/2014, p.50-54

Dispunea, conform unor aprecieri, de date conform cărora figura pe locul al treilea al unei „liste negre”, în care primele două locuri fuseseră ocupate de Indira Gandhi și de fiul său Rajiv.

Domnul ambasador, în perioada în care avusese calitatea de ministru de Interne, organizase asaltul împotriva ocupanților „Moscheii de Aur” a minorității *sikh*, eveniment pe care violenta minoritate jurase să-l răzbune.

Pentru a-l scoate din raza de acțiune a „mâinii lungi” a terorii, guvernul indian l-a numit ambasador în România, țară considerată, datorită regimului autoritar al lui Ceaușescu, mai sigură din acest punct de vedere.

Cu doar o zi înaintea atentatului, Brigada Antiteroristă avea o problemă: cum să-i asigure o protecție mai bună ambasadorului care insista să-și facă plimbarea zilnică, pe jos, la Șosea, împreună cu soția. El însă nu dorea ca garda să fie observată de soția sa, care mai trecuse o dată printr-o experiență similară, traumatizantă.

În ziua respectivă, la Dispeceratul USLA a fost, mai întâi, un telefon care anunța, laconic, că la statuia Aviatorilor s-au auzit focuri de armă. Apoi un al doilea, cu amănuntul stupefiant: un atentat căruia i-a căzut victimă ambasadorul indian!

Ambasadorul a ieșit la plimbare împreună cu soția, ca de obicei, la ora 10. N-a apucat să parcurgă o distanță prea mare, că o mașină venită dinspre statuia Aviatorilor a oprit în dreptul lor, iar doi indivizi înarmați au coborât din ea și au deschis focul, în rafale. În preajmă puțini trecători, un băiat și o fată care s-au aruncat la pământ, de unde s-au ridicat cu greu, speriați de moarte. Mașina cu echipa de trei uslași se afla la vreo douăzeci de metri în spatele celei a atentatorilor.

Cu un excepțional reflex, doi dintre ei au deschis focul din mers, cu pistoalele automate *Stecikin*, în timp ce șoferul a accelerat violent, depășind mașina atentatorilor.

Ambasadorul a fost doar ușor rănit. Cu o mare prezență de spirit, s-a refugiat, traversând strada, pe celălalt trotuar, urmărit de al treilea atentator, care a coborât din mașină cu o armă automată cu cartușe de vânătoare. Între timp, unul din primii doi atentatori a căzut, decedând pe loc, în timp ce al doilea, căruia i s-a blocat automatul, l-a aruncat și a luat-o la fugă printre copacii de pe alee.

Mașina uslașilor a tăiat, în viteză, calea atentatorilor, în timp ce o nouă rafală trasă de luptători l-a rănit grav pe șofer. Cei din echipă au coborât și s-au lansat în urmărirea celui de-al treilea atacator, al cărui unic obiectiv era, probabil, ambasadorul, pentru că pe soția acestuia, care o luase și ea la fugă, traversând șoseaua, a depășit-o fără a trage în ea.

Sub focurile urmăritorilor, atentatorul și-a abandonat însă victima și, aruncând arma care se blocase, a încercat să se facă pierdut spre intersecția cu statuia Aviatorilor, unde a fost imobilizat de doi polițiști aflați în preajmă. Totul n-a durat decât câteva zeci de secunde. Bilanțul tragic: ambasadorul rănit, dar nu grav, a scăpat de ceea ce nu fără temei se temea.

În tabăra teroriștilor: un mort, un rănit grav, un fugar prins și imobilizat în cătușe și un dispărut.

Un fotoreporter care venea pe străduța pe care o apucase acesta, s-a lovit piept în piept cu el. L-a descris: solid, înalt, brunet, panicat, exclamând ciudat: „Șerbi, Șerbi!”

După lăsarea liniștii, au apărut locatarii din preajmă. Unii dintre ei și-au amintit că văzuseră mașina teroriștilor staționând cu o zi înainte pe alea de vizavi de locul atentatului. Unul dintre ocupanți a coborât și a cumpărat de la magazinul din apropiere patru cutii de pepsi.

Numărul românesc al autoturismului i-a derutat puțin pe ofițerii din gardă. S-a aflat că acesta aparținea unui student, domiciliat pe strada Tudor Arghezi. Investigații ulterioare aveau să stabilească modul în care mașina sa ajuns să fie folosită de teroriști.

Deși, în mod evident, domnul ambasador a fost norocos, norocul său a fost coroborat cu prezența de spirit și îndemânarea luptătorilor antiteroriști, care și-au riscat și ei viețile.

Cinste eroilor noștri căzuți la datorie, cinste luptătorului antiterorist, cinste U.S.L.A., cinste BgAT!

Călin Gabriel Popescu

PROLIFERAREA ANARHISMULUI ȘI A EXTREMISMULUI DUPĂ DECEMBRIE 1989

În condițiile evenimentelor dramatice din decembrie 1989 și ale liberalizării bruște a societății românești, în țara noastră s-a produs o proliferare accentuată a anarhismului și extremismului politic, etnic și religios.

După cum se cunoaște, anarhismul și extremismul au o componentă doctrinară și una acțională. Concluzia de mai sus și analiza ce o vom face, din perspectiva experienței informative îndelungate pe profilul antisubversiune, privește componenta acțională, marcată prin predilecția unor persoane și grupuri de a nu respecta legea și autoritatea statală și de a realiza obiectivele urmărite prin amenințare sau violență. Totodată, vom evoca și tarele comportamentale care generează sau potențează extremismul, între care radicalismul, rasismul, șovinismul, xenofobia, discriminarea, fanatismul, intoleranța.

Pentru a înțelege proliferarea anarhismului și a extremismului după decembrie 1989, considerăm că este necesar să facem, mai întâi, **o scurtă trecere în revistă a nivelului și evoluției acestor fenomene în timpul regimului comunist**, cu luarea în considerare a unor perioade distincte:

În perioada de tranziție, până la instituționalizarea deplină a regimului comunist (**23 august 1944 – 1948**), marcată de lupta pentru putere și de haosul existent în țară după război, au avut loc confruntări deschise între comuniști și simpatizanții lor, pe de o parte, și țăraniști, liberali și legionari, pe de alta.

Perioada 1948 – 1964, cea a „**luptei de clasă**”, este caracterizată prin măsurile represive întreprinse de regim față de „**dușmanii poporului**”, care erau localizați în rândul membrilor organizațiilor românești de extremă dreaptă (legionari, cuziști), dar și ai celor specifice minorităților naționale, îndeosebi germană și maghiară, partidelor politice istorice (PNT, PNL, PSDI), aparatului represiv „burghez”, al fabricanților și moșierilor, dar și al chiaburilor, ceva mai târziu etc.

În prima parte a perioadei, a existat un fenomen de opoziție deschisă și violentă față de măsurile represive și chiar față de regim ca atare, cunoscut sub

denumirea de „rezistența armată”. În această formă de opoziție, sprijinită moral și logistic din străinătate, s-au implicat foști legionari, țărâniști, liberali, militari deblocați, vizați de prigoana autorităților comuniste, dar și simpli țărani, speriați de excesele noului regim. Acțiunile militare de lichidare a acestor grupări s-au soldat cu pierderi umane importante din rândul răzvrătiților, dar și din cel al militarilor Ministerului de Interne și chiar al populației din zonele de confruntare.

În a doua parte a perioadei, au mai existat doar câteva încercări de opoziție violentă din partea țăranilor din unele localități față de măsurile de colectivizare forțată.

Ca urmare a măsurilor represive, Organizația Legionară, PNT, PNL, care fuseseră scoase în afara legii, au fost destructurate efectiv și lipsite de lideri cu influență și capacități manageriale.

În același mod s-a procedat cu masoneria, cultul greco-catolic, unele culte neoprotestante și asociații religioase considerate periculoase, care nu au mai avut recunoaștere legală.

Din cele prezentate rezultă că extremismul violent s-a regăsit atât la nivel de grupuri și indivizi, dar și la cel al autorităților de stat, a căror conduită – la comanda politică și influență sovietică – a fost marcată de excese.

Perioada 1964 – 1989 a început cu câțiva ani de destindere, care au făcut ca atmosfera social-politică internă să fie mai detensionată.

Foștii deținuți politici, după scurtarea supliciului penitenciar, s-au mulțumit să se reintegreze în societate și, apoi, să se informeze reciproc asupra situației lor. Ulterior, la stimuli primiți de la grupările specifice din emigrație, exponenți din rândul intelectualilor, îndeosebi legionari, au început să intensifice contactele și schimbul de idei, nutrind speranța că, într-o conjunctură internațională favorabilă, ar mai putea juca un rol pe scena politică românească. În afară de constituirea unor anturaje din persoane cu aceleași vederi și promovarea unor idei și concepții specifice, inclusiv în rândul tinerilor, nu au îndrăznit mai mult, în contextul unei percepții – în bună măsură exagerată – privind controlul informativ total al societății exercitat de Securitate.

În rândul etnicilor maghiari, predispozițiile naționalist-șovine și iredentiste s-au menținut la cote joase până prin 1980, când au început progresiv să crească, la incitări tot mai insistente ale cercurilor iredentiste și revizioniste din emigrație, dar și din Ungaria. Pe acest fond, au început să se releve mai pregnant tendințe extremiste la nivel doctrinar-propagandistic, dar și la cel atitudinal. La apogeu s-a situat, din acest punct de vedere, actul terorist care a vizat, în anul 1984, distrugerea statuii ecvestre a lui Mihai Viteazul de la Sfântu Gheorghe, prin amplasarea unei încărcături explozive artizanale, act criminal soldat cu rănirea mortală a unui copil, care a declanșat-o întâmplător.

Pe măsura atenuării contextului internațional favorabil României și degradării nivelului de trai al poporului, situația social-politică a devenit mai tensionată, punctual survenind răbufniri, marcate de violențe. Menționăm, în acest sens, revolta minerilor din Valea Jiului din august 1977, a celor din Motru din 1981, și cea a muncitorilor de la Brașov din 15 noiembrie 1987. Chiar dacă declanșarea acestor manifestări a fost legitimă, fiind determinată de nemulțumiri social-economice reale, derularea lor a căpătat nuanțe politice și a degenerat spre violență (presiuni psihice și amenințări la adresa unor lideri politici în Valea Jiului, devastarea sediului Comitetului Județean al P.C.R. și distrugerea unor simboluri ideologice la Brașov).

În același context, în ultimii ani ai regimului Ceaușescu au apărut și forme extreme de protest individual, dintre care menționăm incendierea „Arcului de Triumf” de la intrarea în complexul expozițional din București, prin 1988. Reamintim și cazul celor trei tineri din județul Hunedoara care, pentru a părăsi ilegal și în forță țara, au sustras armament și muniție de la un post de miliție, au deturnat un autobuz cu călători și au cerut șoferului, sub amenințare, să se deplaseze spre graniță.

Acestea au fost câteva din puținele acțiuni extremiste produse în ultimii ani ai regimului comunist, la care autoritățile au ripostat dur, pentru descurajarea altor manifestări de acest gen.

După menținerea sub control, în perioada comunistă, a tendințelor și predispozițiilor anarhice și extremiste, cu câteva refulări izolate, ele au explodat literalmente **în decembrie 1989**, în condițiile înlăturării violente a regimului Ceaușescu și ale diversiunilor instrumentate de forțe implicate.

- Persoane cu predispoziții anarhice, manipulate sau nu, au comis violențe fizice asupra unor activiști de partid și cadre ale Ministerului de Interne sau au devastat locuințele acestora. În județele Harghita și Covasna, extremiști maghiari au atacat instituții de stat, îndeosebi sedii ale organelor Ministerului de Interne, acțiuni care s-au soldat cu uciderea bestială a doi ofițeri și patru subofițeri, rănirea gravă a altor 27 de cadre, distrugerea ori devastarea a 34 de sedii comunale sau orășenești ale Ministerului de Interne.

- Pe fondul confuziei și anarhiei, amplificate interesat și în mod diversionist de grupuri implicate în lupta pentru acapararea puterii după înlăturarea lui Nicolae Ceaușescu, persoane cu veleități de combatanți au tras în tot ce li se părea suspect, crescând în mod nejustificat numărul victimelor (morți și răniți).

Între **1 ianuarie și 20 mai 1990, în plan politic**, a continuat lupta pentru putere, cu accente violente.

- Pe 12 ianuarie, în Piața Victoriei, în cadrul unui miting cu caracter anticomunist, s-a incitat la violențe împotriva securiștilor.

- Pe 28 – 29 ianuarie, autoritatea politică provizorie a fost asediată în clădirea Guvernului și forțată, sub presiune și amenințări, la unele concesii politice. Au fost chemați pentru prima dată minerii la București și implicați în lupta politică.

- Pe 28 februarie, un miting al FSN a fost pe cale să degereze în violențe la adresa liderilor PNT, aflați în sediul partidului.

- Pe 24 aprilie a început mitingul maraton din Piața Universității, care avea să blocheze centrul Capitalei timp de 51 de zile. Scopul era obstrucționarea validării legale – prin alegeri – a forței politice „emanate” din Revoluție. Mijloacele de luptă folosite de grupările implicate în organizarea și susținerea manifestării au fost combinate. Pe de o parte, componenta politico-civică, susținută îndeosebi de intelectuali și studenți, s-a axat pe activitatea propagandistică, iar pe de altă parte componenta anarhistă, formată din susținători radicali din rândul organizației de tineret a unui partid istoric și a unor organizații de revoluționari, precum și indivizi plătiți cu ziua, a organizat aproape zilnic marșuri cu mesaje belicoase spre Palatul Cotroceni și sedii ale FSN.

- O mențiune, în context, pentru anarhia din economie, unde managerii au fost înlăturați de la conducerea întreprinderilor fără o analiză obiectivă, în multe cazuri aceștia fiind supuși și unor violențe.

În **plan etnic**, începutul anului 1990 a fost marcat de o bruscă recrudescență în rândul etnicilor maghiari a sentimentelor naționalist-șovine și iredentiste.

În localitățile transilvănene cu populație preponderent maghiară, au fost înlăturați mulți etnici români din conducerea instituțiilor administrative, de învățământ, sănătate și întreprinderi economice, punându-se presiune pe intelectualii români din zonă. În acest context, câteva sute de etnici români din Harghita și Covasna au plecat în alte regiuni.

Principală cauză a acestui fenomen a reprezentat-o acțiunile insistente ale grupărilor revizioniste maghiare din Ungaria și din emigrație de a folosi momentul schimbărilor politice produse în România pentru a fi repusă pe tapet problema secesiunii Transilvaniei. Stimulate și de încurajările în acest sens ale unor lideri occidentali, aceste grupări au vizat folosirea degradingoladei instaurate în România în decembrie 1989 (autoritatea politică provizorie contestată, dispozitivul de protecție informativă suspendat, anarhie în economie și pe stradă etc.) pentru generarea unor conflicte inter-etnice în Transilvania cu scopul scoaterii acestei provincii la arbitraj internațional.

Urmare a impulsurilor externe și a implicării directe a unor emisari ai cercurilor revizioniste maghiare, în ultimele zile ale lui decembrie 1989 au început să se coaguleze diverse organizații politice și apolitice ale etnicilor maghiari, care aveau în programele lor – explicit sau disimulat – obiective iredentiste și revizioniste (separatism în învățământ, bilingvism în administrație, autonomie culturală etc.).

Începând din ianuarie, au fost organizate mitinguri și marșuri cu participarea a mii de maghiari la Tg. Mureș, Cluj, Satu Mare etc., în cadrul cărora au fost prezentate asemenea revendicări, care au iritat majoritatea românească. Au început să apară inscripții provocatoare de genul „Ardealul pământ unguresc”, „Ardealul aparține Ungariei”..., iar în câteva cazuri a fost incendiat drapelul României, apărând în schimb arborate panglici cu tricolorul Ungariei.

Îngrijorați de escaladarea acestor manifestări și de nesesizarea pericolului lor de către autoritatea politică provizorie, intelectuali patrioți din Transilvania și-au creat propriile instituții pentru apărarea drepturilor românilor în zonă.

În acest context, tensiunile dintre români și maghiari au degenerat în violențe în zilele de 19 și 20 martie la Tg. Mureș, soldate cu victime în ambele tabere (6 morți și 263 răniți), mai ales din rândul românilor (4 morți și 198 răniți).

În **plan confesional**, debutul anului 1990 a reactivat contenciosul Bisericii Greco-catolice, supusă unor serioase restricții legale în perioada comunistă. Fără să aștepte reparațiile necesare și justificate de la autoritățile de stat, credincioși greco-catolici din mai multe localități transilvănene au trecut la preluarea prin forță de la ortodocși a lăcașelor de cult ce le aparținuseră.

În același timp, sectele tip „Martorii lui Iehova” și cultele neoprotestante radicale, care fuseseră interzise de regimul comunist, au trecut la activitate confesională deschisă fără abilitări legale. Această conduită a lezat susceptibilitățile clerului și enoriașilor ortodocși, în mai multe localități acumulându-și tensiuni confesionale de natură să degenereze în violențe.

Alegerile din **20 mai 1990**, chiar dacă au fost câștigate de FSN cu un scor mare, nu au stabilizat climatul social-politic din țară. Principala cauză a constituit-o faptul că anumite componente politice și civice ale societății românești, stimulate și de interese externe, nu au recunoscut în fapt rezultatul alegerilor democratice și au încercat să obstrucționeze exercitarea prerogativelor puterii de către FSN.

Mitingul maraton din Piața Universității și-a continuat programul, iar coordonata radicală a efectuat în continuare marșuri gălăgioase și amenințătoare către Cotroceni și alte sedii ale puterii alese. În mediul nucleului dur din Piața Universității se vehicula ideea invalidării alegerilor prezidențiale prin blocarea deplasării lui Ion Iliescu la clădirea Parlamentului de pe Dealul Mitropoliei pentru a depune jurământul ca președinte, procedură care trebuia să aibă loc legal până pe 18 iunie.

În aceste condiții, autoritățile nou alese au hotărât să evacueze în forță protestatarii din Piața Universității, fapt ce s-a produs în dimineața zilei de **13 iunie**. Ca reacție la această măsură, nucleul radical din Piață, la care s-au atașat

și alte elemente anarhice care nu erau de acord cu rezultatul alegerilor, s-a deplasat la sediile Ministerului de Interne, Poliției Capitalei și Serviciului Român de Informații, unde au forțat intrările, au aruncat cu obiecte contondente și sticle incendiare, generând distrugerea și incendierea unor corpuri de imobil și a multor autoturisme. La Poliția Capitalei și la SRI, unde nu s-a ripostat cu foc în scop de descurajare, au pătruns o parte din atacatori, care au continuat distrugerile de bunuri, au sustras obiecte de valoare și documente și au molestat angajați.

În condițiile în care, în afară de dispozitivul de pază de la Ministerul de Interne, autoritățile nu au opus rezistență și nu au ripostat, timp de câteva ore centrul Bucureștiului a fost lăsat pradă anarhismului. Abia la miezul nopții a fost stopat asediul clădirilor respective, când au apărut în zonă câteva grupuri de militari ai Ministerului Apărării Naționale.

Lucrurile nu s-au oprit aici. La solicitările conducerii statului, în cursul nopții au început să sosească în București câteva trenuri cu mineri din Valea Jiului și de la alte exploatare miniere mai apropiate de Capitală, pentru a contribui la restabilirea ordinii publice. În condițiile în care nu era clar conturată misiunea lor, iar anarhiștii care se făcuseră vinovați de dezordinile și violențele din seara anterioară nu erau identificați, o parte dintre mineri au aplicat corecții de-a valma unor studenți aflați în clădirile Universității și Institutului de Arhitectură, precum și unor persoane întâlnite pe stradă în zona Pieței Universității, pentru simplul fapt că semănau cu Marian Munteanu, pentru barbă, sau chiar la simpla indicare a unor trecători. Unele grupuri de mineri violenți au fost direcționate spre sedii de partide, redacția unui cotidian, studioul unui post de radio privat și reședința unui lider politic din opoziție, unde au comis distrugeri de bunuri și molestări de persoane.

Sporadic, acțiuni anarho-destabilizatoare cu potențial violent au mai continuat până prin septembrie 1990, când situația social-politică din țara noastră s-a mai calmat.

În rândul minorității maghiare a continuat – la impulsuri externe – escaladarea naționalism-șovinismului, iredentismului și revizionismului, ceea ce a stimulat menținerea unor tensiuni interetnice, care însă nu au mai basculat în confruntări violente.

Manifestările anarhice și extremiste din decembrie 1989 și perioada imediat următoare au avut cauzalități obiective și subiective (frustrări din perioada comunistă, înțelegerea eronată a libertății, interese personale sau de grup de factură politică, etnică ori confesională etc.), însă au fost marcate, în mare măsură, de acțiunile diversioniste și manipulatorii ale unor grupuri de interese interne și externe, inclusiv ale puterii nou instalate. Există informații și indicii – multe publicate și în revista noastră – privind asemenea acțiuni de diversiune și manipulare produse în această perioadă, pentru clarificarea cărora nu s-a manifestat suficientă preocupare (pentru a nu se ajunge la responsabilități?!), această sarcină rămânând exclusiv în sarcina istoricilor.

Avem în vedere, între altele:

- care a fost, concret, contribuția „turiștilor – neturiști” sovietici și a fugarilor pregătiți în Ungaria pentru acțiuni diversioniste și de gherilă urbană în evenimentele din decembrie 1989 (Timișoara, București etc.) și ulterior, cât au mai rămas în țară și în ce scop. Conform afirmației primului ministru de atunci, Petre Roman, ultimii „turiști sovietici”, în fapt luptători în trupele speciale, au părăsit țara, în urma intervențiilor sale, în septembrie 1990. Dacă asemenea elemente au fost implicate în manifestările extremiste violente de la Tg. Mureș (19 martie) și București (13 iunie, seara)?;

- cine a declanșat diversiunea „securiști-teroriști” în după-amiaza de 22 decembrie 1989 și cu acordul căror persoane din conducerea politică provizorie care a preluat puterea în aceeași zi?

În anul 1991, manifestările anarhice și extremiste au intrat într-o nouă fază în România, ca urmare a adoptării Constituției și elaborării Legii nr. 51 privind siguranța națională, care au configurat limitele constituționale ale exercitării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și amenințările la adresa siguranței naționale, între care se regăseau explicit și cele din plaja anarhismului și extremismului.

Serviciul Român de Informații, creat la 26 martie 1990, a avut un debut dificil, accentul fiind pus în primele luni pe structurarea adecvată realităților operative și recuperarea unor profesioniști capabili să le facă față. Inevitabil,

multe dintre informațiile produse și puse la dispoziția factorilor competenți erau lacunare, de suprafață, care preluau zvonuri alarmiste și chiar dezinformări.

După adoptarea cadrului constituțional și legal necesar, SRI a crescut treptat în profesionalism, reușind să monitorizeze tot mai eficient preocupările din plaja anarhismului și extremismului care puteau deveni riscuri sau amenințări pentru siguranța națională.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

EXTREMISMUL POLITIC DUPĂ DECEMBRIE 1989

Perioada de tranziție de la dictatură la regimul democratic a cauzat existența unor sincope în ce privește continuitatea activității de informații pentru realizarea siguranței naționale. Aceste sincope au fost determinate în principal de desființarea vechii instituții de informații pentru securitate și a structurilor organizatorice centrale și teritoriale ale acesteia, de trecerea în rezervă a majorității ofițerilor cu experiență și înlocuirea lor cu ofițeri de la armată, atribuțiile de securitate națională fiind preluate de către Ministerul Apărării Naționale. Au fost numiți la comandă ofițeri MAPN nefamiliarizați cu specificul activității de informații, care nu au fost în măsură să orienteze activitatea de informații potrivit evoluțiilor în plan operativ. La aceasta s-a adăugat pierderea unui important potențial informativ aflat în legătura ofițerilor trecuți în rezervă, precum și lipsa unui cadru legal pus în acord cu cerințele unui regim democrat. Starea de incertitudine a fost oarecum depășită prin înființarea de către CPUN la 26 martie 1990 a Serviciului Român de Informații, structură informativă de sine stătătoare, autonomă în cadrul aparatului de stat, căreia i s-au fixat atribuțiile fundamentale care vizau în principal Apărarea Constituției, Securitatea economică, Contraspionajul și Combaterea terorismului.

Ca fost ofițer cu responsabilități în problema legionară în fostul aparat de informații, am primit atribuții în domeniul extremismului politic, primele măsuri vizând reorganizarea activității specifice, stabilirea ținutelor, a locurilor și mediilor de căutare a informațiilor, dar și evaluarea potențialului informativ existent, reorientarea acestuia potrivit noilor nevoi, identificarea și crearea unor noi surse de informare. Ofițerii de informații s-au confruntat în perioada de început cu situații deosebite, nevoile de informații ale structurilor de putere fiind pe măsura succesiunii rapide a evenimentelor din societatea românească, marcată de manifestări anarhice, radicale și destabilizatoare, manifestări extremiste și conflicte interetnice. Pe acest fond au fost adoptate Legea nr. 51/1991 privind Siguranța Națională a României și Legea nr. 14/1992 privind organizarea și funcționarea Serviciului Român de Informații, care au stabilit cadrul legal al activității de informații, foarte important și de mare folos mai

ales pentru cei care aveau atribuții de informații într-un domeniu sensibil cum este extremismul politic.

Legea 51/1991 definește siguranța națională și consemnează clar amenințările la adresa acesteia, jalonând astfel cadrul legal pentru desfășurarea activității de informații. Extremismul politic ca amenințare la adresa siguranței naționale este definit la litera (h) din art. 3 al legii astfel: **„inițierea, organizarea, săvârșirea în orice mod a acțiunilor totalitariste sau extremiste de sorginte comunistă, fascistă, legionară sau de orice altă natură, rasiste, antisemite, revizioniste, separatiste care pot pune în pericol sub orice formă unitatea și integritatea teritorială a României, sau incitarea la fapte ce pot periclita ordinea statului de drept”**.

Noutate era faptul că legiuitorul a introdus în textul legii ca amenințare la adresa siguranței naționale și „extremismul de sorginte comunistă”, normal și firesc pentru un regim democratic.

Ca ofițeri cu atribuțiuni în această problematică a fost necesar să ne clarificăm mai întâi din punct de vedere teoretic și conceptual și să abordăm noțiunile de extremism conform cadrului legal existent, dar și potrivit textelor consacrate la nivelul unor instituții internaționale sau state cu tradiție democratică. Astfel, am plecat de la definiția extremismului ca „atitudine, doctrină a unor curente politice care, pe baza unor opinii, idei, păreri exagerate, unilaterale, extreme, urmăresc prin măsuri violente sau radicale să impună programul lor” – din fr. *extremisme*. (sursa: DEX98).

În ce privește extremismul de dreapta, se cunoaște că acesta este marcat în proporție covârșitoare de forme excesive de naționalism sau rasism, diferitele forme de manifestare ale sale având următoarele elemente comune :

- rasele de oameni nu sunt considerate similare, se susține puritatea și supremația rasei albe, în paralel promovându-se și antisemitismul;
- diferențele culturale sunt considerate mai importante decât diferențele sociale, acționându-se pentru crearea unui stat națiune pur din punct de vedere cultural;
- drepturile omului nu sunt considerate universal valabile;
- opțiunea pentru o guvernare cu mână forte în defavoarea democrației;

- adoptarea unei ideologii economice socio-protecționiste, interzicându-li-se străinilor în totalitate sau în parte accesul la mecanismele de protecție socială.

Parte din aceste caracteristici sunt comune și extremismului de stânga, cel de sorginte comunistă având ca elemente definitorii antidemocrația, anticapitalismul, guvernarea prin teroare, prin dictatură, cultul conducătorului, antiegalitarismul și agresivitatea.

Este de subliniat abordarea diferită față de perioada anterioară, în plan profesional, a modului în care au fost constituite de către SRI dispozitivele specifice pentru identificarea și documentarea acestor categorii de activități. Astfel, țintele vizate nu le-au mai reprezentat persoanele care au făcut parte din anumite formațiuni politice, așa cum se întâmpla anterior. Potențialul informativ trebuia constituit și dirijat astfel încât să fie identificate faptele, acțiunile, activitățile de acest tip, pentru ca apoi să se ajungă la responsabilitatea personală. Acest proces de reconceptualizare a activității de informații a început de la înființarea SRI și s-a desfășurat etapizat, în acord cu cadrul normativ înnoit permanent de către autoritățile legiuitoare ale statului.

Trecerea de la statul comunist la statul democratic a însemnat și modificarea spațiului de manifestare în politică, respectiv trecerea de la un regim cu un partid unic la pluralismul politic. Acest fapt s-a realizat la nivel legislativ prin apariția în decembrie 1989 a Decretului-lege al FSN care a prevăzut libertatea de înființare a partidelor politice. Pentru a facilita procesul manifestării multipartidismului, Decretul FSN a prevăzut condiții de înființare minime, dintre care numărul membrilor (251) este cel mai elocvent, fiind excluse de la constituire numai „*partidele fasciste sau care propagă concepții contrare ordinii de stat și de drept în România*”. Ca urmare, au început să apară numeroase formațiuni politice, primele înființate fiind cele de tradiție în România, cu o slabă susținere populară, dar și altele noi având la bază ideologii diverse, până la alegerile din mai 1990 fiind deja înscrise 80 de partide politice. Din punct de vedere doctrinar, era acoperit cam tot spectrul de la stânga la dreapta, social-democrația, liberalismul, creștin-democrația, ecologismul, agrarianismul și chiar naționalismul. Deși Decretul FSN din decembrie 1989 nu a avut nici o prevedere referitoare la partidele de tip comunist, în prima perioadă nu s-a manifestat nici o inițiativă care să vizeze înființarea unei

formațiuni politice care să aibă la bază o astfel de ideologie. Ca urmare, deși dispozitivele informative au avut de la început și acțiunile extremiste de sorginte comunistă ca țintă, în prima perioadă după înființare nu au fost obținute informații de această natură.

Trebuie menționat că au fost depuse eforturi deosebite pentru crearea instrumentelor necesare investigării acestei problematice, având în vedere noutatea ei. Surprinzător pentru ofițerii cu responsabilități a fost faptul că primele persoane care au avut inițiativa unor acțiuni specifice sau de constituire a unor structuri comuniste nu au fost activiști ai PCR cu tradiție sau care să fi deținut funcții importante în acest partid, ci simpli membri, în cea mai mare parte marginalizați, limitați oarecum din punct de vedere ideologic, dar și cu posibilități materiale minore. Primele acțiuni au vizat coagularea simpatizanților, organizarea unor activități de comemorare a evenimentelor cu răsunet în mișcarea comunistă, dar și susținerea publică a tezelor comuniste, îmbunătățirea imaginii și sporirea audienței. Ulterior au acționat pentru constituirea de asociații și formațiuni politice, insistându-se pentru înregistrarea acestora. Astfel au fost constituite „Liga Comuniștilor din România”, „Partidul Comunist Român – Tg. Jiu”, „Partidul Comuniștilor Români (nepeceriști)”, „Partidul Socialist Român”, „Partidul Muncitoresc Român” și altele. De asemenea, au fost editate și răspândite foi volante, fluturași și chiar ziare precum „Scânțea Socialismului”, în care s-a făcut apologia regimului totalitar comunist, multe dintre acestea promovând la nivel teoretic idei extremiste în ce privește preluarea puterii politice, proprietatea sau clasele sociale.

Un volum mai mare de informații a fost obținut însă în problematica extremismului de dreapta.

Datele obținute de SRI referitoare la activitățile extremiste de dreapta relevau că acestea erau subsumate în cea mai mare parte refacerii Mișcării Legionare sau înființării unor formațiuni politice care se considerau continuatoare ale „mișcării”, dar sub alte denumiri. Deși legionarismul nu a fost nominalizat în decretul lege al FSN, conducerea Mișcării Legionare a manifestat prudență în inițierea unor activități specifice, știind că în conștiința publică din România membrii ei erau considerați fasciști și extremiști.

Inițiatorii acestor acțiuni au fost legionari din țară, dar și din străinătate. În același timp, ca promotori ai unor activități organizatorice de acest gen s-au

remarcat și tineri care au avut printre ascendenți membri sau simpatizanți ai „mișcării”, care intraseră anterior în contact cu ideologia legionară sau considerau că aceasta putea reprezenta o alternativă pentru noua democrație care urma să fie instaurată în România.

În prima perioadă, informațiile obținute au relevat interesul Comandamentului Legionar de la Madrid în frunte cu Horia Sima pentru evenimentele din România, interes concretizat în trimiterea în țară a unor emisari care să evalueze situația la fața locului și să stabilească contacte cu foștii legionari în vederea reorganizării. Însă până la moartea sa (1993 la Augsburg), Horia Sima a solicitat prudență maximă în desfășurarea activităților de reorganizare, acordând libertate de acțiune deplină celor din țară.

În afara Comandamentului Legionar de la Madrid, în procesul de reorganizare a Legiunii s-au mai implicat Consiliul Conducător Legionar de la Freiburg, Uniunea pentru Credință și Libertate din SUA și alte grupări ale diasporei legionare din America de Nord, care au trimis permanent emisari în România, acordând sprijin moral și material-financiar. Se viza îndeosebi propaganda pentru schimbarea imaginii publice a „mișcării”, îndoctrinarea și atragerea tineretului, dar și constituirea unor structuri politice legale care să reprezinte Legiunea.

Astfel, au fost înființate formațiuni politice precum Uniunea Democrat Creștină (UDC), Partidul Noua Românie Creștină (PNRC) și Partidul Pentru Patrie (PPP), care revendicau legătura cu „mișcarea”, dar și formațiuni politice care, deși negau legătura cu Legiunea, au preluat de la aceasta elemente de ideologie sau de structură organizatorică, în această categorie numărându-se „Mișcarea Pentru România” (MPR) și „Partidul Dreapta Națională” (PDN). În afara acestora, au fost înființate diverse fundații, asociații, edituri și publicații: Fundația Culturală „George Manu”, Fundația „Buna Vestire”, Asociația Culturală Național-Creștină „Petre Țuțea”, editurile „Gordian” și „Majadahonda”, revistele „Veghea”, „Democrația Creștină”, „Puncte Cardinale”, „Gazeta de Vest”, „Scara”, „Permanențe”, „Învierea”, „Mișcarea” și „Noua Dreaptă”.

Informațiile obținute în acea perioadă relevau intensificarea continuă a acțiunilor propagandistice și diversificarea acestora, cu accent pe redactarea, tipărirea și difuzarea de articole și lucrări cu caracter memorialistic, reeditarea

de broșuri și volume cu conținut legionar, multiplicarea, audierea și vizionarea unor casete având înregistrate cântece și cuvântări ale unor conducători istorici, organizarea de colocvii și dezbateri.

Trebuie menționat faptul că activitatea de informații a SRI în problematica extremismului politic s-a axat în mod tradițional pe legionarism și comunism, mișcări politice care în istoria lor utilizaseră metode extremiste pentru a-și impune ideologia sau a câștiga puterea politică.

Din monitorizarea activităților de factură comunistă și legionară a rezultat că grupările specifice au cunoscut un proces de cristalizare treptată și puteau constitui germenii ai unor amenințări la adresa siguranței naționale. În plus, Raportul de activitate al SRI pe perioada octombrie 1993 – septembrie 1994, prezentat spre dezbateri Parlamentului, consemna amplificarea necontrolabilă a activității de propagandă legionară destinată schimbării imaginii publice a „mișcării”, dar mai ales îndoctrinării și atragerii tineretului.

În același document se considera că aceste preocupări prezentau un potențial pericol antidemocratic și anticonstituțional prin faptul că unele elemente fanatice susțineau necesitatea unui regim totalitar de tip legionar, apreciat ca „singura modalitate de scoatere a României din haosul politic, economic și social în care se află”.

Totodată, se atrăgea atenția că sunt proliferate incitări la violență și extremism prin literatura legionară tot mai abundentă, tipărită în țară sau introdusă fără restricții din străinătate.

Ca urmare a maturizării treptate a democrației în România, a măsurilor legale întreprinse și a monitorizării informative atente a lor, preocupările organizatorice și propagandistice din plaja extremismului de stânga și de dreapta nu s-au coagulat în riscuri serioase la adresa siguranței naționale și a ordinii de drept.

Gl.bg. (r) Adrian Tudor

SECVENȚE DIN MUNCA UNUI OFIȚER DE CONTRASPIONAJ

Domnul Col. (r) Mihai Matei, care s-a pensionat în anul 1985 din cadrul Direcției de Contraspionaj, ne-a trimis mai multe materiale interesante cu carcter memorialistic. Având în vedere spațiul restrâns al revistei și dorind totuși să le prezentăm cititorilor noștri, am ales calea de a selecționa rezumativ câteva din cazurile istorisite, pe care le redăm mai jos.

- **Ziarista străină „Adina”** vizita frecvent România. I se cunoșteau bine preocupările de a culege date de spionaj. În acest scop își crease multe relații în rândul autohtonilor. La vremea când am început supravegherea ei, era căsătorită cu un alt ziarist spion, Erik B. Ambii solicitau sprijin la MAE român pentru întocmirea unui program de vizită și documentare ori contacte pentru diverse interviuri. De asemenea, solicitau translator pentru limba engleză. În postura de translator i-a însoțit colegul nostru „Gimi”. Pe tot parcursul, „Adina” era extrem de suspicioasă și neîncrezătoare. Până și o nuntă pe care au întâlnit-o întâmplător a considerat că este un montaj propagandistic. Verifica stâlpii de lumină ca să se convingă că nu sunt doar pentru decor.

Între timp a divorțat de Erik B., s-a recăsătorit de mai multe ori, până a găsit un soț cu titlu nobiliar. Vizitele ei în țara noastră au devenit frecvente, a învățat limba română și și-a creat un mare cerc de „prieteni”, în special din domeniul artei și culturii. S-a făcut utilă ajutând două teatre românești să facă turnee în străinătate, motiv pentru care era curtată și mulți îi căutau prietenia.

Activitatea ei informativă se diversificase și era tot mai greu de controlat. În această situație, într-o analiză a cazului cu șeful direcției de contraspionaj din acea perioadă, generalul Neagu Cosma, s-au propus două variante de acțiune: (1) să fie introdus în anturajul ei un ofițer sub acoperire care să acționeze inclusiv pentru atragerea ei la colaborare și (2) să fie contactat un personaj guraliv, aflat în relații cu ea, căruia să i se dea de înțeles că „Adina” este urmărită și întreaga ei activitate de spionaj este cunoscută de Securitate. În final, s-a optat pentru a doua variantă și, drept urmare, în

dimineața următoare serii în care „confidentul” i-a destăinuit ce aflate, „Adina” a părăsit precipitat țara noastră.

Aproape 10 ani, „Adina” nu a mai avut curajul să vină în România, lucru pe care l-a făcut imediat după schimbarea din decembrie 1989, când i-a fost semnalată prezența în mai multe locuri de interes, între care și procesul lotului „Timișoara” în care se afla și Col. Filip Teodorescu. În context, menționez că nu am fost deloc surprins când, în zilele evenimentelor din decembrie, am văzut mai multe legături ale „Adinei” transformați în revoluționari cu numeroase apariții la televiziune.

- Un alt caz este cel al **diplomatului spion „David”**, care efectua frecvente deplasări în teritoriu pentru observații asupra unor obiective militare. La un „23 august”, știind că este un eveniment sărbătorit mai ales de militari și au loc parade militare, „David” și-a îmbarcat soția în mașină, și-a luat „trusa de spionaj”, aparat foto performant, aparat de filmare, binoclu, și a plecat la drum spre Craiova și Sibiu.

„David” s-a dus întins la fabrica de avioane, sperând să surprindă pe pistă avioane pregătite pentru defilare. A căutat o poziție cât mai apropiată de avioane. A întâlnit un țăran care venea cu căruța pe un drum cu acces interzis. „David” l-a oprit și l-a întrebat cum de poate circula pe un drum interzis, iar țăranul i-a răspuns că este localnic și nici nu se prea pricepe la semnele de circulație. Simulând naivitate, „David” a intrat pe drumul interzis dar după scurt timp a apărut o sentinelă care, văzând că diplomatul tocmai începuse să filmeze avioanele, l-a somat cu un foc de armă să se oprească. Au venit ofițerii de la corpul de gardă care l-au fotografiat lângă obiectivul militar și l-au legitimat, obligându-l apoi să se întoarcă din drum.

Incidentul a fost adus la cunoștința MAE, care l-a convocat pe ambasadorul țării respective, iar în scurt timp „David” a fost retras de la post.

- În episodul următor, prezint cazul a **doi atașați militari, „Stan” și „Mitică”**, prieteni și camarazi în pactul din care în prezent facem și noi parte. Ei numeroase deplasări „turistice” prin țară. Ei au decis să facă împreună cu soțiile o deplasare în Deltă. În drumul spre Tulcea, mașina lor a fost ajunsă din urmă de o mașină Dacia în care se aflau un bărbat și o femeie. După ce i-au urmărit mai mulți kilometri, între două localități, conducătorul Daciei a aprins

pentru 20 de secunde luminile de poziție, manevră repetată de două ori, după care mașina diplomaților a făcut două semnale cu stopurile, Dacia a trecut în frunte, a luat viteză și s-a îndepărtat. În parcare hotelului, șoferul Daciei a realizat un contact vizual cu diplomații, după care am înregistrat local o transmisie radio cifrată rapidă, repetată la scurt timp.

Trecând la verificarea șoferului Daciei, a rezultat că era un cadru militar care efectua frecvent deplasări la Moscova în interes de serviciu. Cazul era deosebit de interesant, dar, conform competențelor, a fost transferat la structura de contrainformații militare.

Confirmarea suspiciunilor inițiale ne-a dat-o atașatul militar „Stan” care, după o scurtă perioadă, s-a deplasat exact în zona unde șoferul Daciei își petrecea concediul, dar cazul era deja predat colegilor.

- Un caz nu mai puțin interesant a fost cel al unor tinere dintr-o țară occidentală, „Mimi” și „Mery”, care au venit cu mașina în România în scop turistic. Când au predat pașapoartele la frontieră, dintr-unul a căzut o legitimație din care reieșea că posesoarea lucra într-o instituție militarizată. Aspectul a fost raportat la Direcția de contraspionaj. Din primele verificări a rezultat că tinerele femei veneau periodic în țara noastră, cu mașini diferite și cu alți însoțitori, prezența lor fiind semnalată în mai multe zone din țară. După un scurt sejur, plecau.

Când „Mimi” și „Mery” au ajuns în Capitală au fost puse în supraveghere operativă. S-au dus cu mașina în cartierul Militari – cunoșteau foarte bine Bucureștiul – și au parcat într-o zonă cu vedere spre intrarea unui imobil. Una a coborât și a intrat în clădirea vizată. A urcat pe scări la etajul 2 și a sunat la un apartament. Deoarece nu i s-a răspuns, a revenit la mașină și au continuat să supravegheze intrarea blocului iar când au văzut un bărbat care a intrat în bloc, au deschis portbagajul, au luat un pachet cu care au mers la apartamentul unde sunaseră prima dată și au intrat. După aproximativ două ore, au plecat fără colet. În seara aceleiași zile, scena din Militari s-a repetat la un bloc din cartierul Berceni unde, de asemenea, au predat un colet.

În ziua următoare, cele două femei au plecat cu mașina spre Ploiești, dar în comuna Potigrafu au părăsit șoseaua principală virând spre Balta Doamnei. Au intrat într-o pădure și după câteva ocolișuri s-au reîntors la șosea continuând drumul spre Ploiești, unde s-au cazat la hotel apoi au mers la un

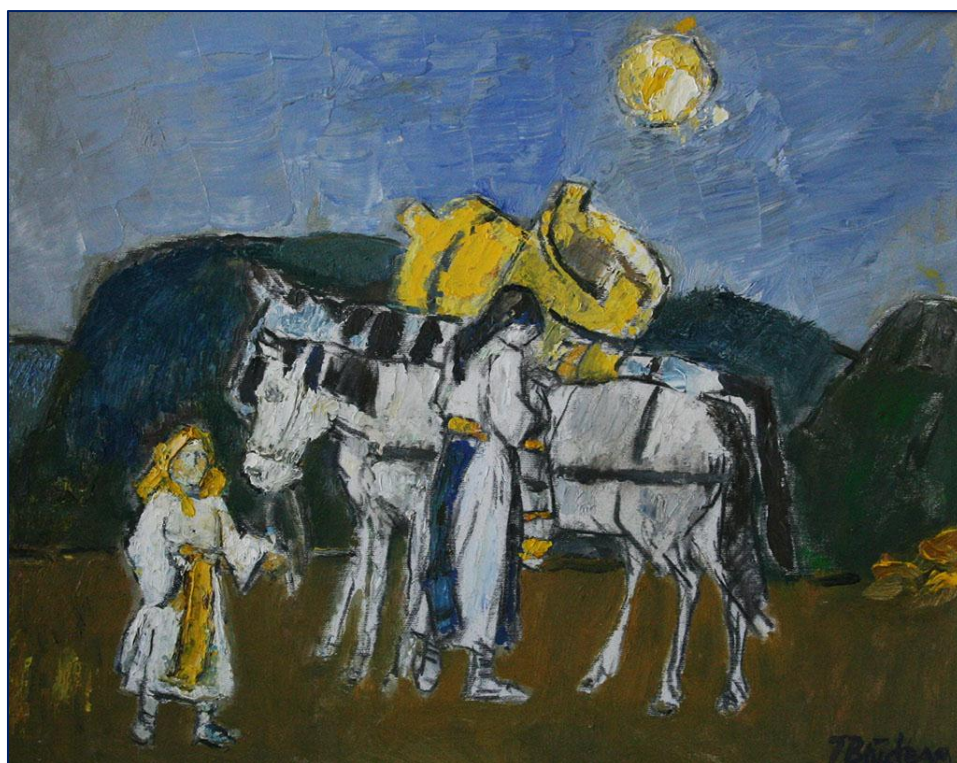
imobil din cartierul de vest, predând și aici un colet. În ziua următoare au părăsit țara.

Din verificările ulterioare, a reieșit că persoanele contactate de „Mimi” și „Mery” aveau multiple relații în exterior, erau vizitatori de ambasade, invitați la congrese sau conferințe, iar unii erau deja în atenția contraspionajului. Iarăși nu am fost surprins când am văzut că și unii dintre aceștia au devenit peste noapte revoluționari foarte combativi în evenimentele din decembrie 1989.

*

În încheierea unuia din articolele sale, domnul colonel Mihai Matei a consemnat o confesiune și o speranță: *„Pentru noi, jurământul a însemnat abnegație, datorie și sacrificiu, impunând respectul potențialilor adversari. Vreau să cred că urmașii noștri de azi au sporit prestigiul moștenit pe linia contraspionajului român!”*

A consemnat **col. (r) Hagop Hairabetian**

AMINTIRI MAI MULT SAU MAI PUȚIN VESELE

Am mai scris despre contribuția Filajului la buna desfășurare a acțiunilor informativ-operative. În sfera mai largă a acestei contribuții sunt cuprinse și „pătrunderile secrete”, care nu sunt nicidecum o creație a organelor de informații române, ci o metodă folosită de către toate serviciile secrete din lume. Asemenea acțiuni necesită pregătiri minuțioase, în care Filajul este definitoriu. Oricât de bine ar fi organizată o „pătrundere secretă”, întodeauna pot apărea elemente neprevăzute care pot duce la compromiterea acțiunii. Din situațiile trăite, am să relatez câteva care pun în evidență tocmai cele afirmate mai sus.

1. ... În primul caz, povestea este doar aparent hazlie, întrucât, din păcate, în final s-a ajuns la eșecul acțiunii.

S-a organizat pătrunderea în locuința unui funcționar străin. Când echipa tehnică a deschis ușa, în clipa următoare printre picioarele lor a țâșnit o pisică neagră care a luat-o la fugă spre capătul grădinii. Echipa nu prea i-a dat atenție, dar spre sfârșitul acțiunii șeful a realizat că pisica dispărută trebuia adusă din nou în casă și i-a ordonat unuia dintre ofițeri să caute imediat pisica neagră. După ceva timp, ofițerul s-a prezentat cu pisica neagră în brațe și au lăsat-o în apartament. Când obiectivul s-a întors acasă, a găsit pisica agățată de perdea și urlând cât o ținea gura, iar pe jos numai vase și bibelouri sparte. Acțiunea a fost deconspirată, obiectivul dându-și seama că pisica nu era a lui. Când situația creată a fost luată în discuția conducerii, ofițerul care luase o altă pisică din grădină, a motivat: „Pisică neagră mi-ați cerut, pisică neagră v-am adus”. Comentariile sunt de prisos.

2. ...În vara anului 1985, Unitatea Specială „R” a sesizat Direcția de contraspionaj că dintr-un perimetru de 2-3 vile din zona rezidențială a capitalei se fac transmisiuni radio codificate, cu o aparatură sofisticată. Cu ajutorul structurii de investigații s-a făcut o verificare în perimetrul respectiv, stabilindu-se că în zonă locuiește un singur diplomat străin. Se impunea o pătrundere secretă, în care scopul respectiv a fost pus în filaj și în scurt timp s-a ivit oportunitatea pătrunderii. Vila a fost cercetată amănunțit, fără să se găsească ceva.

După câteva zile, unitatea „R” a semnalat că emisia radio codificată s-a repetat. Organul informativ a realizat o nouă pătrundere secretă și din nou nu s-a găsit nimic, însă cineva din echipă a observat în fundul curții un garaj improvizat prevăzut cu o antenă tv. Aici s-a descoperit, bine camuflată, o stație de radioemisie performantă. Antena stației era conexată la antena tv., ca în felul acesta să nu atragă atenția. S-a stabilit ulterior că transmisiile erau destinate către o persoană cu o funcție importantă în aparatul de stat al României.

3. ...O acțiune cu peripeții am avut într-un mic orașel de provincie, unde locuia periodic o personalitate cu o funcție importantă în statul român, devenit suspect prin relațiile pe care le avea cu diverși diplomați străini, în afara obligațiilor de serviciu. Echipa de filaj împreună cu cea a sectorului informativ s-au deplasat în localitatea respectivă pentru a realiza o pătrundere secretă în locuința celui urmărit. Având certitudinea că obiectivul este la serviciu s-a trecut la acțiune. Ofițerul de la echipa tehnică a intrat în bloc și, umblând la încuietoare, și-a dat seama că ușa este blocată din interior și a auzit zgomote în apartament. A dat alarma și s-a retras la un etaj superior, iar după aproximativ 15 minute a părăsit blocul, a traversat strada și s-a oprit în stația de autobuz aflată vizavi, fără să-și dea seama că o tânără care rămăsese peste noapte în apartament se află în balcon și-l urmărește, fiind convinsă că el este cel care a vrut să intre în apartament. Femeia i-a telefonat personajului suspect, informându-l că cineva a vrut să-i spargă apartamentul, descriindu-l pe ofițer cu mare lux de amănunte.

Suspectul s-a folosit de funcția ce o deținea și a făcut un mare scandal la poliția locală, cerând descoperirea și reținerea celui descris cu toate semnalmentele, ordonând și organizarea de filtre la ieșirea din oraș. Oricât ar părea de hilar, echipa de filaj, prin mijloacele de care dispunea, a trebuit să-l deghizeze pe ofițerul respectiv, care numai așa au putut pleca din localitate.

4. ...Încă un exemplu ce ilustrează faptul că măsuri complexe de felul pătrunderilor secrete nu pot fi făcute fără echipa de filaj: structura informativă a decis să efectueze o pătrundere secretă la un obiectiv care locuia într-o vilă cu un etaj, renunțând la echipa de filaj. Au fost plasați pe stradă doi ofițeri care să-i anunțe pe cei care realizau pătrunderea dacă apare cumva obiectivul, lucru puțin probabil, respectivul fiind la lucru, iar cei din interior având posibilitatea și destul timp ca să se retragă printr-o ieșire de serviciu.

La un moment dat cei din interior au auzit pași pe scară și cheia care era introdusă în ușă. Au fugit, sărind pe fereastră de la etaj. Din păcate, unul dintre ofițeri s-a ales cu piciorul fracturat, dar a reușit cu multă greutate să ajungă în stradă. Obiectivul uitase ceva acasă și s-a învoit de la serviciu a venit repede și nu a putut fi observat de ofițerii plasați la stradă. Bineînțeles, neplăcerea putea fi evitată prin folosirea filajului. În acest sens, regretatul general Neagu Cosma, fostul șef al Direcției de Contraspionaj a afirmat: *„Pe viitor să meargă la locul acțiunii și filajul, care are spirit de observație. Cum vede un filor, nu poate vedea nimeni”*.

5. ...O firmă de comerț, amplasată în zona centrală a Capitalei, avea șase angajați, toți cetățeni străini. Aparent toți cei șase desfășurau activități corecte, conforme specificului firmei, dar o informație venită din exterior indica faptul că doi dintre funcționari aveau în preocupare culegerea de informații secrete.

Analizând situația, conducerea sectorului informativ a hotărât organizarea unei pătrunderi secrete. Pentru aceasta a fost ales un sfârșit de săptămână, când respectivii aveau obiceiul să plece din București. După minuțioase pregătiri, în cel de al treilea sfârșit de săptămână după primirea misiunii, toți cei șase au plecat în provincie, fiecare fiind însoțit de câte o echipă de filaj. Pătrunderea secretă a fost efectuată cu rezultate excelente.

Așa cum se obișnuia, la analiza lucrării, șeful Direcției de contraspionaj a făcut următoarea apreciere: „Dacă îi lucram pe toți șase, și ziua și noaptea, până în anul 2000, și tot n-am fi putut obține rezultatele pe care le-am obținut în această noapte. Informațiile despre cei doi s-au confirmat. Se ocupau cu obținerea de informații cu caracter secret”.

De menționat că în casa de fier a unuia dintre cei doi s-a găsit fotografia unui cetățean român. Acesta a fost identificat ca funcționar la o întreprindere de comerț exterior, stabilindu-se că se întâlnea cu străinul seara târziu în parcul Kiseleff. Pentru a se curma activitatea acestuia, conducerea instituției a luat măsura transferării lui în provincie.

Gl. bg. (r) Vasile Coifescu

TRĂDAREA

Dacă ar fi să întrebăm o sută de oameni pe stradă „Prin ce a rămas dictatorul roman Caius Iulius Cezar în conștiința colectivă?”, câțiva ar răspunde, probabil, „Prin calendarul iulian, adoptat după modelul egiptean și prin numele de Iulie dat celei de a șaptea luni a anului”, alții vor răspunde „Prin numele dat conducătorului suprem, **Caesar**, devenit **kaiser** în germană și **цар** în limbile slave”, alții își vor aduce aminte de piesa lui Shakespeare... în fine, fiecare cu gândurile și cu preferințele sale.

Pentru mine, Cezar rămâne un om crud, nemilos, poate pentru că așa erau vremile. Crimele lui împotriva galilor au fost, în decursul timpului, uitate, preferându-se să se releve frumusețea stilului din cartea *De Bello Gallico*. Cine a citit despre aceste crime, despre Alessia și Vercingetorix, nu le poate însă uita ușor. Eu unul nu pot.

În anul 44 î.e.n., Cezar a avut de împărtășit soarta tiranilor, a dictatorilor: a fost asasinat în Senatul Romei. În fața morții el a avut o reacție cu totul aparte. Văzându-l printre conspiratorii care se grăbeau să își împlânte pumnalele în trupul său, și pe Brutus, fiul lui adoptiv, Cezar se miră și rostește cuvintele devenite celebre: „*Tu quoque, fili mi?*”, adică „*Și tu, fiul meu?*”

Iubește-ți aproapele ca pe tine însuși, căci el te va trăda. Isus Christos însuși avea să cunoască această realitate, 70 de ani mai târziu.

În zilele noastre, schimbarea adeziunii ideologice, a alianțelor, trădarea stăpânului și subordonarea la cheremul altuia („Schimbarea domnilor, bucuria nebunilor,” spune o zicală destul de răspândită) au devenit, pentru unii, comportament curent, iar pentru presă, subiecte la ordinea zilei. Noi ne-am exprimat în câteva rânduri opiniile în legătură cu trădarea, pentru că militarii, fiind educați în spiritul adevărului și al dragostei de țară, o percep mai dur.

Dar frații de dincolo de Prut, cei care au schimbat de câteva ori o stăpânire cu alta? Iată o poezie de acum o jumătate de veac, aparținând poetului moldovean A. Botez, în care el elogiaza demnitatea concetățenilor săi,

tocmai pentru a trezi spiritul celor ținuți în apăsare. Aceasta cu atât mai mult cu cât toți știau cât de aproape de fiecare este trădarea.

I-am făcut acestei poezii o tălmăcire în limba engleză. Iată-le alături:

O zi

Tu quoque, fili mi?

Avem o zi, n-o are fiecare
Din zilele ce-atâtea ni s-au dat.
Noi nu sărim slugarnic în picioare
Când intră senatorii în Senat,
Ci stăm pe scaun drepți, înalți și siguri
Și nu răspundem noi, ci întrebăm
Și-asemeni lor, ne-nduplecați și severi
Privim de sus și ne îmbărbătăm.
Trăim atunci din plin, nu pe-ndelete
Chiar dacă știm, înfiorați sau nu
C-avem cu toți un fiu sau un prieten
La care vom striga curând: Și tu?

A day

Tu quoque, fili mi?

Among the days we are given there
is one
That not all mortals live, a special
sort.
We do not stand up, like the servants,
at attention
When senators make their entrance
into Court.
We sit on our chairs straight and
proud
We do not answer questions, but we
ask
And as they once did, severely and
unbending
We look down on the dirt, and scum,
and husk.
We live on such a day quite fully,
Although with panic-stricken souls
we know `tis true
That we all have a son or a friend-
truly
Whom we shall have to ask: You,
too?

A. Botez

Traducere de **Paul Carpen**

MEMORIALIȘTII FRONTULUI SECRET DESPRE RELAȚIILE TENSIONATE DINTRE DSS ȘI KGB ÎN ANII '80

Dezvăluirile făcute de un memorialist al fostei Securități confirmă că la jumătatea anilor '70 serviciile secrete sovietice monitorizau îndeaproape evoluția românilor care trecuseră prin universitățile din URSS. „Indiferent de natura și gradul acestora – mărturisește Vasile Moraru, fost ofițer în DIE – toți cei care studiaseră la Moscova sau în alte centre universitare aveau fișe biografice în cartotecile speciale ale serviciilor de informații, în fruntea cărora se afla, desigur, vestitul și temutul KGB”¹. Memorialistul face referire la o vizită a sa în Kuweit, în vara anului 1976, când, însoțindu-l pe șeful DIE, Nicolae Doicaru, a aflat că un agent sovietic sub acoperire – profesor la o catedră de limbi orientale – a încercat să-l racoleze pe un fost student de-al său, devenit între timp diplomat al României în Kuweit.

După „defecțiunea Pacepa”, „înghețul” în relațiile dintre Securitatea română și KGB, început cu câțiva ani înainte, a devenit evident. Aspecte interesante în acest sens au fost evocate de generalul (r) Traian Ciceo, care timp de 18 ani a desfășurat activitate în cadrul DIE/CIE pe spațiile unor țări occidentale. Iată ce mărturisește fostul spion: „Aveam interdicție totală să mă întâlnesc sau să răspund invitațiilor ambasadei sovietice. Spionilor sovietici, adică. În Franța știam 180 de spioni KGB. De fapt erau mult mai mulți. Aștia erau oficiali sau semioficiali”². Au existat momente tensionate și chiar acuzații, potrivit cărora românii ar cocheta cu occidentalii. „Chiar există un episod – spune același memorialist –, în urma căruia m-am ales cu acuze din partea rușilor, după ce am scăpat o femeie-maior a americanilor din mâinile lor...”³

La începutul anilor '80, serviciile secrete sovietice și-au intensificat supravegherea asupra regimului de la București. De exemplu, Oleg Gordievski, un memorialist din rândul foștilor ofițeri KGB, își amintea că în anul 1983, Direcția a XI-a a PGU (compartiment de spionaj specializat pe relația cu Europa

¹ Vasile Moraru, *Cu Doicaru în Kuweit*, în „Alerta”, an II, nr.44, 19 martie 2001, p.5.

² „Evenimentul zilei”, nr. 3268, 29 ianuarie 2003, p.5.

³ *Ibidem*.

de Est) întocmise un amplu studiu în care se releva că România „era în pragul falimentului”. După fuga lui Pacea din 1978, occidentalii și-au retras treptat sprijinul pentru România, diminuând vizibil relațiile economice și împingând astfel țara spre un colaps economic. În ultimii doi ani petrecuți la Londra (1984-1985), în calitate de rezident adjunct și apoi de rezident KGB, același Gordievski mărturisește că a primit în repetate rânduri solicitări de la Centru pentru „obținerea de informații asupra atitudinii occidentale față de România”⁴.

Ion Mihai Pacepa are și el unele aprecieri în legătură cu modul în care au acționat agenții sovietici pe teritoriul României pentru răsturnarea lui Ceaușescu. Evident că „memorialistul” nu dezvăluie de unde cunoaște toate amănuntele, întrucât la acea dată se afla în SUA. El susține că agenții PGU și GRU nu au luat în calcul inițiativele aventuriste ale unor grupuri disidente ori protestatare din România, ci au avut misiunea precisă de a crea ei o structură de rezervă formată din cadre aflate în eșaloanele doi și trei ale ierarhiei de partid și de stat, și care să fie pregătită ca la momentul oportun să-l poată înlocui pe Ceaușescu pentru a salva sistemul.

Pe aceleași coordonate istorice, abia la zece ani după evenimentele din decembrie '89, Silviu Brucan, unul din principalii protagoniști ai grupului care a preluat puterea în România după înlăturarea lui Ceaușescu, referindu-se la discuția pe care ar fi avut-o în vara anului 1988 cu Mihail Gorbaciov, a precizat: „Evenimentele au decurs după planul întocmit din timp..., provocând fenomene de isterie națională”. „Atunci n-a fost revoluție, ci o «lovitură de palat» înfăptuită prin manipularea și folosirea capitalului de nemulțumire a românilor. Că n-a fost o revoluție au demonstrat-o și evenimentele care au urmat”⁵.

Că în decembrie 1989 a avut loc o lovitură de stat inițiată din exterior, în paralel cu revolta poporului român, rămâne încă o problemă de rezolvat pentru istoriografie, având în vedere accesul extrem de limitat la documente de primă mână. Totuși, e greu de crezut că serviciile secrete sovietice care dovediseră pragmatism și multă răbdare față de regimul lui Ceaușescu, și-ar fi permis să rateze o asemenea conjunctură, cu atât mai mult cu cât se puseseră de acord cu occidentalii.

⁴ Christopher Andrew, Oleg Gordievski, *KGB. Istoria secretă a operațiunilor sale externe de la Lenin la Gorbaciov*, Ed. ALL, București, 1994, p.462.

⁵ „Național”, an III, nr.757, marți, 30 noiembrie 1999, p.12

Ceea ce se cunoaște deja este că în ultimii ani ai regimului comunist din România, rezidențele spionajului sovietic au primit misiunea de a obține date și informații cât mai amănunțite despre: posibili succesori ai lui Ceaușescu; disidenții din rândul PCR; viața de familie a cuplului prezidențial. S-au accentuat preocupările pentru contactarea unor vechi activiști de frunte ai partidului care se situau pe o poziție critică față de Ceaușescu, dar au fost studiate și alte categorii de cetățeni nemulțumiți. Structurile românești de contraspionaj, în special UM 0110, au constatat că „serviciile de informații sovietice au trecut la marșrutizarea agenturii, respectiv la aducerea la București, sub diferite acoperiri (atașați de presă, secretari de ambasadă, consilieri etc) a unor cadre de informații KGB și GRU de origine basarabeană”⁶. Printre aceștia, cei care au avut o activitate mai pronunțată, până în decembrie 1989, se numără Victor Volodin – corresponsent de presă la „Izvestia” -, Vladimir Vidrașcu de la „Pravda” și Popov, consilier la Ambasada URSS de la București. De regulă, Directoratul I al KGB, condus de Evgheni Primakov, folosea drept acoperire pentru ofițerii de informații calitatea de ziariști la marile cotidiene sau agențiile de știri sovietice.

Toți memorialiștii cu funcții importante în fosta Securitate susțin că organele de contraspionaj au reușit în mare parte să-i identifice pe cei vizați de sovietici a fi atrași în complot. Și totuși, nici unul dintre complotiști nu a fost trimis în fața justiției pentru a fi judecat și condamnat sub acuzația de „trădare” sau „complicitate la acțiuni contra intereselor statului român”. La fel ca și predecesorul său, Gheorghiu-Dej, Nicolae Ceaușescu a manifestat aceeași rețineră de a irita Kremlinul. Ca urmare, Ceaușescu a interzis până și interogarea celor dovediți că urmau instrucțiunile agenților sovietici ori se aflau în contact operativ cu diplomații și atașații militari sovietici. Ordinul său categoric a fost ca fiecare agent al Moscovei să fie „neutralizat individual” fără a stârni contrareacții dure din partea URSS⁷. Alții au fost îndepărtați din funcții și apoi „roțiți” în mod repetat, atât pentru „a nu prinde rădăcini”, cât mai ales pentru a îngreuna contactarea lor de către ofițerii de informații sovietici. Este greu de evaluat câtă eficiență au avut astfel de măsuri pentru securitatea națională și nu pentru regimul și soarta lui Ceaușescu, dacă e să nu pierdem din vedere evenimentele sângeroase de la sfârșitul lui decembrie 1989.

⁶ Vezi pe larg în „Alerta”, joi 12 octombrie 2000, p.7.

⁷ Grigore Răduică, *loc.cit.*

O situație deosebită în legătură cu modul în care acționa spionajul sovietic în România ne este oferită de informațiile agregate și stocate în dosarul „Cloaca”. Este vorba despre un dosar aflat în atenția directă a cabinetului șefului DSS, în care se adunau informații de la toate unitățile centrale și teritoriale ale Securității, cu precădere de la unitatea centrală UM 0110 (contraspionajul pe spațiul țărilor socialiste) și compartimentele sale din teritoriu despre legăturile profesorilor și studenților de la Academia Ștefan Gheorghiu cu emisari ai serviciilor secrete sovietice. Erau date indubitabile despre contactele unor profesori, precum Leonte Răutu, rectorul instituției în perioada 1974-1981, ori a profesorului Leon Tismăneanu (tatăl lui Vladimir Tismăneanu) și mulți alții. În opinia unor memorialiști, Leonte Răutu ar fi „produs cadre de partid foarte bine pregătite, care să se revolte împotriva lui Ceaușescu pentru a face jocul Moscovei”⁸.

La nivelul conducerii DSS au fost întreprinse și alte măsuri operative. A fost inițiată operațiunea „Barajul”, în care rolul principal îl avea UM 0110. Principalul obiectiv era de a depista și neutraliza agentura sovietică din România infiltrată la vârful conducerii de partid și de stat, precum și la nivelul de comandă al instituțiilor de forță (Armată, Securitate, Miliție, Procuratură și Justiție Militară). La fel și despre activitatea informativă desfășurată de serviciile de informații ale Ungariei și Iugoslaviei. În cadrul operațiunii primise sarcini și Direcția a IV-a (Contrainformații militare), al cărei rol era de a neutraliza activitatea comandanților militari care colaborau în afara cadrului oficial cu agenții serviciilor secrete sovietice. La rândul ei, USLA primise misiunea de a supraveghea și neutraliza orice acțiune de atentat la viața președintelui, inclusiv în cazul în care agenții sovietici ar fi trecut la acțiune⁹.

Desigur că astfel de situații au grăbit prăbușirea lui Ceaușescu, dar fără ca ele singure să poată juca un rol determinant. Decisivă s-a dovedit situația internă din România, în egală măsură cu jocul de interese al celor două superputeri, SUA și URSS. La sfârșitul anilor '80, România era cuprinsă de un val crescând de nemulțumiri și o destabilizare generală ce anunțau parcă revolta populară. O astfel de situație era percepută la

⁸ *De la regimul comunist la regimul Iliescu. Virgil Măgureanu în dialog cu Alex Mihai Stoenescu*, Ed. RAO București, 2008, p.311.

⁹ *Vezi pe larg Corvin Lupu, România 1989. De la revolta populară la lovitura de stat*, Ed. Techno Media, Sibiu, 2010, p.37.

Washington ca având un posibil „efect de domino”, în sensul că putea să perturbe echilibrul din întreaga regiune balcanică, ceea ce SUA dorea să evite în acel moment. Așa se face că în cadrul convorbirilor sovieto-americeane din decembrie 1989, președintele american i-a propus lui Mihail Gorbaciov să trimită „un contingent limitat de menținere a păcii în România”. Liderul de la Kremlin a refuzat să-și asume rolul fratelui mai mare în relațiile cu celelalte țări din Blocul Estic, rămânând consecvent declarației făcute în acest sens încă din 1985, și în consecință nu a fost de acord cu propunerea americană, mai ales că era sigur de deznodământul regimului de la București. Un deznodământ pe care l-a prevăzut, l-a premeditat și l-a monitorizat prin agenții serviciilor secrete infiltrați în sfera puterii, în mass-media, în cercurile intelectualității românești influente – atât din țară cât și din străinătate – și, nu în ultimul rând, printre acei defectori-transfugi ai Blocului Estic din Occident. Tuturor acestora li s-a alăturat și un contingent de mii de turiști sovietici, în realitate lucrători din Ministerul de Interne al URSS veniți „să-și petreacă concediul în România”. Printre acești turiști sovietici se aflau infiltrați și acei *visautniki* din trupele speciale care au acționat la București, Timișoara, Brașov, Sibiu, Târgu-Mureș. Cu un asemenea dispozitiv strategic, era evident că prezența pe teritoriul României, fie și a unui mic contingent al Armatei Roșii¹⁰, era inutilă dar și extrem de riscantă, întrucât ura generalizată și de nestăpânit a românilor contra clanului ceaușist se putea transforma rapid într-un ultranaționalism feroce contra ocupantului sovietic nepoftit.

Într-un interviu publicat de revista „Magazin istoric”, generalul GRU ex-sovietic, Cinghiz Abdulaev, despre care revista „Vitrallii” a mai făcut câteva

¹⁰ Comandantul trupelor sovietice aflate în ziua de 22-23 decembrie 1989 pe Podul de la Ungheni avea ordin de la Moscova de a sprijini noile autorități de la București, care abia preluaseră puterea. Generalul Ștefan Gușe l-a mandatat, din partea conducerii M.Ap.N., pe colonelul Ion Cioară – aflat pe Podul de la Ungheni – să transmită trupelor sovietice ordinul clar „de a nu pătrunde nici un metru pe pământul românesc” (vezi Doru Dragomir, *Generalul Ion Cioară este cel care a respins trupele sovietice în decembrie 1989, pe Podul de la Ungheni*, în „Ziua”, marti 31 iulie 2001, p.7). Totuși este greu de crezut că Gorbaciov ar fi acceptat pătrunderea trupelor sovietice în România. Cu câteva zile în urmă, 3-4 decembrie 1989 URSS alături de celelalte țări ale tratatului de la Varșovia, evident cu excepția României, semnaseră o declarație de condamnare a pătrunderii trupelor alianței în Ungaria 1956 și Cehoslovacia în 1968. Mai mult, Gorbaciov declarase în decembrie 1988 că URSS își va retrage 50 000 de militari din țările Tratatului de la Varșovia.

referințe¹¹, accentuează unele comentarii extrem de interesante și relevante pentru contextul și actorii evenimentelor din decembrie 1989 din România. Aceste evenimente „*nu trebuie rupte din contextul evenimentelor internaționale*”, „*Moscova și Washingtonul au dorit înlocuirea lui Ceaușescu și au făcut presiuni în acest sens. Bineînțeles că a existat și o intervenție străină*”¹². Despre execuția Ceaușesților, recunoaște că poate fi catalogată ca „*un act de barbarie*”, ce nu poate fi comparat decât cu execuția țarului Nicolae al II-lea împreună cu familia sa (cei 4 copii și soția) în 1918. Cu toate acestea, în opinia sa, actul a fost „*o execuție demonstrativă*”, pentru a „*arăta ce se întâmplă cu liderii care nu se vor retrage la timp*”. Concluzia sa este și mai categorică: „*circumstanțe externe, și nu interne au impus ritmul*” evenimentelor¹³.

URSS, de comun acord cu principalele țări occidentale, a acționat pentru răsturnarea regimului de la București în decembrie 1989. Fiind într-un spațiu de influență sovietică, normal că la pupitrul de comandă s-au aflat rușii. În acest sens, Ceslav Ciobanu, fost consilier la cabinetul lui Gorbaciov în acea perioadă, a mărturisit: „*...înainte ca Ceaușescu să părăsească clădirea cu elicopterul, l-a invitat pe ministrul-consilier al ambasadei sovietice, V. Pozdneakov, și a acuzat direct Uniunea Sovietică de a fi susținut mișcările de protest*”¹⁴.

Implicarea străină s-a datorat și faptului că, spre deosebire de celelalte țări comuniste est-europene, în România nu a existat, la nivelul conducerii superioare a PCR, o disidență perestroikistă pe care Moscova s-o poată utiliza. Chiar dacă agenții serviciilor secrete sovietice și est-europene nu erau disidenți, aceștia însă acționau informativ. Serviciile secrete sovietice au coordonat și activitatea informativă pe teritoriul României a celorlalte servicii de informații ale țărilor socialiste, în special ungare și iugoslave.

¹¹ Vezi Cristian Troncotă, *Rolul sovieticilor în revoluția română*, în „*Vitralii-lumini și umbre*”, nr.16, 2013, pp. 81-90.

¹² Florentina Dolghin, *Decembrie 1989 a făcut valuri în Europa*, în „*Magazin istoric*”, nr. 5 din 2009, p.58.

¹³ *Ibidem*, p. 59.

¹⁴ Catherine Durandin, *Moartea Ceaușesților. Adevărul despre o lovitură de stat comunistă*, Editura Humanitas, București 2011, p. 159.

Așa cum s-a dovedit documentar, sovieticii aveau surse la cel mai înalt nivel al conducerii de partid și de stat din România. După fiecare întâlnire a CPEx, Moscova știa în cele mai mici amănute ce s-a discutat și ce s-a hotărât¹⁵. Cu o astfel de vulnerabilitate în domeniul apărării și securității naționale, la care se adaugă toate celelalte cauze de ordin politic (izolarea internațională), economic (un sistem economic bazat pe o tehnologie învechită, criza energetică și de materii prime) și social (scăderea nivelului de trai sub limita suportabilității) „regimul ceaușist s-a prăbușit logic și legitim”, după cum spunea regretatul academician Florin Constantiniu¹⁶.

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

¹⁵ Corvin Lupu, *op. cit.*, p. 34.

¹⁶ Florin Constantiniu, *Contextul internațional al sfârșitului Războiului Rece*, comunicare în cadrul Conferinței *Radiografia unui miracol: căderea comunismului în Europa*, Institutul Național pentru Studierea Totalitarismului, București, 12-13 octombrie 2009.

IDEOLOGIA GLOBALIZĂRII DUPĂ SFÂRȘITUL BIPOLARITĂȚII IDEOLOGICE

Globalizarea este o ideologie și un proces, ceea ce înseamnă că a existat o preocupare pentru constituirea unui corp de idei, oricât de eterogen, despre dezvoltarea umanității la sfârșitul secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea (anii 80' – 2006), și că în momentul de față (2006 –) aceste idei sunt puse în practică, se manifestă în principalele domenii ale vieții sociale și sunt definite prin interdependența mondială, globală, a activităților economice și culturale ale oamenilor, precum și a relației lor cu mediul. Procesul a identificat la începutul anilor '90 existența unui obstacol major apărut între ideile sale generoase și aplicarea lor: dificultățile de gestionare a lumii în absența unui proiect clar al globalizării proceselor de interdependență și colaborare între națiuni abia ieșite din sistemul bipolar de putere și din Războiul Rece.

Cea dintâi analiză asupra diversității unei lumi libere în relație cu nevoia de interconectare funcțională a elementelor ei a fost raportul Consiliului Clubului de la Roma intitulat „*Prima revoluție globală*” (*The First Global Revolution*) publicat în lume în 1992/1993 de Alexander King și Bertrand Schneider și considerat un adevărat manifest al Globalizării. Astăzi, după două decenii de la lansarea lui, documentul pare deja datat și depășit, dar unele dintre ideile lui erau active în deceniul și jumătate de tranziție din România. Transformările, dar și amenințările identificate la începutul anului 1990 erau considerate a fi „revoluționare” pentru că aveau un aspect „brutal”, se petreceau „peste tot în lume simultan” și din cauze care sunt și ele „ubicui”¹. Noua societate umană se dezvăluia analiștilor Clubului de la Roma ca provenind din „crisalida unor vechi societăți adesea arhaice și decandente”, ca având „o evoluție incertă, iar manifestările ei fiind dificil de descifrat”, îngreunând astfel sarcina celor care iau decizii (*decision makers*) și inducând „o permanentă incertitudine în mintea oricărui individ gânditor”. În aceste condiții, se constată că „revoluția globală” (*the global revolution*) nu are încă

¹ Alexander King, Bertrand Schneider, *The First Global Revolution. A Report by the Council of the Club of Rome*, Ed. Orient Longman, Andhra Pradesh – India, 1993, p. 3.

baze ideologice (în 1992-1993), ci este configurată de „o amestecătură fără precedent de escrescențe cauzate de factori sociali, economici, tehnologici, culturali și etnici”, a căror combinație conduce la situații neprevăzute. Prin urmare, în acea perioadă de tranziție, umanitatea se confrunta cu o dublă provocare: „este obligată să bâjbâie căutând drumul înțelegerii noii lumi cu multiplele sale fațete și, în același timp, în ciuda nebuloasei incertitudini, să învețe cum să gestioneze noua lume spre a evita de a fi condusă de aceasta”². Scopul manifestului/raportului Clubului de la Roma se prezintă astfel ca un demers „normativ”, într-o accepțiune stranie a cuvântului, care să „vizualizeze tipul de lume în care dorim să trăim, să evalueze resursele materiale, umane și morale aflate la dispoziție pentru a face viziunea noastră realistă și sustenabilă și apoi să mobilizeze energia umană și voința politică pentru a forja noua societate globală”. Limbajul documentului nu se deosebea prea mult de limba de lemn a propagandei din sistemul comunist, dar avea avantajul că părea limbajul unui sistem întemeiat pe libertate și bunăstare, care își dovedise superioritatea și viabilitatea și, în ultimă instanță, oferea perspectiva emancipării generale.

Istoriografia Istoriei recente – una dintre reușitele eliberării cercetării istorice de restricții, având un centru de performanță în Franța, unde școala de sovietologie deja existentă a putut trece foarte ușor la abordarea profesionistă a Istoriei recente (1990 – 2000) – a fost cea care a identificat îndreptarea ideologiei Globalizării spre găsirea unui corp de principii fundamentale pentru lumea globală și spre aplicarea proiecțiilor sale într-un proces. Premisa a fost enunțată astfel: „Oamenii sunt văzuți pretutindeni ca având nevoi și dorințe similare”/*Humans everywhere are seen as having similar needs and desires* (Universalism) și „Indivizii diferă prin capacitățile, resursele și străduințele lor, dar cu toții au aceleași drepturi și obligații de bază”/*Individuals vary in their capacities, resources and industry, but all have the same basic rights and duties (World Citizenship/„cetățenia mondială”)*³. S-a constatat de către Istorie că cea mai bună soluție pentru gestionarea acestei realități este sistemul politic al democrației, care trebuie să capete un caracter global. Legătura funcțională

² Ibidem.

³ William D. Coleman, Sarah Wayland, “*The Origins of Global Civil Society and Non-Territorial Governance: Some Empirical Reflections*” în *GHC Working Paper series 05/1* February 2005, p.2.

principală a sistemului este între cetățeni (alegători) și reprezentanții lor aleși (decidenți executivi), dar ea se produce în momentul de față în interiorul unor entități teritoriale numite generic **națiune** sau **națiune-stat**.

*Globalization confounds this connection between decisions, citizens and territory by eroding the capacity of nation-state decisionmakers to deal effectively with many of the demands placed on them by citizens. This development has led scholars to talk about the nature of non-territorial governance and the possibility for global civil society to address some of the challenges to democracy that arise from such governance*⁴.

Globalizarea amestecă această conexiune între decizii, cetățeni și teritoriu prin erodarea capacității factorilor decizionali ai statului-națiune de a gestiona eficient multe dintre cererile încredințate lor de către cetățeni. Această evoluție i-a determinat pe învățați să discute despre natura guvernantei non-teritoriale și despre posibilitatea ca o societate civilă globală să abordeze unele dintre provocările democrației care emană dintr-o astfel de guvernanță.

Practic, Globalizarea solicită națiunilor-stat să-și subordoneze concepția organizatorică și funcționalitatea acestui ideal, în contextul în care actuala economie a lumii poate fi definită prin trei procese: (1) Nu există soluții naționale pentru probleme transnaționale; guvernele sunt obligate să colaboreze pentru a găsi soluții comune la probleme comune. (2) Corporațiile transnaționale sunt principala forță a economiei globale; ele determină direcțiile generale ale economiei națiunilor-stat, mai mult decât guvernele. (3) În interiorul unei națiuni-stat, autoritatea guvernamentală este erodată de forțe social-populare; organizațiile nonguvernamentale au devenit forțe active care de cele mai multe ori modifică politicile (determină cursul evenimentelor); ele sunt nervul terminal al umanității, mai mult decât guvernele⁵. Totodată, principiul fundamental al existenței națiunii-stat fiind suveranitatea, considerată a fi o teorie politică, este necesar, pentru atingerea scopului societății civile globale, ca națiunile-stat să reflecteze asupra teoriei pe baza căreia își întemeiază existența politică și să cedeze o parte a suveranității lor

⁴ *Ibidem*, p. 4.

⁵ Keith Suter, *What does Globalisation really mean?*, Club of Rome. Deutsche Gesellschaft, 3. Quartal 1998, p. 4.

acestui proces și ideal, mai ales în părțile care privesc interconectarea globală absolut necesară funcționării cetățeniei mondiale (*World Citizenship*).

Una dintre dificultățile aplicării ideologiei Globalizării în cadrul procesului de globalizare este faptul că statul-națiune este constituit pe baza unor principii solide de natură istorică: „*Comunitate stabilă de oameni, istoricește constituită ca stat, apărută pe baza unității de limbă, de teritoriu, de viață economică și de factură psihică, care se manifestă în particularități specifice ale culturii naționale și în conștiința originii și a sorții comune*”, dar considerate astăzi perimate pentru că aceste principii capsulează națiunea într-o entitate independentă și distinctă, care împiedică libera interconectare a Umanității (Universalism). Pentru a depăși acest obstacol, Globalizarea declară națiunea un concept cultural, adică o ficțiune, o invenție găsită la un moment dat în istoria Europei și transferată Americii, unde a funcționat doar un timp, și care astăzi nu mai corespunde dezvoltării globale a umanității. În acest context, Istoria, care este principalul vehicul al legitimării națiunii-stat și al conectării sale individuale, prin definirea unei identități istorice și culturale, cu alte națiuni-stat, trebuie să renunțe la o serie de enunțuri – care sunt, cum am arătat, ficțiune, invenții, concepte ocazionale - și să se subordoneze ideologiei generoase a Globalizării și globalizării sistemului democratic.

Procesul a fost încetinit în perioada crizei economice și financiare mondiale (2009 – 2012) și se află în momentul de față într-o etapă de reconfigurare sau redimensionare.

Structura de bază a proiecției noii societăți globale este conceptul de civilizație bioetică și tehnologică, adică un sistem de guvernare a societății omenești după principiile drepturilor fundamentale ale omului și ale economiei de piață – libertate și bunăstare –, în contextul unei evoluții accelerate a comunicării. Ea tinde să generalizeze sistemul democratic în lume (*Global Democracy*), deoarece numai generalizarea sistemului democratic în lume, care este politic, poate asigura baza dezvoltării ample a tuturor beneficiilor procesului Globalizării. În ultimele două decenii și jumătate, Marile Puteri occidentale au transferat sume uriașe către statele subdezvoltate sau mediu dezvoltate, pentru a susține trecerea lor la sistemul democratic și a asigura funcționalitatea acestuia, pentru creșterea gradului de modernizare, precum și în consum. Ideologia Globalizării manifestă tendința de generalizare pornind de la un „centru” bioetic și dezvoltat tehnologic plasat în Europa (cu extensia

sa americană), numit *Civilizație occidentală*, care generează libertate și bunăstare și totodată militează pentru pacea mondială. Conceptul acesta mai este numit și Eurocentrism. Definierea lui foarte directă și simplă a fost făcută de profesorul Arif Dirlik, de la Departamentul de istorie al Duke University (Durham, USA):

*Eurocentrism is built into the very idea of a world history with global aspirations, as historically the emergence of world history, as of history in general, was a product of EuroAmerican expansion over the world, which called forth new ways to contain and order the world's peoples as well as knowledges. We still need to keep in mind that such histories are produced in EuroAmerica, and if others are now included in the historical process, the inclusion is by invitation*⁶.

Eurocentrismul este o teorie construită în ideea unei istorii a lumii cu aspirații globale, deoarece, din punct de vedere istoric, apariția istoriei lumii, ca și a istoriei în general, a fost un produs al expansiunii euro-americane în întreaga lume, ceea ce determină cu necesitate căi noi pentru a integra și ordona popoarele lumii, la fel ca și cunoașterea. Noi trebuie în continuare să ținem minte ca astfel de istorii sunt produse în EuroAmerica și dacă alții sunt acum incluși în procesul istoric, includerea se face prin invitație.

Din punctul de vedere al națiunilor-stat din afara grupului Marilor Puteri, proiecțiile imaginare sau vizionare pe care încearcă să le pună în practică Marile Puteri occidentale intră însă în contradicție cu particularități ale națiunilor, religiilor, culturii și istoriei, deoarece acestea conțin aspecte conflictuale ce supraviețuiesc în mentalități. De aceea, un domeniu al Globalizării este Globalizarea culturală, iar în cadrul ei se află subdomeniul Globalizării în Istorie sau a Istoriei. Istoriografiile fostelor state comuniste, inclusiv Istoriografia română, se confruntă, în fața acestui proces, cu o serie de piedici: ele moștenesc restricțiile specifice dictaturilor comuniste, principala restricție fiind la accesul spre istoriografia occidentală; regimurile comuniste au impus confuzia voită între știința istorică și propagandă, motiv pentru care istoriografia profesionistă din timpul regimurilor comuniste a fost izolată și diminuată, în timp ce propaganda pe teme istorice a devenit istoriografie

⁶ Arif Dirlik, *Globalization as the End and the Beginning of History: The Contradictory Implications of a New Paradigm*, Ed. GHC Working Paper 00/3, pp. 39-40; textul a fost publicat și în revista *Rethinking Marxism: A journal of Economics, Culture & Society*, Volumul 12, nr. 4, 2000, pp. 4 – 22.

oficială a regimului/statului; ele au definit și întreținut conceptul națiunii-stat. Națiunile-stat respective există în forme teritoriale și etnice așa cum au fost constituite pe baza Dreptului istoric, nu a Dreptului politico-economic, deoarece au apărut într-un anumit context istoric al imperiilor, războiului mondial și al lansării Statelor Unite ale Americii ca principală putere industrială, o sinteză elocventă a acestei situații fiind formulată de istoricul armean Agop Garabedian:

„Țările Europei de Sud-Est nu au avut timpul istoric de a se moderniza prin mijloacele industrializării. Când noile state din regiune și-au făcut apariția, repartizarea teritoriilor de producție sau a piețelor era deja stabilită. Singura atitudine pe care o puteau opune acestei situații era de a adopta modernizarea condusă de stat. În aceste condiții, naționalismul a apărut inevitabil drept forța motrice intelectuală și emoțională a acestui tip de modernizare. Acest model își păstrează vitalitatea pe durata unei perioade foarte lungi”⁷.

Victoria Occidentului în Războiul rece și dificultățile de gestionare a noii situații mondiale, odată cu dispariția blocului militar sovietic și a amenințării nucleare, au generat numeroase dezbateri, inclusiv asupra unor viziuni noi despre cultură și, în particular despre istorie. Ele au fost dominate de contradicția între teoria istoriei-active, ca descriere a evoluției umanității, și teoria istoriei-balast, care apasă prezentul și frânează viitorul. Seminariile mai importante au fost transcrise în cărți care au circulat în mediile intelectuale din lume, inclusiv din România. Din ele se extrag câteva idei specifice ideologiei Globalizării:

Prima idee: dispariția confruntării globale necesită nu numai dispariția confruntării regionale, interstatale și intrastatale (interetnice), ci și o acțiune asupra cauzelor acestor confruntări, identificate în structura mentalităților; mentalitatea popoarelor întemeietoare de națiuni-stat trebuie schimbată (în primul rând, să abandoneze naționalismul, văzut incorect numai ca atitudine extremistă);

A doua idee: cauzele au fost identificate de ideologia Globalizării în conceptul de *națiune* (pentru că acesta ar izola popoarele), în *religii* (pentru că

⁷ Agop Garabedian, *L'Europe du Sud-Est, présent et avenir* în Bulletin nr. 28/1988-1999, Association Internationale d'Etudes du Sud-Est Européen, Ed. Enciclopedică, București, 1999, p. 179.

acestea se află în conflict dogmatic), în *cultură* (pentru că aceasta întreține particularitățile etnice ale unui popor, îl diferențiază de altele), în *istorie* (pentru că aceasta conține evidența conflictelor, a cauzelor și a consecințelor și întreține memoria națională).

A treia idee: toate aceste domenii conflictuale ale vieții trebuie îndepărtate din prim-plan și marginalizate pentru a nu mai produce efecte.

Ca proces, Globalizarea este o nouă abordare internaționalistă, dar neconflictuală. Problema ei practică constă în faptul că lumea actuală este în continuare condiționată de geografie și configurată de istorie. Încercarea de a depăși aceste două inconveniente prin reguli internaționale, prin caracterul transnațional al comerțului și prin dezvoltarea tehnologică excepțională în domeniul comunicațiilor conduce la trei consecințe, identificate de analiștii Globalizării:

1. Pentru Civilizația occidentală, pentru „centrul” și originea Globalizării, toate domeniile frenatoare (conceptul de națiune și naționalismul; religiile; cultura popoarelor întemeietoare de națiuni; istoria) sunt plasate în trecut și prezentate sub forma de literatură, adică sub forma unui rezumat, a unei povestiri generale, imprecise și fără detalii, fără cauze și fără consecințe, ca ceva ce nu poate fi anulat sau ascuns, dar care a fost ceva negativ din trecut și nu trebuie reactivat (de ex. conflictele franco-germane, dictaturile de Dreapta și de Stânga, colonialismul, războiul civil american, cruciadele, jihadul, conflictele interetnice din Balcani etc.).

Publicistica occidentală este inundată de 20 de ani cu cărți despre nedreptățile făcute de colonialismul occidental popoarelor din Africa, de statul american împotriva amerindienilor și negrilor, despre discriminările împotriva femeilor și a persoanelor cu orientări religioase, sexuale, ocupaționale minoritare, despre consecințele dezvoltării tehnologice asupra mediului etc. Ele toate par a demonstra că Occidentul recunoaște aceste nedreptăți, dar numai ca fiind petrecute în trecut și fără consecințe astăzi. **Ideologia Globalizării nu face legătura între aceste erori din trecut și situația de astăzi a națiunilor care au suportat acele nedreptăți. Dimpotrivă, ideologia Globalizării afirmă că le-a adus civilizația modernă.** Aceasta explică de ce toate domeniile arătate mai sus trebuie marginalizate și rezumate într-o poveste fără detalii.

2. Națiunile celelalte sunt afectate de ideologia și de procesul Globalizării pentru că amândouă, prin marginalizarea domeniilor naționalismului, religiei, culturii și istoriei, atacă **identitatea națională** a popoarelor creatoare ale acelor națiuni, implicit identitatea lor culturală. Toate aceste națiuni sunt create în secolele XIX și XX pe criteriile de mai sus. Problema de fond este că Civilizația occidentală funcționează după **Dreptul politico-economic** (puterea economică, militară, diplomatică, performanța democratică), iar națiunile din Estul Europei, inclusiv România, funcționează după **Dreptul istoric** (existența istorică a unui popor, care a înființat un stat, nu se știe precis cum, care are o cultură proprie și o anumită religie dominantă și ocupă un teritoriu care la urma-urmei este ceva relativ, rezultat din tratate internaționale etc.).

Criteriile Dreptului istoric nu oferă automat libertate și bunăstare, ci doar o identitate relativă, inefficientă și inutilă, iar pentru obținerea libertății și a bunăstării este nevoie de aplicarea criteriilor Dreptului politico-economic. Soluția pe care o oferă Globalizarea acestor popoare este: **dacă ești liber și ai ce mânca, nu mai contează cine ești!**

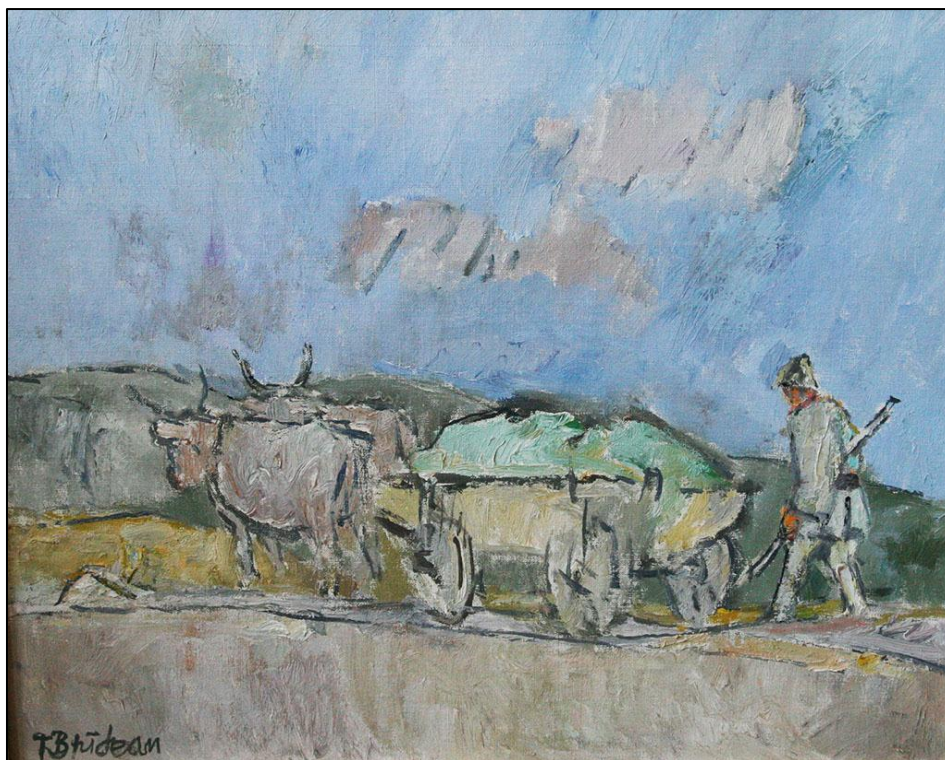
3. Principalul vehicul al noii ideologii este manualul școlar, compus numai din rezumate neconflictuale și informații generale, astfel încât elevii și studenții să fie protejați de efectele mentalității antiglobaliste, iar principala metodă de abordare a educației este corectitudinea politică. Scopul generos al lor este eliminarea elementelor nefaste democrației și economiei de piață din mentalitatea comunităților naționale întemeiate pe Dreptul istoric și care au cunoscut alte sisteme politice și economice.

În plan intelectual, al analiștilor și propagatorilor ideologiei Globalizării, toate formele de adversitate la răspândirea și aplicabilitatea procesului ei au fost concentrate în conceptul de **mentalitate retrogradă** sau **rezistentă**, ca fel particular de a gândi al unei colectivități care ezită, nu se conformează total sau refuză integrarea în proiectul societății globale neconflictuale și prospere. Este și cazul poporului român în viziune globalistă. Conceptul surprinde, incontestabil, excesele tuturor domeniilor frenatoare enunțate – ultranaționalismul, fanatismul religios, discriminarea minorităților etnice, culturale și sexuale, legislația sau politicile guvernamentale rigide față de libertățile cetățenești, maculatura sau literatura de propagandă, curentele antidemocratice și, în particular, antioccidentale – prezente în mentalitățile

acelor colectivități, mai ales dacă sunt majoritare într-o națiune. Problema este că unele sau toate aceste excese sunt atribuite artificial și agresiv inclusiv **adevărului istoric**, atunci când acesta, deși stabilit pe baza cercetării istorice profesionale, cu respectarea tuturor principiilor științei istorice, „răscolește” un trecut antagonist sau violent, înfățișează erorile unui obiect istoric precis (personalitate, guvern, regim, politici ale unui stat sau grup de state), mai ales cele făcute împotriva altor națiuni, introduce în concluzii responsabilități istorice atestate documentar, produce probe istorice care se pot transforma în probe juridice (mai ales în cazul Istoriei recente), argumentează Dreptul istoric în defavoarea Dreptului politico-economic.

Toate aceste efecte ale Globalizării în cultură se produc și în România.

Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu

O PERSONALITATE ÎMPINSĂ ÎN UITARE: BARONUL DAVID URS DE MARGINEA

David Urs s-a născut la 1 aprilie 1816 în satul Mărgineni, în familia unor vechi nobili români din țara Făgărașului, membri de seamă ai Regimentului de Graniță I de la Orlat.

A urmat cursurile primare la școala centrală a Regimentului I Român de Graniță din Orlat, iar studiile medii la școala superioară secundară a Regimentului II Român de Graniță din Nasăud (Institutul Militar). La 18 ani își începe activitatea militară, ca fruntaș, în 1834 devine sergent major, iar în 1841 devine sublocotenent. În anul 1848 aderă la idealurile *revoluției* și semnează petiția către împărat, ca președinte al Marii Adunări de la Orlat care cerea păstrarea unității imperiului, fapt care-l poziționează atât pe el personal cât și națiunea română pe aceeași baricadă cu curtea de la Viena împotriva acțiunilor maghiare. A luptat cu succes contra *honvezilor*, motiv pentru care a fost decorat și avansat locotenent, pentru ca în anul următor să ajungă până la gradul de maior, având comanda unui batalion de infanterie la Pecs.

Având gradul de maior, va fi comandant de batalion în timpul războiului austro-italo-francez din 1859, remarcându-se în bătălia de la Solferino și Medole, unde, prin acțiuni tactice bine coordonate și anticipate, salvează practic de la dezastru grosul armatei austriece. Această faptă îi va aduce lui David Urs gradul de colonel și cea mai înaltă distincție militară a coroanei habsburgice, *Crucea de cavalier al Ordinului Maria Theresia*, iar în 8 ianuarie 1860 este înnobilit de împăratul Franz-Joseph cu titlul de *baron de Marginea*. Este de remarcat faptul că David Urs este primul român care primește Ordinul Maria Theresia. În februarie același an revine în Transilvania, la Deva, unde va face parte din comandamentul garnizoanei, iar din iunie 1863 va deveni comandantul acesteia¹.

În 1866, în timpul războiului prusaco-austriac, i se încredințează comanda fortului Insulei Lissa, poziție strategică pentru controlul Mării

¹ Apud : V. Streffleur, *Österreichische militärische Zeitschrift*, IV. Jg., 4. Band, Beilage Nr. 22 vom 15. November 1863, Druck- und Kommissionsverlag Carl Gerold's Sohn, Wien 1863, p. 163.

Adriatice. Italia, dorind să elibereze și Veneția de sub autoritatea habsburgică, se alătură Prusiei, declarând război Austriei, iar la 15 iulie, ministrul marinei italiene solicită bombardarea și ocuparea Insulei Lissa, pentru ca două zile mai târziu flota italiană, *Regia Marina*, să atace cele trei porturi principale ale insulei: Porto Comisa, Porto Manego și Porto San Giorgio. Un proiectil cade la picioarele comandantului David Urs, fără a exploda, iar ca semn de recunoștință, el va păstra proiectilul întreaga viață, iar urmașii săi îl vor încastra în monumentul funerar de la Sibiu, vizibil și astăzi. Copleșiți numeric, atacați din toate direcțiile, lipsiți de resurse corespunzătoare, cei din garnizoană rezistă eroic sub ordinele românului, care nu vrea nicicum să cedeze și dă dovadă de o abilitate tactică rară². Rezistența baronului David Urs în fortul militar de la Lissa a fost atât de puternică, iar numărul de soldați români aflați sub comanda lui în aceea bătălie a fost atât de mare, încât o localitate din Făgăraș primește, în memoria celor căzuți în acea confruntare, numele de Lisa, nume păstrat și astăzi deși foarte puțini îi mai cunosc originea.

După realizarea compromisului austro-ungar în 1867, baronul David Urs devine destul de incomod prin pozițiile sale ferme în fața efortului nobilimii maghiare de a-și aplica ideile din timpul revoluției din 1848, acest lucru fiind posibil și prin relațiile apropiate ale acestuia la curtea imperială de la Viena. Toate acestea vor determina pensionarea lui în 1870 din cariera militară, dar nu și din activitatea publică în slujba națiunii. Imediat după pensionare, se va ocupa de școlile grănicerești de la Orlat și Bistrița, va deveni unul din cofondatorii ASTRA și se va implica activ în toate problemele legate de dezvoltarea și afirmarea națiunii române. A murit la Sibiu, unde își avea reședința, la 10 septembrie 1897, lăsând Bisericii întreaga sa avere, mai exact suma de 50.000 de florini. Suma, echivalând astăzi cu aproximativ cinci milioane de euro, era destinată constituirii unor burse de studiu pentru copiii din zonele regimentelor de graniță, baronul David Urs de Marginea contribuind astfel într-un mod admirabil la propășirea culturală a națiunii.

Personalitatea baronului David Urs merită atenție nu doar din perspectiva memoriei colective pentru caracterul său de binefăcător al națiunii române, prin sprijinul acordat în special tinerilor pentru netezirea accesului la

² Vezi pe larg: <http://horia-salca.blogspot.com/2009/10/eroul-de-la-lissa.html> .

cea mai bună educație, ci mai ales prin întreaga sa viață, prin complexitatea relațiilor și importanța acțiunilor sale. Deși acțiunile sale par a fi uitate în timp, la o analiză mai atentă ele pot fi astăzi fundamente reale și exemple concrete pentru viitor, deschizând noi perspective și unghiuri de abordare a problemelor curente ale națiunii. Din punct de vedere militar, acțiunile de pe câmpurile de luptă unde David Urs a fost comandant, în mod cu totul special bătălia de la Solferino, unde prin abilitate strategică a salvat de la dezastru armata imperială, au arătat lumii o nouă perspectivă a confruntărilor armate, au impus practic o limită a acestora prin poziționarea pe primul loc a vieților umane înaintea prestigiului militar, salvarea vieților umane fiind principalul deziderat în acțiunile lui David Urs. Aceste fapte nu doar că stârnesc admirația, dar îl încadrează ulterior pe David Urs de Marginea în categoria fondatorilor principiilor *Dreptului Internațional Umanitar*, fiind primul care le aplică, nu din obligația unor tratate, ci din omenie. Aceste fapte îi vor aduce notorietate și prezența în marea galerie a personalităților militare de la Viena. Presa vremii îl supranumea „eroul de la Lissa”³, iar la un an de la moartea sa a fost publicată o lucrare biografică semnată de Franz Rieger, *Oberst David Baron Urs de Margina. Bei Solferino und auf Lissa*⁴. În limba română apărea tot în acea perioadă o lucrare a lui Victor Lazăr⁵ dedicată personalității lui David Urs, iar o stradă în Sibiu i-a purtat numele până în 1950.

În perioada interbelică, în contextul accentuării mișcărilor centrifuge ale naționalismului, personalitatea lui David Urs este pusă într-un con de umbră, pentru a fi intenționat uitată, odată cu instalarea regimului comunist în România. Această uitare, comandată și controlată, ne costă astăzi enorm de mult în procesul de afirmare și de construire a unei imagini pozitive la nivel european a națiunii române. Exemplele unor personalități marcante în istoria Europei, cum a fost și David Urs, pot fi argumente serioase în afirmarea apartenenței noastre la spațiul civilizațional european și, în egală măsură, motiv de asumare cu demnitate și mândrie a cetățeniei române. David Urs este unul dintre cele mai elocvente exemple de complementaritate între asumarea

³ *Ost-Deutsche Post* l-a numit „eroul de la Lissa”, nume care a rămas astfel în analele armatei austriece, apud <http://horia-salca.blogspot.com/2009/10/eroul-de-la-lissa.html>.

⁴ Franz Rieger - *Oberst David Baron Urs de Margina. Bei Solferino und auf Lissa* - „Colonelul Baron Urs de Margina. La Solferino și pe insula Lissa”, Hermannstadt - Sibiu, 1898.

⁵ Victor Lazăr, *David Urs de Marginea - biografia eroului și susținătorului școlilor grănicerești*, în *Biblioteca populară a Asociațiunii (ASTRA)*, nr. 109.

identității naționale și asumarea activă a apartenenței europene. Campaniile publicitare gen „*Sunt cetățean european*”⁶ difuzate intensiv la Tv, poate că nu ar mai părea așa de propagandistice și de superficiale dacă ar privi puțin la acest tip de model european.

Din punct de vedere al strategiei militare și al comportamentului militar, David Urs a oferit un model de interoperabilitate, cooperare și integrare a propriilor obiective în obiectivele generale ale comunității internaționale. Dar studiile românești serioase despre baronul David Urs lipsesc. În absența unui efort din partea română de a semnaliza personalitatea comandantului militar al fortului Lissa, studiile realizate de italieni despre bătălia de la Lissa, mai exact Giacomo Scotti, *Lissa 1866. La grande battaglia per l'Adriatico*⁷, trec sub tăcere aspectele care de fapt au marcat bătălia, considerând-o una doar navală, fapt cu totul fals și inexact istoric.

Relevarea personalității lui David Urs baron de Marginea poate fi un instrument util și puternic în fundamentarea unei imagini pozitive a națiunii române, atât în raport cu ea însăși, cât și în raport cu ceilalți, un instrument real în eforturile guvernamentale în scopul schimbării în bine a percepției despre națiunea română în interiorul și afara granițelor. Ignorarea unor asemenea resorturi conduce la o eșuare a imaginii. Ca argument principal stă însăși exemplu orașului Sibiu, care deși a cunoscut o amplă dezvoltare culturală și economică, nu este doar orașul baronului Brukenthal, personalitate incontestabilă a Sibiului și a Transilvaniei, ci este și orașul baronului român David Urs de Marginea, personalitate cel puțin echivalentă la nivel european, cu cea a lui Brukenthal, însă uitată și ignorată, fapt care privează, sau cel puțin limitează mult, noi abordări de dezvoltare cultural-turistică a orașului și regiunii.

Marius Șpechea

⁶Vezi pe larg: <http://consumatoreuropean.ro/despre-campanie/>.

⁷ Giacomo Scotti - *Lissa 1866. La grande battaglia per l'Adriatico*, LINT Editoriale, Trieste, 2004.

În sprijinul culturii de securitate

SIMPOZIOANE ȘI DEZBATERI

SESIUNE DE COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE ÎN JUDEȚUL VÂLCEA

În perioada 20-22 iunie a.c., a avut loc în localitățile Râmnicu Vâlcea și Prundeni o sesiune de comunicări științifice sub genericul „Știință – Istorie – Intelligence”. Evenimentul a fost organizat de Societatea culturală „Art-emis”, Academia Oamenilor de Știință din România, Sucursala Vâlcea a ACMRR-SRI și Primăria Prundeni și s-a bucurat de participarea unor cunoscuți istorici, analiști și personalități locale.

În cursul simpozionului, atât în secțiunea istorie cât și la cea de *intelligence*, au fost prezentate comunicări pe teme de istorie și securitate națională, de către col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI, prof. univ. dr. Cristian Troncotă, redactor șef al revistei „Vitrallii – Lumini și umbre” (D.S.S. - Sfârșit sângeros), prof. univ. dr. Corvin Lupu (*Conflictele îndelungate dintre Nicolae Ceaușescu și instituția Securității s-au „decontat” în decembrie 1989*), col. (r) dr. Tiberiu Tănase (*Preocupările lui Mihai Viteazul, Șerban Cantacuzino, și Constantin Brâncoveanu pentru informații secrete*).

Au transmis mesaje general colonel (r) Iulian Vlad și gl. bg. (r) Aurel I. Rogoan.

Comunicările, apreciate de participanți, au suscitat numeroase și fructuoase dezbateri, parte din acestea putând fi urmărite la adresa internet: https://www.youtube.com/watch?v=6vhvqN39_KE .

SIMPOZIOANE LA ORADEA, BAIA MARE ȘI GALAȚI

Cu sprijinul sucursalelor **Bihor, Maramureș și Galați**, în cele trei județe au fost organizate acțiuni de promovare a culturii de securitate, în contextul prezentărilor volumelor „*Fereastra serviciilor secrete – România în jocul strategiilor globale*” și „*Apusul Agorei – România sub al șaselea ESCU*”, semnate de **gl. bg. (r) Aurel I. Rogojan** și publicate de editura Proema din Baia Mare.

- Cele două volume au fost prezentate – cu participarea autorului – în cursul unui eveniment organizat cu sprijinul sucursalei **Galați** în cadrul „Festivalului Național al Cărții” desfășurat la Biblioteca Județeană „V. A. Urechia” în perioada **20 – 24 mai** a.c.

- La **Oradea**, evenimentul a fost organizat la **17 iunie**, la Sala de festivități a Primăriei municipiului Oradea, în parteneriat cu Biblioteca județeană „Gheorghe Șincai”, Uniunea Culturală „Vatra Românească”, Asociația “România Proeuropeană”, Asociația Culturală „România în lume” și Editura Proema din Baia Mare.

Volumul a fost recenzat de domnul general Iulian N. Vlad, președinte de onoare al ACMRR-SRI, și de prof. univ. dr. Mihai Drecin, în moderarea directorului Bibliotecii județene, prof. Ligia Mircian.

De asemenea, gl. bg. (r) Aurel I. Rogojan a susținut un expozeu, îndelung aplaudat, cu privire la „*Rolul agorei bihorene din secolele XIX-XX la realizarea unității culturale și politice a poporului român*”.

- Un eveniment similar a avut loc la **18 iunie**, la Teatrul municipal din **Baia Mare**, în organizarea Sucursalei Maramureș, în parteneriat cu Editura Proema și Primaria Municipiului Baia Mare.

Volumele au fost prezentate de domnul general Iulian N. Vlad, și de prof. univ. dr. Terezia Filip, moderatoarea evenimentului.

Prezenți la manifestare, primarul municipiului Baia Mare și președintele Consiliului Județean Maramureș au rostit alocuțiuni de salut. A reținut, în mod special, atenția cuvântul domnului primar Dorin Cherecheș, care a subliniat rolul important al serviciilor de informații pentru securitate națională „într-o lume cu valori răsturnate”, spunând că întâlnirile cu oameni cu experiență în domeniu pot lumina calea către o lume corect așezată.

În toate cele trei județe, mass-media locale au acordat spații generoase evenimentelor, iar autorul a dat ample interviuri presei scrise și audiovizuale.

PREZENȚE ÎN MASS-MEDIA

- Cotidianul „**Gorj Domino**” din 4 august a.c. a publicat un amplu interviu cu Președintele ACMRR-SRI, col. (r) Filip Teodorescu, intitulat „*Despre cum a fost cucerită România – Convorbiri cu fostul șef al contraspionajului român*”, consacrat, între altele, rolului important al serviciilor de informații pentru apărarea valorilor naționale.
- Revista „**Art-Emis.ro**” a reluat, la 8 iunie a.c., sub titlul „*Adevăruri incomode*”, editorialul apărut în nr. 18 al revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*” („*Pe cine incomodează adevărul? – o discuție liberă cu dl. Filip Teodorescu*”).

NOTE DE LECTURĂ

UMBRE ALE ISTORIEI ÎN ORIENTUL ÎNDEPĂRTAT

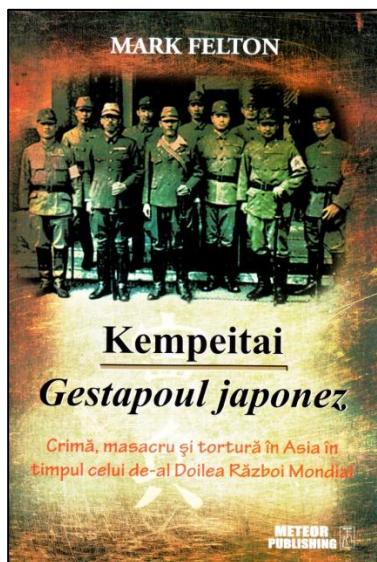
Recent a apărut la editura Meteor Publishing lucrarea **Kempeitai – gestapoul japonez: crimă, masacru și tortură în Asia în timpul celui de-al Doilea Război Mondial**, semnată de istoricul american Mark Felton.

Volumul este o monografie a temutei poliții secrete a Japoniei anilor '40, iar autorul avertizează de la început că „această carte nu este pentru cei slabi de înger sau care se oripilează ușor”, deoarece ea aruncă „o privire fugară în inima întunecată a omenirii”.

Lucrarea prezintă originile, organizarea și rolul îndeplinit de poliția militară a Japoniei (Kempeitai – „Corpul Soldaților Legii”) în perioada celui de-al doilea război mondial, în care aceasta exercita o putere practic nelimitată pe teritoriul național și în spațiile cucerite. În plan național, Kempeitai coordona rețele de infractori specializate în extorcarea de bani, dar s-a făcut

mai ales cunoscută prin activitățile de o cruzime nemaiîntâlnită desfășurate în lagărele de prizonieri de război. Experimentele chimice și biologice pe oameni vii, munca silnică și prostituarea prizonierelor au fost adesea asemuite cu atrocitățile din lagărele de concentrare germane. Lucrarea cuprinde numeroase mărturii în acest sens ale supraviețuitorilor.

Autorul subliniază că, deși a fost adesea comparată cu Gestapoul german, Kempeitai avea atribuții mult mai extinse. În plan polițienesc, acestea cuprindeau și activități care în Germania nazistă reveneau *Sicherheitsdienst* (SD) și chiar Abwehr. Kempeitai avea inclusiv o secție de propagandă asemănătoare celei din ministerul german condus de Joseph Goebbels.

În ce privește administrarea lagărelor, secțiile secrete ale Kempeitai derulau, în centre speciale, experimente pe oameni similare cu cele coordonate de Dr. Mengele la Auschwitz, iar pe componenta militară, organizația dispunea de trupe speciale asemănătoare coandourilor SS conduse de Otto Skorzeny.

Deși atrocitățile comise de Kempeitai împotriva Aliaților au fost similare cu cele comise de structurile hitleriste, autorul relevă discrepanța dintre modul în care au fost abordate crimele de război în Europa și în Orientul îndepărtat. Tergiversarea capitulării oficiale a Japoniei (de la 15 august la 2 septembrie 1945) a oferit Kempeitai timpul

necesar pentru a acoperi urmele, distrugând documente și eliminând martori, iar majoritatea agenților Kempeitai nu au fost deferiți tribunalelor. În total, au fost acuzate și judecate 5700 de persoane și au fost pronunțate 3000 de condamnări, din care 920 de sentințe capitale au fost executate, ceea ce, conform statisticilor, a echivalat cu o execuție pentru fiecare 250 de prizonieri de război aliați uciși de japonezi.

Spre deosebire de Germania, Japonia nu a făcut obiectul unei condamnări internaționale și nu a cerut scuze pentru atrocitățile comise. Războiul a fost repede uitat, iar Kempeitai „a devenit o notă de subsol a istoriei, cunoscută doar universitarilor și istoricilor”... [Gl. bg. (r) Maria Ilie]

PAGINI LITERARE

Col. (r) Petru Popița

Onorat Colegiu,

Din motive de ordin personal, prestigioasa publicație „*Vitralii – Lumini și umbre*” a ajuns în biblioteca mea abia în anul IV al apariției sale. O parte din „terenul” pierdut l-am recuperat citind cartea-document „*Adevăruri incomode*”. De doi ani sunt abonat al revistei veteranilor, o aștept, trimestrial, ca pe un prieten drag și o citesc cu plăcere și interes, precum citeam în tinerețe „Magazinul istoric” sau cărțile de „uz intern”, de la biblioteca specială. Un lucru bine făcut dă satisfacție atât creatorilor săi, cât și utilizatorilor. Iar revista veteranilor din Serviciul Român de Informații e făcută cu profesionalism, slujește cu dârzenie adevărul și apără cu perseverență demnitatea celor ce și-au servit Patria, activând în serviciile secrete românești. Mie, ca fost combatant pe “frontul invizibil” îmi înseninează zilele și-mi redă mândria de contribuabil anonim la binele și prosperitatea Patriei noastre, România. De aceea, vă rog să-mi îngăduiți să transmit felicitări colegiului de redacție și tuturor autorilor materialelor publicate în revistă.

Salut cu bucurie deschiderea rubricii „Pagini literare” care, alături de lucrările de pictură ale veteranilor, vor împleti cununi de flori și de cuvinte potrivite pentru împodobirea cuprinsului de istorie contemporană al publicației.

Viață lungă revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”!

Din casa noastră cu vitralii,
În jocuri de lumini și umbre
Încet, dar sigur adevăr răzbate
Luând valențe din detalii.

Înaintez, alăturat, câteva versuri pe care le-am intitulat „**Mândria unui veteran**” și pe care le dedic veteranilor din Serviciul Român de Informații.

Cu respect,

Colonel (r) Petru Popița

MÂNDRIA UNUI VETERAN

Eu nicio clipă nu m-am rușinat
Că am fost ofițer de informații
Deși, dintr-un decembrie-nsângerat,
Ni se aduc tot felul de-acuzații.

De tot ce merge prost sunt vinovat,
Deși la jafuri nicicând n-am luat parte
Și-așa, la general, sunt acuzat
Fiindc-am lucrat cândva-n Securitate.

Până și relele din comunism,
O, Doamne, cum îngădui mârșăvia!
Ni se impută nouă, cu cinism,
Celor ce am slujit cu cinste România.

Dar n-are niciun rost să mă frământ.
Tot ce-am făcut mi-asum azi cu tărie
Căci pentru tine depus-am jurământ,
Frumoasă și eternă Românie.

Dușmanii mei pot veșnic cleveti,
De vorbe otrăvite nu-mi mai pasă
Dar sufăr când bag seamă că-n fiecare zi,
Se năruie cu-ncetul țara noastră.

Și-oricât aș vrea, eu n-o pot apăra
Și treaz visez cum eram noi odată,
Eu tânăr și puternic, iară ea
Frumoasă ca o floare și bogată.

Prietene, îngăduie-mi să-ți spun,
Iar dacă vrei îți dau și explicații,

Că nu e stat pe globul cel rotund
Să n-aibă un serviciu secret de informații.

Așa că, nu doar la români
S-au strâns și s-or mai strânge informații,
O fac și au făcut-o din bătrâni
Chiar cei ce ne-aduc astăzi acuzații.

Iar eu sunt mândru că-s dintre acei
Ce-au înfruntat, pe front secret, dușmanul
Și au servit, cu drag și cu temei,
Sub tricolor, și Patria, și neamul.

Nicolae Ardeleanu

IUBITO, ASCULTĂ-MĂ!

Dacă ar putea să vorbească,
Soarele ar rosti aceste cuvinte,
tot atât de convingător ca atunci
când arde dimineața la numai o oră
după ce s-a desprins de pământ
și-ți aduce aminte că ieri a plouat
și e început de vară.

Iubito, ascultă-mă
așa cum îți ascuți respirația
pe creasta unui deal și privind în jos, în depărtări,
îți eliberezi din strânsoare
părul bogat, un steag galben
unduind în bătaia vântului.

Ochii înecați de-amintiri mi-i închid,
coborând peste gânduri
imaginea câmpului de un galben tulburător,

galben respirând depărtări
și emoții, și chipuri,
și seri din copilărie, dintr-o visată copilărie,
cu senzații adânci și miresme
cum nu credeam să învie,
dar iată-le că se-ntorc așa cum au fost.
Îmi înconjoară trupul
Mă simt la amiază. Mi-e brațul deodată ușor.
În amurg, când amintirea ta îmi evocă
trăsăturile bine știute,
mă opresc și-mi lipesc fruntea de arbori.

O, iată, fruntea mea
a curs în scoarța copacilor și navighez în lucruri,
topindu-mă în ele, înflorindu-le,
eliberând din coaja ghindei
sutele de ani ale stejarilor.

MĂ UIT LA TINE, TOAMNĂ,

Cine ți-a mușcat buzele, Toamnă,
de-ți sângerează frunzele, ca buzele mele?
Ce iubit își alintă tâmpilele zării,
de se-nalță cutezătoare ca tâmpilele mele?
Ți-e drag, Toamnă, ți-e drag dragul tău,
de-ți sunt ochii cerului blânzi și afunzi ca ai mei?
Mă uit la tine, Toamnă-ndrăgostită
Și simt că ești frumoasă.

Gl. bg. (r) Ioan Florian

NU EXISTĂ IUBIRE

Nu există iubire
Doar un munte greu accesibil
Pe care-l urci târâș.
Ajuns în vârf, te amețește
Prăpastia deschisă alături ...

Nu există iubire ...
Numai un Titanic
Care plutește pe apele lumii,
Salvând sufletul înecaților
Rechemându-i la suferință.

Nu există iubire ...
Doar un strigăt sfâșietor de cerb,
Sau de cocoș de munte
În anotimpul simțurilor incendiare.
Nu există iubire ...
Doar un cântec misterios
Auzit doar în doi,
Salvați, astfel,
În eternitate.

DINCOLO DE NORI

S-au stins câteva lumi
De când te caut.
S-au spus atât de multe cuvinte
Și-au înflorit câmpuri
De iluzii.
Toate s-au risipit.
Un cor de șoapte auzeai
Că ești frumoasă.
Ochii tăi îi văd de-atunci,
De la-nceputuri,
Luminându-mi calea
Spre pieire.
Neuitata mea,
Te caut să-ți spun
Că dincolo de nori
Nu există nimic.

AȘTEPT PLOILE

Toamna
Din nou s-a așezat
Pe sufletul meu
Ca o pecete domnească.
Culorile arămii
S-au întins peste tot.
Simt golul de păsări
Care mai ieri
Inundau văzduhul.
Sus un vânt slab
Plopii, înalți
Își tremură
Bănuții de argint.
Lumina scade.
Aștept ploile
Să spele amintirile
De-o vară,
Amintirile de-o seamă cu mine.

Lt. Col. (r) Mircea Dorin**ÎNSFINȚEASCĂ-MI-I ȚĂRÂNA***Șirului nesfârșit de eroi ai neamului românesc*

Însfințească-mi-i țărâna pe aceia care mor
Pentru țara și neamul trăitor pe astă glie,
Plânși să fie cu lacrimi de dor
Iar amintirea lor icoană vie.

Voi eroi ai țării mele, flori pe-ntinsele hotare,
Semănat-ați sfânta glie cu-al vost' suflet împăcat,
Veșnicească-vă urmașii într-un gând de înălțare
Să rămână al vost' nume, peste timpuri neuitat.

Iară voi veți fi amnarul ce-o aprinde înc-odată
Iasca sufletului nostru ca să ardem strâmba lume,
Și voința ce-ntări-va brațul slab să-l facă faptă
Și să-ntoarcă brazdă nouă peste-o lume ce apune.

De-asta când 'nălțăm o rugă la uitatele morminte
Și aprindem pentru dânșii muc de sfântă lumânare,
Să le cerem iertăciune în smeritele cuvinte
Pentru viața dată vamă, pe cel câmp, numit onoare.

Col. (r) Constantin Matei**PE MUNTELE MĂSLINILOR**

Pe coline buciumă lumini
În chindie soarele se lasă,
se-aude-o doină-ntre măslini –
doina de întoarcere acasă.

În păduri se țese-ngemănarea
tainică în tril de ciocârlie;
în desiș își arcuiesc cântarea
păsările neștiute în copilărie.

Tot mai jos coboară înserarea
în pădurea deasă de măslini.
Stau și-ascult în liniște cântarea
toarsă pe o orgă de lumini.

NOPTI ALBE

Am regăsit în troieniri de iarnă
imaculatul nopților-statui
și-a început încet, încet să cearnă
cu fulgi, o strălucire-a nimănui.

Acum, într-un târziu le-am dat culoare
și-am tălmăcit în ele gândul meu
să le veghez, visând cu fiecare
în albul întunericului greu.

Le-am pus un voal mireselor de noapte
strălucitor, să nu mă pierd în vis
și s-a făcut un evantai de șoapte
în universul beznei larg deschis.

Și noaptea albă, mare și adâncă,
acum e mai frumoasă pentru mine;
Nespuse taine vor rămâne încă
în nopțile tăcerilor depline.

Am regăsit în fulguri de nea
culorile de liniște-n iubiri
și gândul se transformă într-o stea
în albul tăinuit de străluciri.

Col (r) Theodor Borcan

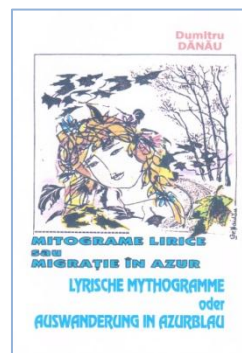
IMNUL VIEȚII

Nu briliantele ne fac mai fericiți,
Ci doar cuvântul magic de iubire,
Înregistrat în banda unei vieți – spre amintire –
Pe care-o derulăm apoi satisfăcuți.

În tumultuoasa viață trecătoare,
Ne fac mai fericiți un simplu „Te iubesc!...”
Când este și transmis firesc
Acelora ce dăruiesc momente-nălțătoare.

Doar o privire tandră, de femeie
Ne poate liniști din suflete furtuna,
Cu-a ei chemare magică, de zeie.

Iar confidenta inimilor, Luna,
Ne cere ca pe boltă luminos să steie
Un magic „Te iubesc!”, întotdeauna.

Col. (r) Dumitru Dănu*(din volumul**Mitograme lirice – Lyrische Mythogramme)***CREANGA DE AUR**

... fiecare ascunde în el o
 CREANGĂ DE AUR
 de unde -
 dulcea povară a căutării
 crisalidei...
 înțelepciunea șarpelui –
 ori viclenia lui –
 ne-ar putea învăța
 încolăcirea în jurul
 MEMORIEI,
 ca o iederă strângând în brațe
 trunchiul vânjos al
 TIMPULUI

DER GOLDENE ZWEIG

... jeder versteckt in sich
 einen goldenen Zweig...
 deshalb –
 die süße Last der Erkundigung
 über die Chrysalide...
 ...Die Klugheit der Schlange –
 oder ihre Heimtücke –
 dürften und leicht lehren
 ihr Umschlingen um das
 Gedächtnis
 Wie ein mit seiner Liebe
 Den starken Stamm der Zeit umarmender
 Efeu...

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI

- În perioada 12-13 iulie, în organizarea Sucursalei **Gorj**, a avut loc în stațiunea Rânca o reuniune a membrilor sucursalelor Gorj, **Hunedoara** și **Dolj**, cu participarea președintelui ACMRR-SRI, col. (r) Filip Teodorescu.
- În cursul lunii iulie, Sucursala **Dâmbovița** a organizat pentru membrii săi două excursii, pe raza județului Argeș (mănăstirea Curtea de Argeș, cetatea Poenari și barajul Vidraru), respectiv în municipiul București, cu vizitarea Parlamentului României.
- La 26 iunie, membri ai Sucursalei **Covasna** au participat la festivitățile organizate cu prilejul „Zilei Drapelului României”, la Monumentul Ostașului Român din Sf. Gheorghe.
- În cursul lunii iulie, Sucursala **Neamț** a organizat pentru membrii săi, cu sprijinul conducerii Consiliului Județean, o vizită de documentare la câteva firme ale grupului TCE 3 Brazi, importantă companie românească specializată în agricultură, zootehnie și industrie alimentară.

Membrii Sucursalei **Neamț** au participat de asemenea, la activitățile organizate pe plan local pentru marcarea zilei de 9 Mai, precum și a Zilei Rezervistului Militar (30 mai).

- Pe parcursul trimestrului au avut loc reuniuni periodice ale sucursalelor, care au constituit prilejuri, atât pentru abordarea unor probleme de actualitate și de interes pentru membrii acestora, cât și pentru socializare.
- Sucursalele Asociației au organizat și în acest trimestru momente festive în care i-au omagiat pe cei care au activat în structurile naționale de informații și au ajuns la vârsta senectuții, dar și pe mai tinerii seniori, începând cu vârsta de 65 de ani. A fost evocată activitatea pe care au desfășurat-o cu dăruire și responsabilitate dedicată apărării intereselor Patriei, protejării

valorilor ei fundamentale. Participanții și-au reamintit momente frumoase, reușite sau mai puțin fertile din munca lor, sperând să se revadă peste viitorii cinci ani.

PREZENȚI ÎN VIAȚA ȘI CULTURA CETĂȚII

- Colegul nostru **gl. bg. (r) Vasile Doroș** a reprezentat filatelia și maximafilia românească la salonul internațional „*Timbres Passion 2014*”, una dintre cele mai mari expoziții de filatelie din Europa, ce a avut loc la începutul lunii mai în localitatea Poitiers (Franța).

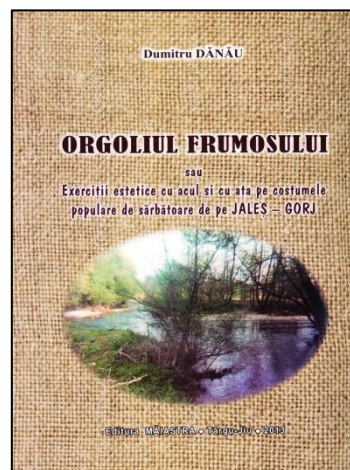
În aceeași perioadă, maximafiliștii români au participat la expoziția „*Maxifrance 2014*” cu 5 colecții și au obținut trei premii „*Vermeil*”, dintre care unul obținut de Vasile Doroș.

- **Col. (r) Didel Bădărău**, din cadrul Sucursalei **Galați**, cu sprijinul Asociației non-guvernamentale „Galați, orașul meu”, al cărei membru-fondator este, **a inițiat organizarea unui „Colț de Istorie”** într-o zonă intens frecventată de localnici și turiști. Colțul de Istorie a fost inaugurat la 2 iulie a.c., prin instalarea a două basoreliefuri cu efigiile domnitorilor Ștefan cel Mare și Alexandru Ioan Cuza.

În aceeași perioadă, colegul nostru a lansat volumul său intitulat „*La frontiera loialității*”, în care abordează problema implicării factorului politic în domenii care ar trebui să excedă competențele acestuia. Ambele evenimente s-au bucurat de o largă participare, atât din partea veteranilor cât și a personalităților și mass-media locale.

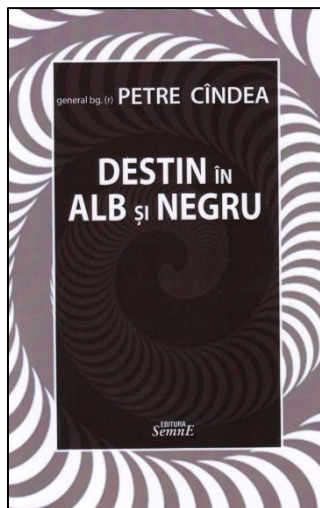
NOI APARIȚII EDITORIALE

- Colegul nostru **Dumitru Dănău** „recidivează” cu două omagii aduse frumosului. Prima este **„Orgoliul Frumosului sau Exerciții estetice cu acul și cu ața pe costumele populare de sărbătoare de pe Jaleș-Gorj”**, apărută la editura Măiastra din Tg. Jiu, o interesantă îmbinare între cercetare (folclorică, istorică și antropologică) și poezie, subsumată îndemnului „*Trăiți în demnitate, păstrând ce e de preț!...*”. Cea de-a doua, intitulată **„Mitograme lirice sau Migrație în azur”**, este o mică bijuterie poetică în limbile română și germană, din care am prezentat o secvență în suplimentul literar al revistei.

- În continuarea romanelor inspirate din activitatea derulată pe meleaguri harghitene, **col. (r) Mihai Constantinescu** publică volumul **„Spovedanie târzie”**, cuprinzând evocări ale activității sale pe meleaguri harghitene, „întâmplări reale, rezolvate de el sau colegii săi, și care le-au generat întrebări și îndoieli, la unele negăsind răspunsuri nici până astăzi”.

- Editura Semne publică, sub titlul „*Destin în alb și negru*”, o culegere de amintiri și reflecții asupra vieții de zi cu zi semnată de gl. bg. (r) Petre Cîndea.

Lucrarea, adresată de autor „*deopotrivă tinerilor sau mai maturilor oropsiți ai muncii de informații*”, își propune să evidențieze „*secvențe/aspecte care să ateste atmosfera de selecție, integrare/promovare și activitate în fostele structuri de informații ale României, precum și tumultul evenimentelor din decembrie 89...*”

- **Cpt. (r) Petre Cristina** aduce un frumos omagiu colegilor săi din Promoția 1967 a școlii Superioare de Ofițeri Activi a Ministerului de Interne, adunând, sub titlul „*Întâmplări adevărate*”, amintiri, documente și fotografii ce relevă secvențe din cariera sa profesională și din activitatea structurilor naționale de informații din România anilor `70.

VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI

Ca în fiecare număr, prezentăm în cele ce urmează unele dintre ecourile recepționate la redacție în legătură cu interesul cu care revista „Vitrallii – Lumini și umbre” este primită în mediile instituționale preocupate de problematica securității naționale, în presa de specialitate și în rândul marelui public.

- Cotidianul sucevean „**Crai Nou**” (11 iulie) prezintă numărul 19 al revistei, concluzionând că „*și acest număr edifică, cu noi argumente, ideea că adeseori sub pretextul eliminării Securității, au fost eliminați oameni, oameni care-și făcuseră datoria*”. Aceeași publicație a recenzat, la 16 mai, și numărul 18 al revistei.
- Publicația sibiană „**Tribuna**” din 5 iunie prezintă numărul 18 al revistei, sub semnătura lui N.I.Dobra, care sugerează, în post-scriptum „*o abordare mai în profunzime a evenimentelor de la Sibiu din decembrie 89 – ianuarie 90, până nu mor de bătrânețe toți cei impicați*”.
- Prin intermediul revistei **prahovene** „**Atitudini**”, reținem aprecierile formulate în publicația „**Cronica veche**” (martie 2014) care „*ne avertizează că în privința revistei Vitrallii – Lumini și umbre... categorisită drept „revista Securității” merită să renunțăm la prejudecăți și să recunoaștem că este un real depozit de informații*”.

* * *

Suntem onorați să găzduim în paginile noastre, începând cu acest număr aniversar, o familie reprezentând patru generații de artiști care au marcat istoria picturii românești. Pentru această deosebită onoare, îi mulțumim doamnei **Angela Popa Brădean**, care a deschis pentru revista noastră o mică parte a unui uriaș univers de creație și spiritualitate plastică și care ne va fi alături în demersul nostru de a aduce în fața cititorilor unele dintre marile valori ale nației române.

Vom începe cu pictorul **Traian Brădean** (1927 - 2013), unul dintre cei mai mari artiști plastici ai României de azi.

Născut pe meleaguri arădene, Traian Brădean a fost încurajat să urmeze o carieră artistică din 1947, de către Anastase Demian, pictorul Catedralei din Timișoara, despre care mărturisește că, „fără încurajarea și ideea dumnealui, aș fi rămas tipograf-zețar toată viața”. A absolvit liceul de artă din Timișoara, iar

în 1956 Institutul de arte plastice (astăzi Universitatea Națională de Artă) „Nicolae Grigorescu”, fiind îndrumat de marele Alexandru Ciucurencu, care l-a și încurajat să deschidă prima expoziție personală în 1957. Este remarcat nu numai de Academia Română, ci și de maestrul Corneliu Baba, care îi rețin unele din lucrări.

Îndelungata sa carieră artistică a fost marcată de 15 expoziții personale (desen, pictură și sculptură) și peste 60 de participări la expoziții de pictură românească în străinătate. A ilustrat peste 20 de titluri de cărți românești, iar pentru ilustrațiile sale la un volum al prozei lui Mihai Eminescu, lucrarea a fost desemnată cea mai frumoasă carte a anului 1965. I-au fost conferite numeroase premii și distincții românești și internaționale, inclusiv premiul pentru pictură al Academiei Române, în 1978. Până în 1987 a fost profesor la catedra de grafică a Universității Naționale de Artă.

Valoarea artei sale, dar și permanenta inspirație a pictorului din universul plastic românesc a fost recunoscută de numeroși critici:

„Sentimentele pe care le aduc operele lui Traian Brădean sunt trainice, robust colorate, grav și discret melancolice, de o senină tristețe și dacă, așa cum se spune, constanta afectivă a sufletului uman este gravitatea și o senină tristețe, atunci de bună seamă, această operă este emanată dintr-o profundă omenie”. (prof. dr. Dan Cristian Popescu).

„ ...Ne-am oprit îndeosebi asupra activității sale pentru că ea ilustrează o rigoare și o stăruință în formare pe care nu le întâlnești la mulți artiști moderni, care socot că lumea începe cu ei și se termină cu ei și ignoră voit cuceririle tradiției. Brădean este devotat înaintașilor”. (Petru Comarnescu) .

„Călătorind cu sârg în lumea satului, în toate părțile țării, pe unde îl duce nevoia lui de a cunoaște și dragostea de acest popor, el își notează neconținut chipuri, priveliști, scene, o mișcare tipică, un gest expresiv, o fizionomie constructivă, o expresie fugară”. (Ion Frunzetti).

oooOOOooo